

Η ΑΙΓΙΝΑΙΑ,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ,

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ.

- « Εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ,τι δύναιτό τις
- » Χρησθῆν, διέλθοι τοῦτο, κείς κοινὸν φέροι·
- » ΠΑΤΡΙΔΙ, κακίων ἂν αἱ πόλεις ἑλλασσόνων
- » Πειρώμεναι, τελειπὸν εὐτυχίει ἂν.»

ΕΥΡΗΣΙΑ. Φοῖνις., στίχ. 1024-1025.

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀναγγέλλων τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγραμματος, νομίζω περιττὸν νὰ μακρολογήσω διὰ ν' ἀποδείξω τὴν ὠφέλειάν, ἥτις ἔχει νὰ προξενηθῇ εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἡμῶν, καὶ μάλιστα εἰς

τούς ὅσοι ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ τῆς παιδείας, ὡς μαθηταὶ ἢ ὡς διδάσκαλοι. Κατὰ τὸ παρὸν, ὅτε ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ ἔθνος μας πλείοτερον ἐνασχολούμενον εἰς τὰ εἰρηναῖα ἔργα, αἰσθάνεται καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλῶν τῆς παιδείας ἀνάγκην, καὶ τὰ διδακτικά μας καταστήματα προβαίνουν καὶ αὐτὰ αὐξανόμενα, ἐν περιοδικῶν σύγγραμματα, ἔχον ἴδιον ἀντικείμενον τὰ πρὸς τὴν κοινὴν ἐκπαίδευσιν, θέλει συμβάλει πολὺ εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν πρὸς φωτισμὸν μέσων, καὶ εἰς τὴν ταχύτεραν μεταξὺ ἡμῶν διάδοσιν τῶν καλῶν τῆς παιδείας.

Ἡ ὕλη τῆς παρούσης ἐφημερίδος θέλει εἶσθαι ἡ ἐξῆς·

Α'. Πράξεις τῆς Κυβερνήσεως ἀφορῶσαι εἰς τὰ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως·

Β'. Εἰδήσεις περὶ τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος·

Γ'. Περὶ διδακτικῆς, ἢ γουν περὶ μεθόδων τοῦ διδάσκειν, αἱ ὁποῖαι εἶναι συνήθειαι εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς ἄλλα ἔθνη φωτισμένα·

Δ'. Περὶ διδακτικῶν βιβλίων τυπονομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ ἔξω αὐτῆς, καὶ χρησίμων εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέλουν ὑπάγεσθαι εἰς ἓν τμήμα ἐπιγραφόμενον **Κοινὴ ἢ δημοσίου ἐκπαίδευσις.**

Ἄλλο δεύτερον τμήμα θέλει διαλαμβάνει **Περὶ φιλολογίας,** εἰς τὸ ὁποῖον θέλουν καταχωρίζεσθαι τὰ περὶ ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἱστορίας, ἀρχαιολογίας, κ.τ.λ.

Ἄλλο δὲ τρίτον θέλει εἶσθαι τὸ **Περὶ ἐπιστημῶν,** καὶ τέταρτον τὸ **Περὶ τεχνῶν.** εἰς τοῦτο τὸ τελευταῖον θέλει γίνεσθαι λόγος περὶ τῶν τεχνῶν ἐκείνων ἐξαιρέτως, ὅσαι ἰδιάζουσιν εἰς τὴν παρούσαν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ μάλιστα περὶ τῶν τῆς γεωργικῆς καὶ οἰκιακῆς οἰκονομίας.

Ἡ ὕλη βέβαια εἶναι πολλὴ καὶ ποικίλη, καὶ ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων καὶ τῶν γνώσεων ἑνὸς καὶ μόνου ἐκδότου· ἄνδρες ὅμως πεπαιδευμένοι καὶ γνωστοὶ διὰ τὴν παιδείαν των εἰς τὸ ἔθνος μας, ὑπεσχέθησαν νὰ μὲ βοηθήσωσιν εἰς τὸ ἔργον μου· ἐλπίζω δὲ ὅτι

καὶ ὅλοι οἱ πεπαιδευμένοι ὁμογενεῖς, οἱ ποθοῦντες τὸν φωτισμὸν τῶν ὁμοεθνῶν, θέλουν συντρέξει, ἄλλος ἄλλο ὠφελίμων καὶ καλῶν γράφοντες, εἰς τὸ νὰ καταστήσωσι καὶ τὸ παρὸν πόνημα ὠφελιμώτερον, καὶ τὸν κοινὸν φωτισμὸν εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον. Ὅλοι οἱ ἐνασχολούμενοι πρὸς τὴν κοινὴν τῆς νεολαίας ἐκπαίδευσιν, κοινοποιῶντες τὰς γνώσεις των καὶ παροτρυνόμενοι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν θέλουν ἀναμφιβόλως εὐρεῖ τὰ μέσα νὰ κατορθώσωσι τι καλῆτερον, ἀφ' ὅ,τι ἂν ἔκαμνε καθεὶς ἰδίως, ὅπως ἐστοχάζετο καὶ ἠδύνατο.

Χωρὶς νὰ ἔχω ἀντιποιήσεις οὐδὲ ἰδιοτελείαν τινα, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ὄφελος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σκοπεύων, ἀναδέχομαι τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ θέλω ἀγωνισθῆ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ τὸ καταστήσω τελειότερον καὶ κοινωφελέστερον.

Ἡ πρώτη δόσις εἰς 2 τυπογραφικὰ τετράδια 32 σελ. θέλει τυπωθῆ κατὰ πρῶτον τὴν 15 Μαρτίου, καὶ κατὰ τὴν 15 ἐκάστου μηνὸς θέλουν ἐκδίδεσθαι ἰσαριθμὰ τετράδια κατὰ πάντα ὁμοιότυπα μὲ τὴν παρούσαν ἀγγελίαν.

Ἡ ἐτησίᾳ τιμὴ διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας διορίζεται 18 Φοινίκων, προπληρονομένων κατὰ ἐξάμηνον τῶν ἡμίσεων· διὰ δὲ τοὺς ἐκτὸς 24 Φοινίκων.

Οἱ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας θέλουν λαμβάνει ἀνεξόδως τὴν ἐφημερίδα· ἐκ δὲ τῶν ἐκτὸς μόνον οἱ κατοικοῦντες τὰ παράλια.

Ὀνομάζεται δὲ ἡ ἐφημερίς αὕτη **Ἡ Αἰγιναιία,** ὡς ὑπὸ παροκούντων εἰς Αἴγιναν ἐκδιδομένη.

Ἐν ΑἴΓΙΝῃ,

Τὴν 10 Φεβρουαρίου 1851.

Ὁ Ἐκδότης

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΗΣ ΚΟΣΜΗΤΗΣ.

Τὴν ἐπιστάσιαν τῆς συνδρομῆς ἔχουσιν

Οἱ Κύριοι

Εἰς Αἴγιναν, ὁ ἐκδότης.

— Ναύπλιον, Στ. Α. Παπαῖ καὶ Χ. Μ. Σχινᾶς.

— Ἄργος, Ν. Φανδρίδης διδάσκαλος τοῦ Ἀλληλ. σχολείου

- Εἰς Τριπολιτσάν, Δ. Καφάλης.
 — Δημητσάναν,
 — Κόρινθον,
 — Βοστίτσαν, Ιωάννης Γερμάνης.
 — Παλ. Πάτρας, Μ. Δαπόντης διδάσκαλος τοῦ Ἀλληλ. σχολείου.
 — Πύργου,
 — Μεθώνην,
 — Καλαμάταν,
 — Μιστράν, Κ. Κοκκίδης.
 — Σαντορήνην,
 — Μεσολόγγιον,
 — Ναύπακτον, ὁ διδάσκαλ. τοῦ ἐκεῖ σχολ. Ν. Κοντογούρης.
 — Σάλωνα, Χ. Παμπούκης διδάσκαλος τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου.
 — Λειβαδείαν,
 — Μέγαρα, Ιωάννης Μπουσάκης.
 — Ἀθήνας, Ν. Δημητριάδης.
 — Κέα,ν,
 — Ἄνδρον,
 — Τήνον,
 — Σύραν, οἱ ἔφοροι τῶν διδακτικῶν καταστημάτων.
 — Μήκονον, Γ. Σωμάκης.
 — Πάρον,
 — Σκόπελον, Ν. Φλογαῖτης.
 — Μήλον,
 — Ἰδραν, Ν. Βετσαχτοῆς ἔφορος τῶν σχολείων.
 — Σπέτσας, Γ. καὶ Κ. Ψαρουδάκη διδάσκαλοι τοῦ Ἀλληλοδιδ.
 — Πόρον, Ν. Ἐκλεκτός.
 — Ζάκυνθον, Δράμεσης Ἀτσάραντος.
 — Κεφαλληνίαν,
 — Κέρκυραν,
 — Τεργέστην,
 — Βενετίαν,
 — Διθόρνον,
 — Μασσαλίαν,
 — Ὀθησσόν,
 — Κωνσταντινούπολιν, Στέφανος Κεμπρέκος.
 — Θεσσαλονίκη, Χ. Θεόδωρος Δαβροδόβσκος.
 — Σμύρνην,

Ἡ Αἰφνεία,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

« Εἰ γὰρ λαθὼν ἕκαστος δ,τι δύναιτό τις
 » Χρῆστόν, διέλθοι τούτο, καὶ κοινὴν φέροι
 » ΠΑΤΡΙΔΙ, κακὸν ἂν αἰ πόλεις ἐλασσόνων
 » Πειρώμεναι, τολοιπὸν εὐτυχίην ἂν.»

ΕΥΡΩΠΑ. Φοίνισ., στίχ. 1022-1025.

Ἀριθμ. Α. 1831. Μαρτίου 15.

Α. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ἀγαθὴ τύχη, ἀρξίζοντες τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ πονήματος ἔρχομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἱκανὰ καὶ εὐχάριστα περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως. Ἡ γενομένη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Δ. Π. Γραμματέως μᾶς δεικνύει τὸν ἀριθμὸν τῶν διδακτικῶν μας καταστημάτων ἡμῶν μετὰ τοὺς εἰς αὐτὰ μαθητευομένους, καὶ τὴν προσδικὴν αὐτῶν αὐξήσιν. Συνεισφοραὶ τῶν πολιτῶν εἰς σύστασιν σχολείων γίνονται μετὰ μεγάλης φιλοτιμίας, καὶ μετὰ μεγάλης προθυμίας χορηγοῦνται βοηθήματα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Νομίζομεν ὅτι εἰς τοὺς ἀναγνώσας μας ἄλλο εὐχαριστώτερον δὲν δυνάμεθα ν' ἀναγγείλωμεν παρὰ τὰς προόδους τῶν σχολείων· ὅθεν καὶ πάντοτε θέλομεν εὐχαρίστως ἀναγγέλλει τὰ τοιαῦτα, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐκδοσις εἰς ἄλλο κυριώτερον δὲν ἀποβλέπει, εἰμὴ εἰς τὴν εὐκλωτέραν καὶ ταχυτέραν τῶν φώτων διάδοσιν εἰς τὴν πατρίδα μας.

Ἄν οἱ περὶ τὰς 1500 ψυχὰς συμποσούμενοι κάτοικοι τῶν Φιλι-

τρῶν, ἀποδεκατίζοντες αὐτοπραίρετοι τὰ προϊόντα αὐτῶν, προσφέρωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἀπαρχὰς τῶν κόπων των εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἰδίων των τέκνων ἂν οἱ πτωχοὶ κάτοικοι τῆς Μικρομάνης, οἱ παθόντες τὰ ἔσχατα ὑπὲρ τῆς σκληρότητος τῶν πολεμίων καὶ μὴ δυνηθέντες ἀκόμη νὰ στεγάζωσι τὰς καλύβας των, καταβάλλωσι προθύμως εἰς τὸ νὰ οἰκοδομήσωσιν ἴδιον κτίριον σχολείου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου μετεχειρίζοντο ἕως σήμερον τὴν ἐκκλησίαν των, πολλὴν πλειοτέραν προθυμίαν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας τοὺς τόπους, ὅσοι διὰ τὴν θέσιν των ἢ ὀλιγώτερα ἔπαθον, ἢ ταχύτερα ἀνέλαβον ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου.

Κάνεν ἄλλο θεϊτερον οὐδ' ἀγιώτερον βούλευμα, ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ βουλευθῆ εἰμὴ περὶ παιδείας ἑαυτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ οἰκείων (1). Ἄλλ' ὄχι μόνον ἀγιώτερον, ἀλλὰ καὶ συμφερότερον πρὸς καθένα ἡμῶν ἰδίως καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν κοινῶς, δὲν δυνάμεθα νὰ βουλευθῶμεν, οὐδὲ νὰ πράξωμεν. Ο μαθητευόμενος εἰς τὰ σχολεῖα θέλει διδασθῆ τὰ πρὸς θεόν, τὰ πρὸς ἑαυτόν, τὰ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὰ πρὸς τὴν κοινωνίαν καθήκοντα αὐτοῦ· θέλει ἀποκτήσει καὶ τινὰς γνώσεις, αἱ ὅποια μέλλουν νὰ τὸν ὀδηγήσωσιν ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ ζῆ φρονίμως καὶ τιμίως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ ἐκτελῆ καὶ τὰ τοῦ ἐπιγέλωτος, τὸ ὅποῖον θέλει μετελθεῖ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, πολὺ καλῆτερα παρὰ τὸν παντάπασιν ἀμαθῆ καὶ ἀπαιδεύτον· ἐπομένως θέλει εἶσθαι εὐσεβέστερος χριστιανός, καλῆτερος υἱός, σύζυγος, πατήρ, φίλος, πολίτης, συνετώτερος ἀρχων, τεχνικώτερος καὶ εὐπορώτερος γεωργός ἢ τεχνίτης. κ.τ.λ.

Ὅτι συμφέρει εἰς τοὺς γονεῖς νὰ ἔχωσιν υἱούς προκομμένους, τοῦλάχιστον ἀναλόγως μὲ τὴν κατάστασιν των τὴν κοινωνικὴν, τοῦτο κατνοεῖται καὶ ὁμολογεῖται παρὰ πάντων· ἀλλὰ μήπως τὸ νὰ ἔχωμεν καθεὶς συγγενῆ, φίλον, ἢ γείτονας καὶ συμπολίτας φωτισμένους μᾶς εἶναι ἀσύμφορον; Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ σειρά βοθητῶν, τὰς ὁποίας συναλλάσσομεν πρὸς ἀλλήλους πολιτευόμενοι

(1) Πλάτ. ἐν Θεαίτητ. §. 2.

κατὰ νόμον καὶ ὑπὸ νόμους· ὅθεν λέγεται βίος κοινωνικός καὶ πολιτικός. καὶ ὁ μὴ ἔχων χρεῖαν παρ' ἄλλου ὁμοίου αὐτοῦ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, ὁ τοιοῦτος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ θηρίον ἢ θεός (1). Ἀφοῦ δ' ὁμολογοῦμεν ὅτι ἔχομεν χρεῖαν ὁ εἰς τῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου βοθητίας, ἔπεται ὅτι καὶ βοθητῆσαν πλειοτέραν εἰς τὰς ἀνάγκας μας ἐλπίζομεν νὰ εὐρωμεν ζῶντες μεταξὺ συγγενῶν καὶ συμπολιτῶν προκομμεστέρων καὶ εὐπορωτέρων, ἢ μεταξὺ ἀμαθῶν, ἀναξίων καὶ πτωχῶν.

Συμφέρον λοιπὸν ἔχομεν καὶ χρέος ἱερότατον, καὶ παρὰ τῆς ἱεράς ἡμῶν πίστεως παραγγελόμενον καὶ παρὰ τῆς ἠθικῆς διδασκόμενον, τὸ νὰ βελτιώνωμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς παιδείας, καὶ νὰ συντρέχωμεν, ὅπως δυνάμεθα, εἰς βελτίωσιν ὄχι μόνων τῶν υἱῶν, τῶν ἀδελφῶν, τῶν συγγενῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ συμπολίτου καὶ τοῦ πλησίον. Τοῦτο εἶναι τὸ τῆς ἐντολῆς· «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν».

Εἰς τὴν διὰ τῆς παιδείας βελτίωσιν ταύτην δυνάμεθα, νομίζω, ὅλοι νὰ συνδράμωμεν ὄχι μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων καὶ χρημάτων. Κανεῖς φιλεργός ἄνθρωπος, καθ' ὅλον τὸ πρόσωπον τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος, δὲν εἶναι τὴν σήμερον τόσον ἄπορος, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ βάλῃ κατὰ μέρος δέκα λεπτὰ καθ' ἑβδομάδα, χωρὶς νὰ τοῦ ἀποφανῆ καμμία στέρησις. Μὲ δέκα λεπτὰ μόνον, μικρότατον πρᾶγμα, τίποτε δὲν γίνεται· ἀλλὰ τὸ μικρὸν προσθετόμενον συνεχῶς εἰς μικρὸν γίνεται μεγάλον. Ὅτι ὁ εἰς μὲ 40 λεπ. ἢ μὲ ἐν γρόσιον τὸν μῆνα, δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ, τὸ κατορθοῦνον εἰς πενήκοντα καὶ οἱ ἑκατὸν συνεχισφύροντες ἀνὰ ἐν γρόσιον ἕκαστος. Πρὶν ἐλευθερωθῆ ἡ πατρίς ἐξοικονομοῦντο τὰ τῶν σχολείων διὰ τῶν περιφερομένων δίσκων εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν ἰδιαιτέρων συνεχισφορῶν φιλομούσων τινῶν ὁμοειθῶν. Τὴν σήμερον· διατί νὰ μὴ γίνεται τὸ αὐτὸ πανταχοῦ; Οἱ καλοὶ Φιλικτρανοὶ μᾶς ἔδωκαν τὰ ἀξιομίμητον παράδειγμα.

Κατὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν

(1) Ὁ δὲ μὴ δυνάμενος κοινωνεῖν, ἢ μηδὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν . . . θηρίον ἐστὶ ἢ θεός. Ἀριστοτ. Πολιτ. Βιβλ. Α, κεφ. α, 12.*

κοινήν τῆς νεολαίας ἐκπαίδευσιν, ἃν οἱ συμπολιταὶ μας ὅλοι φρονῶσι κατὰ τὸ τῆς ἐντολῆς καὶ πράσσωσι συνεισφέροντες ἕκαστος τὴν κατὰ δύναμιν ὀλίγην, ἀλλὰ τακτικὴν καὶ συνεχεῖ συνεισφοράν, εἰμεθα υπερβέβαιοι ὅτι, ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ, θελομεν ἰδεῖ ὅλα τὰ πρὸς τὴν κινήν ἐκπαίδευσιν μέσα ἢ αὐξηθῶσι διὰ τῆς διπλῆς βοηθείας καὶ συνδρομῆς τῶν πολιτῶν ἐνταυτῷ καὶ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰ διδασκτικὰ ἡμῶν καταστήματα Ἑλληνικὰ καὶ Ἀλληλοδιδασκτικὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσι πανταχοῦ ὥστε ὅχι μόνον τὰ τῶν εἰς πόλεις κατοικούντων παῖδια νὰ ἔχωσι πύθεν νὰ διδάσκονται τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν κατάστασιν των τὴν κοινωνικὴν μαθήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν χωρικῶν μας νὰ μὴ μένωσι καὶ αὐτὰ ἄμοιρα τῶν μαθημάτων κἄν τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, τὰ ὅποια εἶναι τὰ πρῶτα βοηθήματα εἰς ἀνθρωπισμὸν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦς δηλ. καὶ εἰς τὴν τῶν ἠθῶν ἐξυμέρωσιν.

I. K.

Πρὸς τὸν Ἐξοχίστατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Δι' ὅλα τὰ καλὰ, Σεβαστὲ ἡμῶν Κυβερνήτη, χρεωστῆ γενικῶς ἡ Ἑλλάς νὰ ἐναεβρύνεται, τὰ ὅποια ἀπέλαυτε διὰ τῆς πατρικῆς προστασίας τῆς Υ. Σ. Ἐξοχότητος· ἀλλ' ἀσυγκρίτως μᾶλλον διὰ τὴν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἐπικρατείας σύστασιν τῶν ἱερῶν τῆς παιδείας κοινῶν καταστημάτων, διὰ τὰ ὅποια ὅχι μόνον ἀπείρους χρεωσῆ τὰς εὐνομοσύνας τοῦ κάθε πολίτης εἰς τὴν ὑμετέραν Σεβαστὴν Ἐξοχότητα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔρωτα παιδείας νὰ κινήται κάθε φιλόμουσος καὶ φιλόκαλος πατριώτης.

Τὸ θεοπούδασον τοῦτο καλὸν τῆς παιδείας ἀρεγόμενοι καὶ ἡμεῖς οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης, καὶ μὴ ἀνεγρόμενοι τὴν εἰς τὸ ἐξῆς ὑστέρησιν ἐκ τῆς πατρίδος μας τοιούτου κοινωφελοῦς καταστήματος, μένοντες ἀπηλθτριωμένοι τῶν καλῶν τῆς παιδείας, συνήλθομεν διὰ προσκλήσεως τοῦ Διοικητικοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς ἐπαρχίας μας εἰς τὸ δημόσιον Διοικητήριον, ὅπου δοξάσαντες τὸν θεὸν διὰ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν Σεβαστὸν Κυβερνήτην, ἀκούσαντες καὶ τὰς τοῦ Τοποτηρητοῦ ἡμῶν παραινέσεις καὶ ὁδηγίας,

ἀφορώσας τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, συνεσκέφθημεν πατρικῶς περὶ συστάσεως σχολείου τῆς πόλεως ταύτης.

Ἀλλὰ μὴ ὄντων ἄλλων τινῶν μέσων διὰ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ, πεποιθότες εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ εἰς τὰς εὐχὰς τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως, ἀπεφασίσαμεν δι' αὐτοπροαιρέτου συνεισφορᾶς καὶ βοηθείας νὰ θεμελιώσωμεν τὸν κοινωφελῆ τοῦτον σκοπὸν· καὶ δὴ καταβάλλοντες ἕκαστος αὐτογνώμῃ θελήσει, καθὰ δυνάμειος εἶχεν, εἰς τὸν κατάλογον τῆς συνεισφορᾶς, τὸν ὅποιον καὶ ἐσωκλείομεν ἐνταῦθα, σπεύδομεν κατὰ χρέος ἢ ἀναφέρωμεν αὐτὸ τοῦτο, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβαστὴν Ἐξοχότητα, ἐξαιτούμενοι τὴν πατρικὴν αὐτῆς προστασίαν, δι' ὅσα ἡ ἀδυναμία ἡμῶν δὲν δύναται νὰ περαιώσῃ τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος ἀπόφασίν μας τόσον διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σχολείου, ὅσον καὶ περὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ διδασκάλου. Μένομεν μὲ τὸ βαθύτατον σέβας.

Ἐν Βοστίτῃ, τῆ 13 Ὀκτωβρίου 1830.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Βοστίτσης.

Ἀρ. 1746.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τὸν Διοικητικὸν Τοποτηρητὴν Βοστίτσης.

Εὐχαρίστως εἶδομεν ἐκ τῆς ὑπ' Ἀρ. 1078 ἀναφορᾶς σου τὴν προθυμίαν τῶν κατοίκων Βοστίτσης εἰς σύστασιν σχολείου, καὶ τὴν ὅποιαν οἰκοθεν ἔκαμαν ὑπὲρ τοῦτου συνεισφορὰν Φοίνικας 2187.

Διὰ νὰ ἐνθαρρύνωμεν δὲ τοὺς πολίτας τούτους, ἐκπληροῦμεν προθύμως τὴν αἴτησιν αὐτῶν συνεισφέροντες διὰ τὴν σύστασιν τοῦ κοινωφελοῦς τοῦτου καταστήματος Φοίνικας 1500.

Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ οἱ μῆτω συνεισενεγκόντες δὲν θέλουσι μείνει ὀπίσω τῶν ἀξιότιμων τούτων συμπολιτῶν των διὰ τῆς προτροπῆς σου, διὰ νὰ γένη τὸ κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην τελειότητα.

Θέλετε δὲ μᾶς κοινοποιήσῃ τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν μετὰ ταῦτα συνδρομητῶν, διὰ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν Ἐφημερίδων, καθὼς καὶ ὁ προσταλεῖς παρ' ἡμῶν.

Οἱ Ἀρχιτέκτονες τῆς Κυβερνήσεως θέλουν μεταβῆ αὐτοσε διὰ νὰ δώσωσι τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 17 Ἰανουαρίου 1831.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. καὶ τῆς Δ. Ἐκπ. Γραμμ. Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

*Πράξις τῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν
ὑπὲρ συστάσεως σχολείων.*

Οἱ ὑπογεγραμμένοι κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας, συνελθόντες εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γουλιώτισσας, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀρκαδίας Κυρίου Κωνσταντίνου Πεταλαῦ, ὑποβαλόντος εἰς γνώρισίν μας τὴν μεγίστην ἀνάγκην τοῦ νὰ συστήσωμεν κατὰ τὴν κώμην ταύτην παιδευτικὰ καταστήματα, καὶ τὰ ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων ἐνδεγόμενα καλὰ, ἀπεφασίσαμεν νὰ συνεισφέρωμεν ἐκουσίως εἰς σύστασιν τοιούτων καταστημάτων, ὡς ἀκολουθεῖ.

Α. Ἀποφασίζομεν αὐτοπροαιρέτως νὰ συνεισφέρωμεν ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά μας διὰ τὴν κάθε βαρέλαν λάδι ἀνὰ μίαν ὀκάν, καὶ διὰ τὸ κάθε φόντωμα κρασίου ἀνὰ λεπτὰ εἴκοσι κατ' ἔτος.

Β'. Διατηρεῖται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ τοὺς διορισθησομένους ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ ἐπιτρόπους νὰ διατάξωσι τὰ λοιπὰ πάντα, κατὰ τοὺς ἐπικρατοῦντας τύπους καὶ ὁδηγίας τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως.

Γ'. Ἀπεφασίσθη παρομοίως νὰ φθιασθῇ ἐν ζευγάρι σεφάνων ἀσημένιον ἀπὸ τὸ ταμεῖον τῶν τοιούτων καταστημάτων, καὶ οἱ μελλοντες νὰ ἔλθωσι εἰς γάμου κοινωνίαν, νὰ λαμβάνωσι αὐτὰ, διὰ τὰ στεφανώνονται, πληρόντες εἰς ὄφελος αὐτῶν Φοίνικας δύο.

Δ'. Εἰς κάθε μίαν τῶν ἐκκλησιῶν νὰ περιέρχεται δίσκος εἰς ὄφελος τῶν ῥηθέντων καταστημάτων.

Διατηρεῖται τὸ δικαίωμα εἰς καθ' ἓνα ἐξ ἡμῶν νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἰδιαίτερος παρὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην ὅ,τι ἄλλο ἂν ἤθελε προαιρεθῇ.

Ταῦτα ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῆς κώμης Φιλιατρῶν συμφωνήσαντες,

καὶ κοινῇ καὶ αὐτοβελήτῳ γνώμῃ ἀποφασίσαντες ὑπογράφομεν τὴν παρούσαν ἰδιοχείρως, ἥτις θέλει μένει εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Διοικήσεως τῆς ἐπαρχίας Ἀρκαδίας.

Ἐν Φιλιατροῖς, τὴν 8 Νοεμβρίου 1830.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν κατοίκων.)

Ἄρ. 1776. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἐπιθυμοῦντες νὰ εἰσαχθῇ ἡ δημόσιος ἐκπαίδευσις καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, δ. ἃ τῆς συστάσεως δημοσίων διδακτικῶν καταστημάτων

Ὁφείλοντες, κατὰ τὸ ΙΑ΄ Ψήφισμα τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, νὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς φιλοκάλους πολίτας, ὅσοι συντελοῦσι εἰς σύστασιν τοιούτων κοινωφελῶν καταστημάτων

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀναφορὰν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀρκαδίας τῆς 10 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου, καὶ τὴν ἐπισυναπτομένην πρᾶξιν τῆς κοινότητος τῆς κωμοπόλεως Φιλιατρῶν, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεσχέθησαν δημοσίως νὰ συνεισφέρωσι κατ' ἔτος μέρος τῶν ἰδίων εἰσοδημάτων ἕκαστος εἰς σύστασιν καὶ συντήρησιν διδακτικῶν καταστημάτων

Συγκαταθέσει καὶ τῆς Γερουσίας,

Ψηφίζομεν.

1. Ὁ κατὰ τὴν κωμόπολιν τῆς Ἀρκαδίας Φιλιατρὰ ἔθνικὸς τόπος, ἕκτασιν ἔχων ΙΙ στρεμμάτων, καὶ κείμενος εἰς τὸ κέντρον τῆς κωμοπόλεως, παραχωρεῖται εἰς οἰκοδομὴν διδακτικῶν καταστημάτων.

2. Ὅσον μέρος τῆς περιοχῆς ταύτης τῶν ΙΙ στρεμμάτων δὲν κατέχει ἡ οἰκοδομὴ, εἶναι ἐπίσης καὶ διαμένει ὡς ἰδιοκτησία ἀναφαίρετος τῶν σχολείων, καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς καλλιεργηθείσης καὶ φυτοκομηθείσης παρὰ τῶν ἐντοπίων, θέλουν εἶσθαι εἰς ὄφελος τῶν αὐτῶν σχολείων.

3. Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Δημοσίου

Παιδείσεως Γραμματεία νὰ ἐνεργήσωσι τὸ παρὸν ψήφισμα, καθ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς ἕκαστον κλάδον.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 19 Ἰανουαρίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιῶν καὶ τῆς Δ. Ἐκ. Γραμμ. Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

Ἡ Γενικὴ Ἐφημερὶς δημοσιεύει καὶ ἄλλοις παρομοίως ἐπισήμους εἰδήσεις περὶ συνεισφορῶν καὶ οἰκοδομῆς σχολείων, γενομένων εἰς Μικρομάνην καὶ Πραστόν· ἐκίδει προσέτι καὶ τὰν ἀναφορὰς τὰς περιεχοῦσας τὴν ἀπαρίθμησην τῶν σχολείων μας καὶ τῶν εἰς αὐτὰ μαθητευομένων. Στοχαζόμενοι δὲ ταύτας σπουδαιότατας καὶ περιεργότερας παρελείπομεν τὴν ἐνταῦθα ἔκδοσιν ἐκείνων, καὶ δίδομεν ταύτας, διεξοδικὰς οὔσας, εἰς παράρτημα χωριστόν. Οἱ ἀναγνώσται μας, νομίζομεν, θέλουσι εὐχριστοῦσθαι καὶ μᾶς γνωρίζει χεῖρον ὅτι, χωρὶς νὰ ἐλαττώσωμεν τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὴν ἀγγελίαν μας, δὲν τοὺς στεροῦμεν οὐδὲ τὴν ἀξίαν λόγον στατιστικὴν ταύτην τῶν διδασκτικῶν καταστημάτων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ δίδομεν καὶ τῶν ὑποσχεθέντων πλειότερα.

Β΄.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Ὑπομνήματα εἰς τὴν Ὀκτάτευχον.

(Χειρόγραφον ἀνέκδοτον.)

Προκόπιος ὁ Γαζαῖος σοφιστῆς καὶ ῥήτωρ, ἤκμασε περὶ τὸ 520-525 ἔτος ἀπὸ Χ. ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Ἐρατοῦ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἱερῶν πατέρων καὶ τῶν παλαιῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡρανήσθη ἐν ὑπόμνηματι εἰς τὴν Ὀκτάτευχον, σωζόμενον ἀνέκδοτον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Αὐγούστης· ἐξεδόθη δὲ ἡ Λατινικὴ μετάφρασις ἑνὸς μέρους, τὸ ὅποιον περιέχει τὴν πεντάτευχον μόνην (Τιγούριον 1555 εἰς φύλλον). Οἱ μεγιστάνες τῆς ἐν Αὐγούστη Ἀριστοκρατίας, ἀπέστειλαν τὸ Ἑλληνικὸν χειρόγραφον φιλιτίμως καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας εἰς τὸν Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην ζήτησαν αὐτὸ, ὅτε κατεγίνετο εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Σειρᾶς ἑνὸς καὶ πενήτηκοντα ὑπο-

μνηματιστῶν εἰς τὴν Ὀκτάτευχον κ.τ.λ., ἥτις ἐτυπώθη μετέπειτα ἐν Λειψία τῷ ἀψὸς' εἰς δύο τόμους εἰς φύλλον. Ὁ ἀοιδιμὸς οὗτος Ἀρχιερεὺς τότε ἐγνωρίσεν, ἀπὸ τὴν μὲ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον παραθεσιν, ὅτι ἡ λατινικὴ μετάφρασις ἦτον ἑλλειπτής, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων συγκαίως διαλαμβάνουσα· ὠφελῆθη δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ χειρογράφου προσθέσας τινὰ τεμάχια εἰς τὴν ἔκδοσιν του.

Ἄλλο χειρόγραφον σώζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Προκοπίου εἰς τὴν ἐν Βενετία οἰκίαν τοῦ Καραϊωάννου, τὸ ὅποιον ἔτυχε νὰ ἴδῃ καὶ Ἀνθιμος ὁ Γαζῆς. Ὁ καλὸς Ἀρχιμανδρίτης ἐπεριωρίσθη εἰς μόνον τὸ «εὐκατῶν τύποις ἐκδοθῆναι», χωρὶς νὰ ἐρευνησῇ καὶ νὰ εἴπῃ τι περαιτέρω (Ἑλληνικῆς Βιβλιοθ. τόμ. β', σελ. 119, ἐν σημειώσ.). Τοῦτο ὅμως τὸ χειρόγραφον εἶναι διόλου διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ ἐν Αὐγούστη σωζόμενον, ἐπεὶδὴ περιέχει ἐξηγήσεις κατὰ λέξιν συλλεχθείσας ἐκ διαφόρων πατέρων καὶ ὑπομνηματιστῶν, κατατεταγμέναις ὑπὸ τοῦ Προκοπίου συστηματικῶς, ἐν ᾧ τὸ ἐν Αὐγούστη εἶναι ἐπιτομὴ αὐτῶν τῶν ἐξηγήσεων. Διὰ τοῦτο ὁ Προκόπιος εἰς τὸ προοίμιον αὐτῆς τῆς ἐπιτομῆς λέγει «Ἦδὴ μὲν καὶ πρότερον, Θεοῦ τὸ δύνασθαι χορηγήσαντος, τὰς καταβεβλημένας ἐκ τῶν πατέρων καὶ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Ὀκτάτευχον ἐξηγήσεις συνελεξάμεθα, ἐξ ὑπομνημάτων καὶ διαφόρων λόγων ταύτας ἐρανήσαμενοι· ἀλλ' ἐπεὶ τὰς ῥήσεις αὐτὰς τῶν ἐκθεμένων ἐπὶ λέξεως ἐξεθέμεθα, εἴτε σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας ἐτύγγανον, εἴτε καὶ μὴ, καὶ παρὰ πλῆθος ἄπειρον ἡμῖν ἐντεῦθεν τὸ σύγγραμμα παρετίνατο, συνειδὸν οὖν πρὸς μέτρον εὐσταλὲς συνελεῖν τὴν γραφὴν ἐπειγόμενος· εἰ μὲν τι σύμφωνον ἄσασιν εἴρηται, τοῦτο προσάπαξ εἰπεῖν· εἰ δὲ τι διάφορον, καὶ τοῦτο συντόμως ἐκθέσθαι, πρὸς τὸ διὰ πάντων ἐνεσθῆναι σώμα τῆς συγγραφῆς, ὡς ἑνὸς καὶ μόνου τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἐκθεμένου φωνᾶς.» Τὸ ἐν Βενετία χειρόγραφον εἶναι λοιπὸν ἡ συλλογὴ τῆς ὕλης, ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζει ἡ ἐπιτομὴ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, εἶναι τὸ παράδειγμα, τὸ ὅποιον ἐμιμήθη ὁ Ὀλυμπιόδωρος καὶ οἱ λοιποὶ, ὅσοι συνέλεξαν τὴν σειρὰν τῶν πατέρων. Αὐτῆς τῆς συλλογῆς παρέβαλα τὰ πρῶτα κεφάλαια μὲ τὰ εἰς τὴν Σειρὰν τοῦ Νικηφόρου, καὶ ἐγνωρίσα· Ἄ. ὅτι εἰς τὸ χειρόγραφον λείπουσιν κάποια ὑπομνήματα, τὰ ὅποια οἱ μετ' αὐτὸν ἐρανήσθέντες συνέγαγον, καὶ ἐτυπώθησαν ἔπειτα εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Θεοτόκου· Β'. ὅτι ἡ τάξις τῶν ὑπομνημάτων εἰς τὸ χειρόγραφον τοῦ Καραϊωάννου διαφέρει ἐνίοτε ἀπὸ τῆν τῶν εἰς τὴν Σειρὰν τοῦ Θεοτόκου· Γ'. ὅτι διάφοροι γραφαὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ χειρόγραφον καὶ κενὰ εἰς τὴν Σειρὰν, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ εὐστόχως ἀνεπλήρωσεν ὁ ἐκδότης καὶ Δ'. τέλος, ὅτι λείπουσιν ἀπὸ τὴν Σειρὰν τεμάχια καὶ ἐξηγήσεις, τὰ ὅποια ἠμποροῦσέ τις

ἀναπλήρωση ἐκ τοῦ χειρογράφου. Ἄλλα, διὰ τὸ μὴ γενῶ ὄγληρὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἐκθέτων μὲ λεπτολογία τὰ τῆς παραβολῆς μου, ἀρκοῦμαι μόνον νὰ δώσω δύο ἐξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι οὐσαι εἰς τὸ χειρόγραφον λείπουσιν ὀλοτελῶς ἀπὸ τὴν ἐκδοδομένην Σειράν.

Γ. Ἐξήγ. τοῦ Β'. Κεφ. Σευηριανοῦ. « Ἄρατος ἦν ἡ γῆ, οὐχ ὅτι οὐκ ἐφαίνετο, ἀλλ ὡς ἂν εἴποι τις ἀκόσμητος. »

Ζ'. Ἐξήγ. τοῦ αὐτοῦ Κεφ. Βασιλείου. « Ἐκ δύο τῶν ἄκρων τοῦ παντὸς παρηνίζατο, τῷ μὲν Οὐρανῷ τὰ πρεσβεία τῆς γενέσεως ἀποδοῦς, τὴν δὲ γῆν δευτερευεὶν φάμενος τῇ ὑπάρξει, πάντως δὲ καὶ εἴ τι τούτων μέσον συναπεγεννήθη τοῖς πέρασιν· ὥστε κὰν μηδὲν τὴν ὑπαρξιν εἶπη περὶ τῶν στοιχείων πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος, ἀλλὰ σὺ τῇ παρ' ἐκαστοῦ συνέσει νόει· πρῶτον μὲν, ὅτι πάντα ἐν π. . . . . καὶ ἐν γῇ εὐρήσεις ἀέρα καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ . . . . ἐκ λίθων μὲν πῦρ ἐξέλλεται, ἐκ σιδήρου δὲ, ὅς ἀπὸ γῆς ἔχει τὴν γένεσιν, πῦρ ἄφθονον ἐν ταῖς παρατρίψεσιν ἀπολάμπειν πέφυκε· τὴν δὲ τοῦ ὕδατος φύσιν ἐνυτάρχουσιν τῇ γῇ οἱ φρεωρύχοι δεικνύουσι, καὶ τὴν τοῦ ἀέρος, οἱ ἀπὸ νεοτισμένης αὐτῆς ἀτμοῖ, ὑπὸ ἡλίου θαλφθείσης ἀναπεμπόμενοι· ἔπειτα καὶ εἰ φύσει τὸν ἄνω τόπον ὁ οὐρανὸς ἔχει, ἡ δὲ γῆ τὸ κατώτατόν ἐστιν, ὁ τῶν πλείστον διεστώτων κατὰ τὴν φύσιν ἐπιμνησθεὶς, καὶ τὰ τὴν μέσση γῶραν ἐκπληροῦντα συνεκδοχικῶς παρεσήμανεν· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας τοῦ οὐρανοῦ ἀρκοῦμεθα τοῖς παρὰ τοῦ Ἡσαίου εἰρημένους· « ὁ στερεώσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καπνὸν », τουτέστι λεπτὴν φύσιν καὶ οὐ στερεὰν οὐδὲ παγεῖαν εἰς τὴν τοῦ οὐρανοῦ σύστασιν οὐσιώσας· καὶ περὶ τοῦ σχήματος δὲ ἱκανὰ ἡμῖν τὰ παρ' αὐτοῦ εἰπόντος· « ὁ στήσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμάραν ».

Τὸ χειρόγραφον βέβαια τοῦτο θέλει εἶσθαι χρησιμώτατον εἰς ὃν τινα ἐπιχειρησθῆ δευτέραν ἐκδοσιν τῆς Σειρᾶς, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶναι συνηγμένοι αἱ εἰς τὰς Θεοπνεύστους Γραφὰς ἐξηγήσεις τῶν σοφωτάτων τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρων· καὶ ἡ ἐκδοσις αὕτη ἴσως δὲν θέλει ἀργήσει νὰ γενῆ ὑπὸ χειρῶν ἐλληνικῶν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀφ' οὗ ἤδη ἡ Ἑλλάς συν Θεῷ ἀνέλαβε τὴν ἐλευθερίαν τῆς, καὶ ὁ Κληρὸς αὐτῆς θέλει συμπροσδεύσει μὲ τὸ λοιπὸν ἔθνος εἰς τὴν παιδείαν. Εὐχῆς ἔργον εἶναι, ἡ κυρία Ἑλένη Καραϊωάννου, ἐνθυμουμένη τὰς φιλοτίμους πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας τῆς οἰκογενείας τῆς, νὰ προσθήσῃ καὶ αὐτὴ ἄλλην νέαν, προσφέρουσα τὸ περὶ τοῦ ὁ λόγος χειρογράφου εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

ἈΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐπιγραφαὶ Σύρας

(Α')

- 1 ΕΛΘΕΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΚΥΡΙΑΟΣ ΑΚΡΥΠΤΟΥ ΝΑΕΙ ΤΗΣ ΕΦΟΔΟΝ ΑΠΟΓΡΑΦΑΜΕΝΟΣ ΕΠΙ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΕΙΠΕΝ ΕΠΕΙΔΗ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΣ ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΣ ΔΙΑΤΕΤΕΛΕΚΕΝ ΕΝ ΤΕ ΤΟΙΣ ΕΝΙΠΡΟΣΘΕΝ ΧΡΟΝΟΙΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΗΜΩΝ ΤΗΝ ΠΑΕΙΣΤΗΝ ΠΡΟ
- 5 ΝΟΙΑΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΠΑΣΙΝ ΕΑΥΤΟΝ ΕΥΧΡΗΣΤΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΑΓΑΘΟΝ ΠΑΡΑ ΣΚΕΥΑΖΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΑΥΣΙΤΕΛΗ ΟΥΔΕΜΙΑΝ ΚΑΚΑΚΟΠΑΘΙΑΝ ΚΑΙ ΔΑ ΠΑΝΗΝ ΥΠΟΣΤΕΛΛΑΟΜΕΝΟΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΣΥΝΦΕΡΟΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΚΑΘΙΔΙΑΝ ΑΦΙΚΝΟΥΜΕΝΟΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΙΦΝΙΩΝ ΠΟΛΙΝ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΤΕ ΑΓΕΛΙΑΣ ΓΕΝΗΘΕΙΣΗΣ ΔΙΟΤΙ
- 10 ΚΑΚΟΥΡΓΑ ΠΛΟΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΕΙΟΝΑ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙΝ ΗΜΩΝ ΗΜΕΛΑΕΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΧΩ ΡΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΤΑ ΡΥΣΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑΡΑΧΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΓΙΝΟΜ ΕΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ Α ΚΑΙ ΑΠΗΝΓΕΛΗ ΠΡΟΣΕΡΜΙΚΕΝΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΙΦΝΙΩΝ ΧΩΡΑΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΠΑΡΑΧΡΗΜΑ Ο ΔΗΜΟΣ ΕΛΟΜΕΝΟΣ ΑΝΑΡΑ ΕΙΣ ΣΙΦΝΟΝ ΚΤΗΣΙΚΛΗΝ ΧΑΡΙΚΛΕΙΔΟΥ ΔΙΑ ΝΥΚΤΟΣ ΕΝΕΚΕΝ
- 15 ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣΘΑΙ ΤΑ ΠΡΟΓΕΓΡΜΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΝ ΕΚΗΝΟΙΣ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΣ ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΣΘΑΙ ΗΝ ΕΧΕΙ ΕΥΝΟΙΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΠΥΘΟΜΕΝΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΚΤΗΣΙΚΛΕΟΥΣ ΤΑ ΠΡΟΔΕ ΔΗΛΩΜΕΝΑ ΑΥΤΟΝ ΤΕ ΦΙΛΟΦΡΟΝΩΣ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ ΤΟΥΣ ΤΕ ΥΙΟΥΣ ΒΟΥΛΩΝΑ ΚΑΙ ΝΙΚΩΝΑ ΕΝ ΣΙΦΝΩ ΔΕ ΧΡΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑ ΕΚΦΑΝ
- 20 ΤΟΝ ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΜΕΘ ΕΑΥΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΛΕΣΑΣ ΕΞΑ ΠΕΣΤΕΙΑΕΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΕΞΕΡΑΥΝΗΣΟΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΑΦΩΣ ΠΥΘΟΜΕΝΟΥΣ ΤΑ ΠΡΟΣΑΝΓΕΛΛΑΟΜΕΝΑ ΔΙΑΣΑΦΗΣΑΣ ΤΩ ΚΤΗΣΙΚΛΗ ΕΞΑΠΕΣΤΕΙΑΕΝ ΑΥΤΟΝ ΔΙΑ ΤΑΧΟΥΣ ΦΡΟΝΤΙΣΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΜΙΑΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ Ο ΚΤΗΣΙΚΛΗΣ ΕΝΕΦΑΝΙ
- 25 ΖΕΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΜΟΙ[ω; δ]Ε ΑΦΑΡΠΑΓΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΕΤΙ ΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΥΠΟ ΠΕΙΡΑΤΩΝ ΠΑΡΑ ΣΩΣΙΛΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΠΕΙΘΟΥ ΝΟΥΜΗΝΙΟΥ ΚΑΙ ΒΟΤΡΥΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΕΣΧΑΤΙΑΣ ΣΥΝ ΕΒΗ ΚΑΤΑΡΑΙ ΕΠΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΝΗΣΟΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΙΩΝ ΕΝΑ ΔΕ ΑΥΤΩΝ ΝΟΥΜΗΝΙΟΝ ΔΙΑΚΟΛΥΝ
- 30 ΒΗΣΑΝΤΑ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΣ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ ΠΥΘΟ ΜΕΝΟΣ ΟΤΙ ΕΣΤΙΝ ΕΞ ΥΡΟΥ ΚΑΙ ΕΘΡΕΨΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΧΡΟΝΟΝ ΚΑΙ ΠΑΕΙΟΝΑ ΚΑΙ ΑΝΦΙΕΣΑΣ ΕΞΑΠΕΣΤΕΙΑΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΜΕΤΕΡΑΝ ΠΟΛΙΝ ΤΟΙΣ ΙΔΙΟΙΣ ΔΑΠΑΝΗΜΑΣΙΝ ΠΕΡΙ ΩΝ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΓΝΟΥΣ ΤΗΝ ΟΝΗΣΑΝΔΡΟΥ ΦΙΛΑΓΑΘΙΑΝ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΑΝ ΗΝ ΕΧΩΝ ΤΥΝΧΑΝΗ
- 35 ΕΙΣ ΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΣΥΡΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ ΠΡΟΣΕΝΟΝΤΕ ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΟΙ ΗΞΕΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ ΕΔΩΚΕΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΩΣΙΝ ΟΙΣ Η ΠΟΛΙΣ ΣΥΝΤΕ

ΛΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΑΟΝ ΠΡΟΣ ΤΕ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΕΑΝ ΠΟΥ ΔΕΗ
 ΤΑΙ ΠΡΩΤΩ ΜΕΤΑ ΤΑ ΙΕΡΑ ΠΟΛΛΩ ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΕΑΥΤΟΝ ΠΑ
 ΡΑΣΚΕΥΑΖΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΔΙΔΟΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ ΟΥΤΕ ΔΑΠΑΝΗΝ ΥΠΟ
 40 ΣΤΕΛΛΟΜΕΝΟΣ ΟΥΤΕ ΚΙΝΑΥΝΟΝ ΕΝΕΚΕΝ ΤΩΝ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΣΥΝΦΕ
 ΡΟΝΤΩΝ ΟΠΩΣΟΥΝ ΚΑΙ Ο ΗΜΕΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΣ ΩΝ ΦΑΙ
 ΝΗΤΑΙ ΚΑΙ ΤΙΜΩΝ ΤΟΥΣ ΑΓΑΘΟΥΣ ΑΝΔΡΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΥΝΑ
 ΜΙΝ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΕΤΕΡΟΙ ΤΕ ΠΑΘΟΝΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ ΕΠΙΔΙΔΩΣΙΝ ΕΠΙ
 ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΟΚΑΓΑΘΙΑΝ ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ ΔΕΔΟ
 45 ΧΘΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΝ ΒΟΥΛΩΝΟΣ
 ΣΙΦΝΙΟΝ ΕΠΙ ΤΗ ΑΙΡΕΣΕΙ Η ΕΧΕΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΣΤΕ
 ΦΑΝΩΣΑΙ ΑΥΤΟΝ ΧΡΥΣΩ ΣΤΕΦΑΝΩ ΤΩΙ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΟΡΕΥ
 ΕΙΝ ΚΑΘΕΤΟΣ ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΟΝ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΑ ΔΙΟΝΥΣΙΩΝ ΤΕ ΤΩΙ Α
 ΓΩΝΙ ΤΩΝ ΤΡΑΓΩΩΝ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΩΝ ΤΗ ΠΟΜΠΗ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΕΙΩΝ ΤΗ
 50 ΔΑΝΠΑΛΗ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟ ΔΕ ΣΤΕΦΑΝΟΙ Ο ΔΗΜΟΣ Ο ΣΥΡΙΩΝ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΝ
 ΒΟΥΛΩΝΟΣ ΣΙΦΝΙΟΝ ΕΥΣΕΒΗΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΚΑΙ
 ΕΥΝΟΙΑΣ ΗΣ ΕΧΟΝ ΔΙΑΤΕΛΗ ΠΡΟΣ ΣΥΡΙΟΥΣ ΠΑΝΤΑΣ ΟΙ ΔΕ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ
 ΔΕΙ ΟΙ ΕΝ ΑΡΧΗ ΟΝΤΕΣ ΕΠΙΜΕΛΗΑΝ ΠΟΙΗΣΘΩΣΑΝ ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ ΚΥ
 ΡΩΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕ ΤΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ Ο ΤΑΜΙΑΣ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΔΟΤΩ
 55 ΟΝΗΣΑΝΑΡΟ ΤΟ ΑΠΟΤΕΤΑΓΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
 ΔΙΑΦΟΡΟΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝΚΥΚΛΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΙΝΑ ΔΕ ΦΑΝΕΡΑ ΥΠΑΡΧΗ Η ΤΟΥ ΔΗ
 ΜΟΥ ΦΙΛΑΓΓΑΘΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΑΜΙΛΑΟΙ ΓΙΝΟΜΕΝΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΩΣΙΝ ΤΟΝ
 ΔΗΜΟΝ ΤΙΜΗΘΕΝΤΟΣ ΟΝΗΣΑΝΑΡΟΥ ΑΝΑΓΡΑΦΑΙ ΔΕ ΤΟΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΙΣ ΣΤΗ
 ΛΗΝ ΛΙΘΙΝΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΙ ΕΙΣ ΤΟΠΟΝ ΩΣ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΟΝ ΕΛΕΣΘΑΙ ΔΕ ΑΝΑΡΑ
 60 ΟΣΤΙΣ ΕΓΔΩΣΕΙ ΤΗΝ ΣΤΗΛΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΑΣ ΠΟΙΗΝΤΑΙ ΟΠΩΣ
 ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟ ΔΕ ΕΣΟΜΕΝΟΝ ΑΝΗΛΩΜΑ ΕΙΣ ΤΕ
 ΤΗΝ ΣΤΗΛΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΔΟΤΩ Ο ΤΑΜΙΑΣ ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΝ
 ΚΥΚΛΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΘΟΤΙ ΑΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΗ Ο ΕΓΔΟΤΗΣ ΙΝΑ ΔΕ ΚΑΙ ΣΙ
 ΦΝΙΟΙ ΕΠΗΓΝΩΣΙΝ ΤΑ ΕΨΗΦΙΣΜΕΝΑ ΤΙΜΙΑ ΤΩ ΕΑΥΤΩΝ ΠΟΛΙΤΗ ΟΝΗΣΑΝΑΡΩ
 65 ΟΙ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΕΑΣ ΠΟΙΗΣΑΣΘΩΣΑΝ ΑΝΤΙΓΡΑΨΑΜΕΝΟΙ ΟΠΩΣ
 ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΩΣΙΝ ΤΟΔΕ ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΩΝ ΣΙΦΝΙΩΝ ΣΦΡΑ
 67 ΓΙΣΑΜΕΝΟΙ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΣΦΡΑΓΙΔΙ ΕΙΡΕΘΗ ΕΓΔΟΤΗΣ ΚΥΡΣΙΛΑΟΣ ΑΚΡΥΠΤΟΥ.

L. P. CLADI
 ΑΕΥΚΙΕ ΠΟΣΤΟΥΜΙΕ
 ΚΛΑΔΕ ΧΑΙΡΕ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ
 ΘΕΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΠΑΡΘΙΚΟΥ
 ΥΙΟΝ ΘΕΟΥ ΝΕΡΟΥΑ ΥΙΩΝΟΝ
 ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΑΔΡΙΑΝΟΝ ΣΕΒΑΣ
 ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΑ
 [μέγχι]ΣΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ
 ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΥΠΑΤΟΝ ΤΟ Γ
 Ο ΔΗΜΟΣ.

Αἱ δύο πρῶται ἐπιγραφαὶ κατετάχθησαν εἰς τὸ ἔθνηκὸν Μουσεῖον μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχαιοτήτων, τὰς ὁποίας ὁ ἔφορος τὸ παρελθὸν φθινόπωρον συνέλεξεν εἰς τὴν κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους περιήγησίν του. Ἡ δὲ τρίτη εἶναι χαραγμένη ἐπὶ μιᾷ μεγίστης κυλινδρικῆς βάσεως, τὴν ὅποιαν οἱ μέτοικοι τῆς Σύρας ἐστήσαν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς νεωστὶ οἰκοδομηθείσης ὠραίας ἐκκλησίας τοῦ ΣΩΤΗΡΟΣ. Ἄνεκαλύφθησαν δὲ καὶ αἱ τρεῖς εἰς τὸ τῆς παλαιᾶς Σύρας ἔδαφος. Καὶ αἱ μὲν δύο εἶναι βεβαίως ἀνέκδοτοι· ἡ δὲ τρίτη ἀγνωστὸν ἂν κατεχωρίσθη εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Κόμητος Βίδουα, τυπωθεῖσαν εἰς Ταυρίνον τὸ 1824, τὴν ὅποιαν δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν εἰς χεῖράς μας.

Ἡ πρώτη ἐπιγραφή εἰς στήλην λιθίνην ἐνὸς καὶ ἡμίσεος γαλλομέτρου τὸ μῆκος, ἄνω τοῦ ὑποστηρίγματος, ἡμίσεος τὸ πλάτος καὶ ἕνδεκα ἑκατοστημερίων τὸ πάχος, εἶναι ψήφισμα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Συρίων. Ἐκ τοῦ γεγραμμένου εἰς αὐτὴν ὀνόματος τοῦ Νουμνίου γνωρίζεται ὅτι ἐξεδόθη κατὰ τοὺς τῶν Ῥωμαίων χρόνους· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ Σύρος διεφύλαττε τοὺς κοινούς καὶ εἰς τὰς ἄλλας Κυκλάδας τύπους τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες τὰς ὑπέταξαν, καὶ εἰς τὰς ὁποίας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔπειτα ἀφῆκαν, ὡς καὶ εἰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις, μίαν τινὰ ἐπιχώριον ἐλευθερίαν. Ἡ σεβαζόμενοι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν δόξαν, ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, καταφρονούντες τοὺς τόπους ἐκείνους διὰ τὴν εὐτέλειάν των, ἐσυγγώρουν ἐλευθερίαν μὴ ἐπιζήμιον εἰς αὐτοὺς, καὶ ἱκανὴν νὰ θεραπεύσῃ τὴν φιλοδοξίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων λαῶν.

Τὴν ἐπιγραφὴν ἐκθέτομεν καθ' ἣν εὕρισκεται καὶ εἰς τὸν λίθον τῆξιν· ἐκρίνομεν δὲ, πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως, νὰ χωρίσωμεν δι' ἀποστημάτων τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνεβίβων νὰ γράψωσιν ἀδιαχωρίστως. Ὁ λιθεῖς, δι' ἀμάθειαν ὑπέπεσον εἰς ὀρθογραφικὰ τινὰ σφάλματα, τὰ ὁποῖα διετηρήσωμεν πρὸς περὶωστέραν

ἀκρίβειαν, ὡς κακακοπάθειαν (στίχ. 6), καθιδίαν (στίχ. 8), γεννηθείσης (στίχ. 9), προγεγραμένα, ἐκήνοις (στίχ. 15), ἐξεραινησομένους (στίχ. 21), τυνηάνη (στίχ. 34), παρασκευάζη (στίχ. 39), πλήθους (στίχ. 43), καθ' ἕτος (στίχ. 48), λαμπράθη (στίχ. 50), εὐσεβῆας (στίχ. 51), διατελή (στίχ. 52), ἐπιμέλησαν (στίχ. 53), ἀνήλωμα (στίχ. 61), εἰρέθη (στίχ. 67), κ.τ.λ.

Ἄξιοσημείωτος εἶναι καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν ἡ σύγχυσις τοῦ Η μετὸ ΕΙ καὶ Ι· αὕτη δὲ μᾶς φαίνεται νέα ἀποδείξις, ὅτι ἡ προφορὰ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων δὲν εἶναι κατὰ πάντα παρηλλαγμένη ἀπὸ τὴν τῶν παλαιῶν, ὡς τινες ἰσχυρίσθησαν ν' ἀποδείξωσιν. Ἄντι ἐκ δότης καὶ ἐκ δώσει ἔχει χαραγμένον ἐγ δότης καὶ ἐγ δώσει, ἀπαράλλακτα καθὼς προφέρει ὁ λαὸς μας τὴν σήμερον καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις τὸ κ πρό τοῦ δ τρέπων εἰς γ, ὡς ἐγ δύνω καὶ γ δύνω ἀντὶ ἐκδύνω, κ.τ.λ. Ὅπου πάλιν, εὐφροσύνης χάριν, ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ τὸ ν εἰς μ ἢ εἰς γ, ὁ λιθεὶς τὸ ἀφῆκεν ἀμετάβλητον, καὶ τὸ προσθέτει πάντοτε εἰς τὰς δευτέρας εἰς σικαί εἰς τὰ τρίτο-πρόσωπα ῥήματα τὰ εἰς ι καὶ ε, καὶ συμφώνων ἐπιφερομένων. Τὸ δὲ προσγραφόμενον Ι εἰς τὰς δευτέρας ποτὲ μὲν προσθίεται, ὡς ἐπιτοπλιεῖστον ὅμως τὸ παραλείπει, ἴσως κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ καιροῦ του, ὡς μαρτυροῦν ὁ Στράβων (Βιβλ. ΙΔ'). Εἶναι ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ γραφὴ ἐξύρου (ἀντὶ ἐκ Σύρου), ὅπου τὸ τελικὸν κ τῆς προθέσεως συνέχει μὲ τὸ σ τῆς ἐπομένης, καὶ ἔγραψε τὸ ἐξ αὐτῶν προκύπτον διπλοῦν ζ. Περὶ τοῦ λοιποῦ σημειοῦμεν τὴν λέξιν Νάξις (στίχ. 1), ἴσως ἐκ τινος τῆς Σύρου τόπου ἢ φυλῆς· ἐπειδὴ τὸ ἔθνηκόν τῆς Νάξου εἶναι Νάξις, καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι εἰς Νάξις εἶχε δικαίωμα νὰ προτείνῃ γνῶμην εἰς τὴν τῶν Συρίων ἐκκλησίαν. Παρατηροῦμεν προσέτι τὴν φράσιν ἐφοδὸν ἀπογραψάμενος (στίχ. 2), ἀντὶ τῆς συνθεσετέρας πρόσσδον ἀπογραψάμενος.

Ἡ δευτέρα ἐπιγραφὴ εἶναι νεκρολογικὴ καὶ διγλωττος· περιέχει δὲ τὰ ὀνόματα Ῥωμαίου τινός, τοῦ ὁποῖο ἡ εἰκὼν εἶναι ἀνωθεν γλυμμένη ἐμὲ μὲ τὴν ἐνὸς πλησίον ἱσταμένου παιδός.

Ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ δεικνύει ὅτι ὁ τῶν Συρίων δήμος ἀνήγειρεν ἀνδριάντα τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐν ᾧ αὐτὸς τὸ τρίτον ὑπάτευε (κατὰ τὸ 119-120 μετὰ Χ.), μιμούμενος τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, οἱ τινες ἐτίμησαν ἐκείνον τὸν Αὐτοκράτορα κατὰ πολλοὺς τρόπους, μὲ τὰ ἐπιθέτα Ὀλύμπιος, Πανελλήνιος, Νομοθέτης, Τροφεὺς, δι' εὐνομασίῃν τῶν δσας ἔλαθον εὐεργεσίας, μ' ὅλον ὅτι συχνάκις διὰ φόβον ἢ διὰ κολακίαν ὁμοίας τιμὰς ἀπέδιδον ἀνάξιως καὶ εἰς ἄλλους. Ἡ βᾶσις ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι χαραγμένη ἡ ἐπιγραφὴ ἀνεκαλύφθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἴσως ἐπ' αὐτῆς ἴστατο τὸ ἀγάλμα τοῦ Αὐτοκράτορος, τὸ ὅποιον μ' εἶπε τις γέρον τῶν ἐγγυρίων, ὅτι εἶδεν εἰς Σύραν, καὶ ὅτι ἐπικρατοῦντος τοῦ πολέμου κατὰ τὸ 1771 ἐπήραν οἱ Ῥώσοι.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων, ἄλλη τετάρτη ἐπιγραφὴ εἶναι κτισμένη εἰς τὸν τοῖχον τῆς τῶν Λατίνων Ἐκκλησίας, ἣτις κεῖται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐφισταμένου τῆς πόλεως λόφου. Ἴδε καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος αὐτὴν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (Voyage de Levant, lett. viii), καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως τὴν εἰδομέν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀβεβαστομένη, λογιζέται ὡς ἀπλοῦς λίθος, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως καὶ οἱ κητόρες, ὡς ὀλίγες τιμῆς πράγμα

καὶ ἀνάξιον τοῦ ἔθνικοῦ Μουσείου, δὲν ἐφιλοτιμήθησαν νὰ προσφέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸν ἔφορον, ὅς τις τὴν ἐζήτησεν.

Αἱ ἀνωτέρω ἐπιγραφαὶ εἶναι τόσῳ πλέον σημαντικαί, ὅσον αὐταὶ μόναι σχεδὸν εἶναι αἱ παλαιαὶ μαρτυριαί, τὰς ὁποίας ἔχουμεν περὶ τῆς νήσου Σύρας. Στέφανος ὁ βυζάντιος ὀνομαζέει αὐτὴν ἰωνικὴν νῆσον, ἴσως διότι πρῶτοι οἰκισταὶ αὐτῆς ἦσαν οἱ Ἴωνες, οἱ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου ἀπακίσαντες ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Ἄλλην μαρτυρίαν τῆς καταγωγῆς τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἔχομεν καὶ τὴν πρὸς τὸν Θάλητα εἴτε ἀθηνικὴν, εἴτε πλαστὴν ἐπιστολὴν τοῦ Συρίου Φερεικίδου, γραμμένην ἰωνιστί, καὶ ἀναφερομένην ὑπὸ Διογενέως τοῦ Λαερτίου. Συρίην τὴν ὀνομαζέει ὁ Ὅμηρος (Ὀδυσ. Ο, στίχ. 402), Σύραν Διογ. ὁ Λαέρτιος, ὁ Σουίδας (εἰς λέξ. Φερεικίδης), καὶ Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος (ἐν βίῳ φιλοσόφων, σελ. 47). Σύρον ἔστράβων (Βιβλ. Η.), ὁ Στέφανος καὶ ὁ Πλίνιος (Βιβλ. Δ', κεφ. 12). Ἐκ τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς συνάγεται ὅτι αὕτη ἡ ὀνομασία εἶναι καὶ ἡ κοινοτέρα. Ὁ Σχόλαξ εἰς τὸν Περίπλου του ἀναφέρει αὐτὴν, ὅτε ἀριθμεῖ τὰς Κυκλάδας· ἀλλ' ἡ γραφὴ εἶναι ἐφθαρμένη, διότι ἀναγινώσκεται Σχύρος (Μικρ. Γεωγρ., τόμ. α', σελ. 46). Ἡ τοιαύτη σύγχυσις εὐρίσκειται καὶ εἰς ἄλλους, καθὼς εἰς τὸν Πλακεντίαν (Egeae Redivivo p. 513), ὅστις ἐκ τῶν δύο νήσων μίαν μόνην σχηματίζει, καὶ εἰς τὸν Λακεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σκύρου τοὺς δευτικὸς ἀρχιερεῖς, τοὺς ἀντίκοντας εἰς τὴν Σύραν (Oriens Crist., τόμ. Γ', σελ. 867). Τὸ ἔθνηκόν τῆς Σύρου εἶναι Σύριος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συγγραφέων καὶ τῆς Α' ἐπιγραφῆς. Πρέπει λοιπὸν νὰ διορθωθῇ τὸ κεῖμενον τοῦ Κικέρωνος (Tuscul. Α, 16), τοῦ Λουκιανοῦ (Μακρόβ.), καὶ τοῦ Φωτίου (Μυριόβιβλ., κωδ. 279), ὅπου Σύρος ἀντὶ Σύριος λέγεται ὁ Φερεικίδης. Ἐκ ταύτης τῆς ἐσφαλμένης ἀναγνώσεως ἀπατηθεὶς καὶ ὁ θεῖος Αὐγουστίνος (Centr. Acad. σελ. 69) ἀντιτάττει εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους τὸν παρ' αὐτοῦ νομιζόμενον Σύρον Φερεικίδην.

Ὁ Ὅμηρος δὲν ἐλησμόνησε τὴν Σύραν, ἀλλ' ἐξεναντίας εἶπε περὶ αὐτῆς πολλὰ καὶ λαμπρὰ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος· ἴσως διὰ τὰς συγχωρημένας εἰς τοὺς παιπτάς ὑπερβολάς, ἢ καὶ διότι οἱ ἔπαινοι αὐταὶ βάλλονται εἰς τὸ στόμα τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Σύρου Κτησίου τοῦ Ὀρμανίδου. Ὁ βασιλοῦπις δὲ αὐτός ἦτο ὁ χειρθεσικός τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης, ὁ ἀγαθὸς καὶ πιστὸς Εὐμαιος.

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκειται, (εἴπου ἀκούεις)

Ὀρτυγίης καθύπερθε, θει τροπαί' ἡλείου,

Οὐτὶ περιπληθὴς λίην τόσον· ἀλλ' ἀγαθὴ μὲν,

Εὐβοτῆς, εὐμηλῆς, οἰνοπληθῆς, πολύπυρρος.

Πεῖνη δ' οὐποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη

Νῆσος ἐπὶ στιγερῇ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν·

Ἄλλ' ὅτε γράσχωσι πόλιν κατὰ φύλ' ἀνθρώπων,

Ἐλθὼν ἀργυρότεχος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξύν,

Οἷς ἀγανέες βελέσσειν ἐπιχόμενος κατέταφεν.

Ἐνθα δύο πόλεις, δίχα δέ σφισι πάντα δέδασται. (Ὀδυσ. Ο, στίχ. 402)

Παρά τὸν Εὐμαίον ἄλλων σημαντικῶν ἀνδρᾶ, περὶ τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ καυχή-
 θωσιν οἱ Σύριοι, δὲν γνωρίζομεν παρὰ τὸν Φερεκύδην, ὅστις ἦτο σύγχρονος τῶν ἐπτά
 σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρῶτος συνέγραψεν εἰς πεζὸν λόγον. Οὗτος ἐφιλοσόφησε κατὰ
 πρῶτον περὶ φύσεως καὶ περὶ θεῶν, καὶ τὸ περὶ μετεμψυχώσεως δόγμα εἰσήγαγεν (ἴδε περὶ
 τούτου *Fragmenta Ferocydis*, ἐκδ. *Fridericus Gul. Sturz* Λειψία, 1824 εἰς 8-ον).
 Εἰς τὸν Φερεκύδην ἀποδίδεται παρὰ τοῦ πολυῖστορος Σαλμασίου ἡ κατασκευὴ ἐνὸς παρα-
 πτήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἐδείχοντο αἱ ἡλιακαὶ τροπαί (*Exercit. Plin.* p. 635-844).
 Ὅτι ὁ Φερεκύδης « οὐρανὸν ἐσκοπίαζε μεταρσίον ὄμμα τιταίνων », ὡς εἶπε τις τῶν
 ποιητῶν, οὐδεμία ἀμφιβολία· ὅτι δὲ τὸ εἰρημένον παράπτημα εἶναι ἐφεύρημα ἐκείνου,
 δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ συμπεράνωμεν, ὡς ὁ Σαλμασίος καὶ ἄλλοι, ἐκ τῶν λόγων Διογένους
 τοῦ Λαερτίου. Ὁ βιογράφος λέγει μόνον « σώζεται δὲ καὶ ἡλιστρόπιον ἐν Σύρῃ τῇ νήσῳ »
 καὶ αἰνίττεται βέβαια τὰ τοῦ Ὁμήρου « οἱ τροπαὶ ἡλείου » δηλ., ὡς ἐξηγεῖ ὁ Ψευδο-
 διδυμος, σπήλαιον, δι' οὗ σημειοῦνται τὰς ἡλίου τροπάς. Μένει εἰς τοὺς σημερινούς
 κατοίκους τῆς νήσου νὰ μᾶς εἰπωσιν, ἐὰν ὑπάρχῃ τῷ ὄντι κανὲν τοιοῦτον σπήλαιον.
 Ἡ παλαιὰ Σύρος βέβαια ἐπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ τὰ νομίσματά της· ἀλλὰ μὴ ἔχοντες
 ἀνὰ χεῖρας τὰ συγγραμμάτα τοῦ *Raske*, *Eckhel*, καὶ *Mionnet*, δὲν δυνάμεθα νὰ
 εἰπωμέν τι περὶ τούτου.

A. M.

Γ. ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

ΙΑΤΡΙΚΗ.

Περὶ τῆς Εὐλογίᾳς τῆς Θεοτικῆς καὶ τῆς δαμαλίτιδος.

Τρεῖς ἢ τέσσαρες λοιμώδεις ἀσθένειαι ἔξωθεν, τῆς Εὐρώπης ἐλ-
 θούσαι ἀπὸ κλίματα θερμότερα, κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐθέρισαν
 ἅπειρον πλῆθος τῶν κατοίκων αὐτῆς, καὶ ἕως τὴν σήμερον θερίζου-
 σί τινες ἐξ αὐτῶν, χωρὶς ἢ ἰατρικῆ τέχνης νὰ δυνήθῃ ν' ἀντιτάξῃ εἰς
 αὐτὰς κανὲν ἀλεξιφάρμακον. Διὰ τὴν πανώλην, ἔχουσαν τὴν γένε-
 σίν της εἰς τὴν Αἴγυπτον· διὰ τὴν κυτρίνην θέρμην, γεννωμένην εἰς
 τὰς νήσους τοῦ νέου ἡμισφαιρίου, δὲν εὗρηκαν οἱ Εὐρωπαῖοι ἄλλο
 προφύλαγμα παρὰ τὰ λοιμοκαθαρτήρια. Ἡ δὲ γολέρα, ἥτις, ἀπὸ τὰς
 Ἰνδίας ἔχουσα τὴν καταγωγὴν, κατατρέπει τὴν σήμερον τὸ ἀνατο-
 λικοβόρειον μέρος τῆς Εὐρώπης, δὲν φαίνεται ὅτι ἔχει καὶ αὐτὴ ἄλλο
 παρὰ τὴν μόνωσιν καὶ τῶν περιορισμῶν.

Ἡ τετάρτη λοιμώδης ἀσθένεια εἶναι ἡ κατ' εὐφημισμὸν λεγομένη
 εὐλογία καὶ θεωρουμένη κοινῶς ὡς πανώλης τῶν παιδίων ὀλεθρία.

Ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε μετεφέρθη εἰς τὴν Εὐρώπην, ἕως
 τὸ τέλος τῆς παρελθούσης ἑκατὸνταετηρίδος, ἐθέριζε κατ' ἔτος ὑπὲρ
 τὸ ἡμισυ ἑκατομμυρίων ψυχῶν, κατ' ὅλην τὴν περιοχὴν ταύτης τῆς
 ἡπείρου· ἀλλ' εὐδόκησεν ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐρεθῇ ἐν ἀληθῆς ἀλεξι-
 τήριον τῆς τρομερᾶς ταύτης μάστιγος, ἡ δαμαλίτις, ἥγουσιν ἢ εὐλο-
 γία τῆς ἀγελαδός. Τούτο τὸ ἀλεξιτήριον, σπάνιον ὄν εἰς ἡμᾶς ἢ
 ἀδύνατον, ἐφιλοτιμήθη ἡ φιλανθρωπία τῶν Γάλλων νὰ μᾶς τὸ φιλοδα-
 ρήσῃ καλὸν καὶ δραστήριον. Εἰς τὸν 9 Ἀρ. τῆς Γεν. Ἐφημερίδος ἀνα-
 γινώσκομεν, ὅτι ὁ δικαῖον τὰ εἰς Πελοπόννησον Γαλλικὰ στρατεύ-
 ματα στρατοπεδάρχης Σνεϊδέρος ἐπρόσφερον εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἡμῶν
 δαμαλίτιδα, σταλεῖσαν κατ' αἰτήσιν του ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν Πολεμικῶν
 Ἱπουργῶν τῆς ἰδικῆς του· καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἀμέσως τὰ
 πρέποντα μέτρα διὰ νὰ διαδοθῇ τὸ προφυλακτικὸν τοῦτο καθ' ὅλην
 τὴν ἐπικράτειαν. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς χρεωστῆι νὰ ὁμολογῇ πολλὰς
 χάριτας πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος διὰ τὰς ὅσας λαμβάνει εὐεργεσίας,
 καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ εὐγνωμονῇ, ὅτι φροντίζει καὶ αὐτὴ νὰ
 προφυλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν πληγὴν τῆς λοιμώδους ταύτης
 ἀσθενείας. Χρεωστῆι δὲ νὰ δείξῃ καὶ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς εὐεργέ-
 τας τὴν εὐγνωμοσύνην του ἐμπράκτως, δεχόμενος δηλαδὴ μετὰ προ-
 θυμίας τὸ δῶρον. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὅλοι οἱ ὁμοεθνεῖς, οἱ γνωρίζοντες
 τὸ καλὸν τοῦτο καὶ φροντίζοντες καὶ περὶ τῆς κοινῆς υγείας, θέλουσιν
 προτρέπει ἐπιμόνως τοὺς συμπολίτας των εἰς τὸ νὰ ἐγκεντρίζωσι τὰ
 παιδιά των μετὰ τὴν δαμαλίτιδα ἀφόβως. Καὶ ἡμεῖς θέλοντες νὰ συν-
 τελέσωμεν πρὸς τοῦτο τὸ καλὸν, ὅσον το κατ' ἡμᾶς, ἐστοχάσθημεν
 νὰ ἐκδώσωμεν μίαν περίληψιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν εὐλογίαν
 τὴν φυσικὴν καὶ τὴν τῆς δαμαλίτιδος, ὥστε γνωρίζοντες τὴν ἀλήθειαν
 οἱ γονεῖς νὰ μεταχειρίζωνται, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον των, χω-
 ρὶς φόβον καὶ ὑποψίαν τὸ θεῖοςδοτον τοῦτο ἀλεξιτήριον. Διότι διὰ
 μόνος τῆς δαμαλίτιδος ἐμποροῦν νὰ προφυλάξωσι μετ' ἀσφαλείας
 τὰ τέκνα των ἀπὸ τὰ δεινὰ ὀλεθριωτάτης ἀρρώστιας, ἥτις, ἂν δὲν
 κόψῃ τὴν ζωὴν τοῦ πάσχοντος αὐτῆν, ἀφίνει πολλάκις λειψάνα ἀνυ-
 πόφορα, ἢ πηρώσεις μελῶν ὅχι προτιματέρας καὶ ἀπ' αὐτῆν τῆς
 ζωῆς τὴν στέρησιν.

Οἱ παλαιοὶ δὲν ἐγνώριζαν τὴν ἀρρώστιαν τῆς εὐλογίᾳς, οὐδὲ κα-

νεῖς τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἰατρῶν ἢ ἄλλων περιγράφει ἢ ἀναφέρει τοιαύτην νόσον. Τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀπαντᾷται κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς (*), ὅτε φαίνεται ὅτι καὶ ἡ ἀβρωστία μετεφέρθη εἰς τὴν Εὐρώπην, λαβοῦσα τὴν γένεσίν της εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐξεύρομεν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς 5' ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ Χρ. ἡ ἀβρωστία αὕτη διεδόθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐκεῖθεν ἐξηπλώθη εἰς τὴν Ἀφρικὴν, περιτρέχουσα τὰ παράλια τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ὅθεν μετ' ὀλίγον διέβη καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν κατὰ πρῶτον, καὶ ἐκεῖθεν διεδόθη τὸ μίασμα αὐτῆς εἰς ὅλας τὰς ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης.

Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ἄτοπος ἡ γνώμη τινῶν, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι γεννώμεθα ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὸ σπέρμα τῆς ἀβρωστίας ταύτης, ἡ ὁποία ἀναπτύσσεται ἄπαξ, κατὰ τινα χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἀβρωστίαι αἱ λεγόμεναι κληρονομικαί, ἢ γον αἱ μεταδιδόμεναι ἀπὸ πατέρα εἰς υἱόν. Ἄν ἀληθῶς ὑπῆρχεν ὁ γόνος τῆς νόσου ταύτης ἐμφυτος εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἔπρεπε φυσικῶ τῷ λόγῳ νὰ βλαστάνῃ καὶ νὰ φαίνεται πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ὑπῆρξε πρὸ 1000 χρόνων· οὐδ' εἰς τὴν Ἀμερικὴν εὐρέθη, ὅτε πρὸ 540 περίπου ἐτῶν ἀνεκαλύψαν οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν μεγάλην ταύτην στερεάν ὅτι τέλος καὶ τὴν σήμερον ὑπάρχουσιν ἄγριοι μὴ γνωρίζοντες αὐτήν, διότι δὲν ἔλαβον ἐπιμιξίαν μὲ τοὺς μολυσμένους ἐκ ταύτης λαοὺς διὰ τὴν κολλησῶσι καὶ ἐκεῖνοι. Διὰ τούτους τοὺς λόγους οἱ φρόνιμοι τῶν ἰατρῶν δὲν δέχονται τὴν γνώμην ταύτην, ἀλλὰ φρονοῦσιν ὅτι γεννώμεθα προδιατεθειμένοι οὕτως, ὥστε νὰ πάθωμεν ἄπαξ τὸ νόσημα τοῦτο, ὅταν τυχωμεν νὰ κολλησῶμεν τὸ μίασμα, ἢ γον ἀτομὰ τινα δηλητήρια, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦντα ἀδῆλως εἰς τὸ σῶμά μας γεννῶσι τὴν νόσον ταύτην τῆς εὐλογιαῖς.

(*) Ἴδε εἰς τὸν Δουκάκιον τὴν λέξιν Εὐλογία· εὐτὼ δὲ πρέπει νὰ γράφεται καὶ ὅχι Εὐφλογία, ὡς ἔγραψεν ὁ ἰατρὸς Σέργιος, ὁ τυπώσας τι ἰατρικὸν βιβλίον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καθὼς οἱ παλαῖοι Ἕλληες ἐδίδαν εὐφημα ὀνόματα εἰς πράγματα ἀποτρόπαια, καὶ ἡμεῖς ἀκόμη ἔχομεν πολλὰ τοιαῦτα, παρομοίως καὶ ἡ ἀποτρόπαιος αὕτη νόσος ὠνομάσθη μ' εὐφωμον ὄνομα εὐλογία. Ἐπειδὴ δὲ ὁ καινὸς λαὸς προφέρει τὴν λέξιν δευτῶνως, μὲ φαίνεται καλὸν καὶ νὰ τὴν γράφωμεν οὕτως εἰς ταύτην τὴν σημασίαν.

Ἡ παρατήρησις ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν δεκτικοὶ νὰ πάθωσιν ἄπαξ ἐπὶ ζωῆς τῶν τὸ μύλωμα τοῦτο, καὶ ὅτι τινὲς ἐπέρνων τὴν εὐλογίαν τὴν ἀπὸ ἀδῆλου αἰτίας προεργωμένην (ἢ γον τὴν θεοτικὴν, ἢ φυσικὴν, ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ καινὸς λαὸς) ἐκβάλλοντές τὴν καλὴν καὶ ἐλαφρὰν, ὥστε δὲν ἔμενε καμμίαι οὐλὴ εἰς τὸ πρόσωπον, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι τρόπον νὰ παράγωσι τεχνητῶς καὶ κατὰ θέλησιν τὸ μύλωμα ἐκ τῆς καλῆς εὐλογιαῖς, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ προφυλάγῃσιν ἀπὸ τὰ τῆς κκῆς ὀλεθρῆς ἀποτελέσματα. Ἡ πράξις τοῦ ἐφευρεθέντος τρόπου πρὸς τοῦτο λέγεται ἐγκέντρισμα ἢ ἐμφυλλίασμα (1), καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ λάβῃ τις τὸ ἐμπυον τὸ εἰς τὰ ἐξανθήματα τῆς εὐλογιαῖς, καὶ νὰ τὸ εἰσάξῃ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐμφυλλιαζομένου, μολις κεντουμενον διὰ τινος σουβληροῦ ἐργαλείου βαμμένου κατὰ τὴν μύτην εἰς τὸ ἐμπυον (2).

Εἶναι αξιοσημείωτον ὅτι τὸ ἐμφυλλίασμα τοῦτο ἔγινε γνωστὸν εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην μῶλις περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ κυρία Μοντάγκη, σύζυγος τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικῆς πρεσβευτοῦ, εἶχε παρατηρήσει ὅτι ἡ εὐλογία εἰς τὴν Τουρκίαν δὲν ἔκαμνε τόσον ὀλεθρον, ὅσον εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης· ἐνόησε δὲ ὅτι ταῦτο προήρχετο ἀπὸ τὸ ἐμφυλλίασμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἄγνωστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ εὐθὺς ἔκαμε τὴν δοκιμὴν εἰς τὸ ἴδιόν της παιδίον κατὰ τὸ 1718. Ἡ εὐ-

(1) Οἱ παλαῖοι γεωπόνοι ἔλεγον ἐπὶ φυτῶν ἐγκέντριζεν, ἐμφυλλίζεν καὶ ἐνοφθαλμίζεν ἡμεῖς λέγομεν καινῶς καὶ ἐπὶ φυτῶν καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων διὰ τὴν εὐλογίαν, κεντροῦνεν καὶ φυλλιάζεν, καὶ εἰς τινὰς τόπους ἐμβολιάζεν καὶ παρεμπήγην· οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι λέγουσιν ἐπὶ τῆς εὐλογιαῖς inoculare, ἐνοφθαλμίζεν.

(2) Τὸ μέρος τοῦ σώματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔκαμνε παρ' ἡμῶν τὸ ἐμφυλλίασμα πρῶτον, ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ μεταξὺ τοῦ ἀντιχειρὸς καὶ τοῦ μηχανοῦ ἐπὶ τοῦ μετακαρπίου λάκκουμα· ἐνίοτε δὲ κάθεν μέρος τοῦ βραχίονος ἢ τοῦ ποδός, σκοπεύομενον ὑπὸ τῶν φορεμάτων. Εἰς τινὰς τόπους εἶχον τινες, ἐκ δεισδαιμονίας οὐαιεται, τὴν ἀλόκοτον συνείθειαν νὰ ἐμφυλλιάζωσι τὸ ἀκρέμπυον εἰς τέσσαρα μέρη τοῦ προσώπου σταυροειδῶς, ὡς γίνετα φανερόν ἐκ τῶν φανερωμένων σημείων εἰς πολλῶν ἠπειρωτῶν πρόσωπα. Ἡ κυρία Μοντάγκη λέγει εἰς τὰς ἐπιστολάς της, ὅτι εἶδεν εἰς Ἀθριανούπολιν γραικῆς, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα ἐνεκέντριζον μὲ ἐν εἶδος βελόνης τοὺς χριστιανικοὺς Ἕλληνας, ἐβάλλουσαι ἐν ἐμφυλλίασμα εἰς τὸ μέτωπον, ἐν εἰς ἕκαστον βραχίονα, καὶ ἐν εἰς τὸ στήθος διὰ νὰ σχηματίσωσι τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ. Ἴδε τὴν κατωτ. σημ.

δοκίμησις τῆς πράξεως τὴν παρεκίνησε νὰ εἰσάξῃ τὴν ἐφευρέσειν ταύτην εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ὅπου ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγον· καὶ δὲν ἔπαυσεν ἀλτῶς νὰ συνεργῇ μὲ πολλὸν ζῆλον, ἕως οὐ ἔγινε κοινῶς δεκτὸν τὸ ἐμφυλλίασμα τῆς εὐλογίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1). Πού δὲ, καὶ πότε ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον, καὶ πῶς ἔγινε γνωστὸν εἰς τὴν Τουρκίαν, δὲν ἐξευρομεν βεβαίως. Λέγουσί τινες ὅτι οἱ Ἄραβες ἰατροὶ πρῶτοι ἐπενόησαν τοῦτο, καὶ ἀδεύει ὅτι εἰσῆλθῃ εἰς τῶν Σουλτάνων τὰ παλάτια πρὸ χρόνων, ὡς ἐπιτήθειον νὰ προφυλάττῃ τοῦ προσώπου τὸ κάλλος ἀπὸ τῆς θεοτικῆς τὴν φθορᾶν. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ ἐγκεντρικὴ εὐλογία αὕτη, ἂν καὶ ἦνα μέγιστον προφυλαγμὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ωραιότητος, ἔχει ὁμως καὶ αὕτη τοὺς κινδύνους τῆς, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος εὐρέθη τέλος κατ' εὐτυχίαν ἡ δαμαλίτις, τὸ ἀληθινὸν καὶ ἀκινδύνον ἀλεξιτήριον τῆς εὐλογίας, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Γεννέρου. Οὗτος παρατηρήσας ὅτι οἱ κατοικοὶ τοῦ χωρίου Βερκέλη δὲν ἐκόλλουσαν τὴν εὐλογίαν, διότι προσέτριβον τὰς χεῖρας εἰς τινὰ ἐξανθήματα γεννώμενα εἰς τὰ βυζία τῶν ἀγελάδων, ἔκαμε τὰς δοκιμὰς του κατὰ τὸ 1795, καὶ εὐρήκε τῶ ὄντι ὅτι τὸ εἰς τὰ ἐξανθήματα ταῦτα περιεχόμενον ἔμπυον, ἐμφυλλιάζομενον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐπροφύλασσε ἀπὸ τὴν ἀρρώστιαν τῆς εὐλογίας. Κατόπιν, ἀφοῦ ἐκοινοποιήθη τὸ πρᾶγμα, ἐξετασθέν καὶ ὑπὸ ἄλλων εἰδημίων ἰατρῶν, ἐγκέντρισε εἰς Λόνδρον καὶ εἰς Παρισίους πλῆθος παιδιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἔπειτα πάλιν ἐνεφυλλιάσθησαν μὲ τὴν θεοτικὴν, ἢ ἀφέθησαν μετὰ ἄλλων ἐχόντων αὐτὴν τὴν ασθένειαν, καὶ δὲν ἐκόλλησαν. Ἐκ τούτων τῶν πολλαπλασιῶν δοκιμῶν ἀπεδείχθη, καὶ ὁμολογεῖται τὴν σήμερον παρὰ πάντων, ὅτι ἡ ἀληθὴς δαμαλίτις εἶναι τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἀνθρώπος ἀκινδύνως, καὶ νὰ προφυλαχθῇ ἀλτῶς ἀπὸ τὸ μίλυμα τῆς εὐλογίας (2).

(1) *De Lettes de lady Montague et la Notice biographique sur elle par Me Dufrenoy, Paris 1822.*

(2) Ὅτε εἰσῆλθῃ εἰς Παρισίους τὸ ἐμφυλλίασμα τῆς δαμαλίτιδος, ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν εὐρεσίαν τῆς, ἐουστῆθη μία ἐπιτροπὴ ἐκ δώδεκα ἐπιστήμων ἰατρῶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ κάμωσι δοκιμὰς καὶ παρατηρήσεις πενυχρονίους, ὥστε νὰ ἐξακριβώσωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Εἰς ὀλίγων χρόνων διάστημα ἔκαμαν μυρίας δοκιμὰς καὶ ἀναδοκιμὰς

Ἡ ὕλη, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὸ ἐμφυλλίασμα, δὲν λαμβάνεται πλέον τὴν σήμερον κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὰ ἐξανθήματα τῶν ἀγελάδων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ εἰς ἐμφυλλιασμένους ἀνθρώπους γεννώμενα· διότι ἡ ἐκ τούτων δαμαλίτις ἔχει καὶ ἐξάνθησιν ἐλαφρᾶν καὶ ἀνώδυνον, ἐν ᾧ ἡ ἐκ τῆς ἀγελάδος προξενεῖ ἀνατριχιάσματα, κομμάραν εἰς τὰ μέλη, ἔμετους, ἐλκώσεις καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἐμπορεῖ δὲ τις νὰ ἔχῃ εἰς πάντα καιρὸν δαμαλίτιδα, ἐπειδὴ τὴν φυλάττουσιν εἰς ὑαλίνους σωλήνας ἢ εἰς ἄλλα σώματα μὴ ὀξειδούμενα, ἢ ἀλλοιούμενα ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καθὼς εἶναι ὁ χρυσός, τὸ ἐλεφαντοκόκκαλον, τὸ ὑάλιον, ἡ κλωστή, τὸ γελώνιον (παγᾶς) καὶ τὰ ὅμοια· μέσα εἰς τὰ τοιαῦτα περικλείεται καλῶς, ὥστε νὰ προφυλλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐνεργείαν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν τοῦ φωτός, τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας. Ἡ οὕτω προφυλασσομένη δαμαλίτις λέγεται ξηρὰ, τὴν ὁποίαν νωπίζουσι μ' ὀλίγον χλιαρὸν νερόν, ὅτε θέλουν νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν· ἡ νωπὴ ὁμως, ἡγουν ἡ λαμβανομένη ἀμέσως ἀπὸ το ἐξάνθημα κεντούμενον μὲ τοῦ φλεβοτόμου τὴν μυτῆν, καὶ ἐγκεντριζομένη εἰς τὸν πῆγυν τῆς χειρὸς, εἶναι ἀσφαλεστέρα εἰς γέννησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀληθοῦς δαμαλίτιδος. Ἡ λαμβανομένη αὕτη ἐμπυώδης ὕλη πρέπει νὰ ἦναι διαφανὴς καὶ γλοιώδης εἰς σχῆμα κόμβου, ἢ στοργόγυλης σταλαγματίας, ἐκβαίνουσα ἀπὸ τὸ κεντούμενον ἐξάνθημα (1). Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρίσκεται ἀπὸ τὴν ἐβδόμην ἕως τὴν δωδεκάτην

παιδιῶν εἰς πλῆθος ἐμφυλλιασθέντων, καὶ ἐπέισθησαν ὅτι, ὅσοι ἐμφυλλιασθῶσι καλῶς, δὲν εἶναι πλέον δεκτικὸν τοῦ μολύσματος τῆς εὐλογίας. Ἐκ δευτέρου ἐκέντρισε πολλοὺς μὲ τὴν θεοτικὴν, τοὺς ἔδωκε νὰ συγκατοικήσωσι καὶ νὰ συγκοιμηθῶσι μὲ τοὺς εὐλογισμένους, καὶ ἐφυλάχθησαν ἀμόλυτοι. Προ πάντε ἐτῶν εἰς Παρισίους, καὶ ὀλίγον μετέπειτα εἰς Μασσαλίαν, συνέστη μία ἐπιδημία ἐξανθηματικὴ εἰς τὰ παιδιά, καὶ ἤρχισαν πολλοὶ νὰ διατάξωσι περὶ τῆς ἀλεξιτηρίου ιδιότητος τῆς δαμαλίτιδος, ἐπειδὴ πολλοὶ προτοῦ ἐμφυλλιασμένον ἐπασχον τὴν ἐπιδημίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς δαμαλίτιδος ὑπάρχουσα ἐπιτροπὴ εἰς Παρισίους, καὶ πολλοὶ ἐμπειροτάτοι ἰατροὶ εἰς Μασσαλίαν, ἀπέδειξαν διὰ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ ἀλεξιτήριος ιδιότης τῆς δαμαλίτιδος ἦτο ἀληθινὴ καὶ βεβαία· ἡ δὲ τότε ἐπικρατοῦσα ἐπιδημία δὲν ἦτο εὐλογία, ἀλλ' ἄλλη τις ασθένεια ὁμοειδῆς κατὰ τὰ ἐξανθήματα μ' ἐκείνην, ὅθεν καὶ ὀνομάζεται εὐλογιεῖδης.

Ἰδε τὰς ἰατρικὰς ἐφημ. τῶν Παρισίων τοῦ 1826 καὶ ἔξῃ.

(1) Τὸν ἐκβαίνοντα τούτων κόμβον δια τῆς κεντήσεως ὀνομάζω ἀκρέμπυον· οἱ σημερινοὶ Ἀθηναῖοι τὸν λέγουσιν ἀρκόμπυ.

ἡμέραν τῆς ἐμφυλλιάσεως. Πρέπει δὲ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῶν γονέων νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ὅπουκνῶποτε ἀρρώστιαν κολλητικὴν καὶ ἂν ἔχη τὸ ἐμφυλλιασμένον παιδίον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰ ἐξανθήματα λαμβάνεται τὸ ἀκρέμπυον, δὲν μεταδίδεται εἰς τὸ ἐγκεντριζόμενον, ἀλλὰ ἡ δαμαλίτις μόνη. Πολλοὶ ἰατροὶ ἔκαμαν δοκιμὰς, λαβόντες ἐμφυλλίασμα ἀπὸ παιδία ἔχοντα συγχρόνως τὴν θεοτικὴν εὐλογίαν, ἢ ψώραν, ἐμπυροπυτὴν ἢ κακκινάδα, κ.τ.λ. καὶ ἐβεβαιώθησαν ὅτι εἰς τὰ ἐμφυλλιασθέντα δὲν μετεδόθη ἄλλο παρὰ τὴν δαμαλίτιδα· οὐδ' αὐτὴ ἔπαθεν εἰς τὰς ιδιότητάς της κάμμιαν ἀλλοίωσιν, οὐδὲ μεταβολὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξίν της (1).

Ἄλλο καλὸν ἂν τύχη τὸ ἐμφυλλιαζόμενον παιδίον νὰ ἔχη πρὶν κολλημένον τὸ μάλυσμα τῆς φυσικῆς, ἢ δαμαλίτις καλητερεύει καὶ αὐτὴν τὴν φυσικὴν καὶ τὴν καταστῆναι ἀκίνδυνον. Μεταξὺ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς· Ἐνος προφέρορος τῆς μαθηματικῆς εἰς Παρισίους ἑπταετὲς παιδίον ἐνεφυλλιάσθη μὲ τὴν δαμαλίτιδα. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν φανερόντο συμπτώματα τῆς φυσικῆς εὐλογίας, ἢ ὅποια ἐχῆθη ἐντελῶς τὴν τετάρτην, χωρὶς νὰ φαίνεται κανὲν σημεῖον τῆς δαμαλίτιδος. Ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν τῆς φυσικῆς τὰ ἐξανθήματα ἐγίνοντο πυκνὰ καὶ συμφοῦ, καὶ ἡ ἀρρώστια ἐλάμβανε τοιοῦτον ἀγρεῖον χαρακτῆρα, ὥστε ἐχρειάσθη νὰ κρᾶξη ὁ θεραπεύων τὸ παιδίον ἰατρός καὶ ἄλλους εἰς συμβούλιον, οἱ ὅποιοι καντήνησαν νὰ μὴ ἔχωσι κάμμιαν ἐλπίδα σωτηρίας περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἤργισεν ἐν μέρος τῶν ἐξανθημάτων νὰ καταπίπτῃ καὶ νὰ λακκιάζη, ἔξαφνα φαίνεται ἀναπτυσσομένη ἡ δαμαλίτις. Εὐθὺς τὰ συμπτώματα τῆς θεοτικῆς ἐλαβον χαρακτῆρα καλῆς εὐλογίας· καὶ αὐτὴ δε, καὶ ἡ δαμαλίτις ὁμοίως ὠδευσαν τακτικῶς καὶ ἐλαβον τέλος εὐτυχέστατον (2).

Ἡ ἐμφυλλίασις τῆς δαμαλίτιδος γίνεται εὐκόλως καὶ ἀνωδύτως· τὰ γινόμενα κεντήματα εἰς τὸν βραχίονα διὰ τοῦ φλεβοτόμου εἰς εἰσαγωγὴν τοῦ ἀκρεμπύου, μάλισ αἰσθάνεται τις δυνατώτερα ἀπὸ τὰ φυλλοδαγάματα. Πρὸς πλεοτέρα δ' ἀσφάλειαν τῆς ἐπιτυχίας κά-

(1) *Ides la Vaccine justifiée* p. 66-70. par Mat. Dud-m. Paris. 1826.

(2) *Ides αὐτόθι* σελ. 57 καὶ τὸ *Rapport sur les Vaccinations* de 1816.

μνουσι δύο καὶ τρεῖς κεντήματα, τρεῖς δάκτυλα τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ἀπέχοντα, ὥστε οἱ γύροι τοῦ καθενὸς ἐμφυλλιάσματος νὰ μὴ συγχέονται, ὅταν αὐτὰ φλογισθῶσιν. Οἱ οὕτως ἐμφυλλιαζόμενοι μάλισ αἰσθάνονται ὀλίγας στιγμὰς ἀδιαθεσίας μίαν ἢ δύο ἡμέρας, πολ- λάκις δὲ καὶ κάμμιαν· ἀλλὰ ἐνασχολοῦνται εἰς τὰ συνήθη τῶν ἔργα ἢ παιγνίδια. Ἄν ποτε ἐπέλθωσι τινα συμπτώματα θερμῆς, εἶναι καὶ αὐτὰ σωτήρια· διότι εἰς πολλὰς περιστάσεις βοηθοῦσι τὴν φύσιν νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ κάμμιαν ἀρχὴν ἀρρώστιας, μὴ ἐχούσης τι κοινὸν μὲ τὴν δαμαλίτιδα, οὐδὲ μὲ τὴν εὐλογίαν. Μυρία παραδείγματα ἀναφέρονται παιδίων καχεκτικῶν καὶ ἀσθενῶν, τὰ ὅποια, ἀφοῦ ἐφυλλιάσθησαν, ἔγειναν καὶ υγιέστατα (1).

Μετὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐκεντρίσματος χρειάζεται ὁ ἐμφυλλιαστὴς ν' ἀκολουθήσῃ παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν δρόμον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δαμαλίτιδος, διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ἀληθῶς ἡ ἐργασία του ἐπιτυχούσα ἔγεινε τοῦ ἐμφυλλιασθέντος ἀλεξιπῆριος καὶ προφυλακτικῆ ἀπὸ τὴν νόσον τῆς εὐλογίας. Διὰ νὰ δύνανται ὅμως καὶ οἱ γονεῖς νὰ κρίνωσιν αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν κατ' ἐπίγνωσιν περὶ τῆς εὐδοκίμησης τῆς πράξεως, νομίζομεν καλὸν νὰ ἐκθέσωμεν τὰ χαρακτηριστὰ τὸν δρόμον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀληθινῆς δαμαλίτιδος. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐνίοτε παρετήρησάν τινες ἀργοπορίαν εἰς τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἤγουν ἕως εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐξανθήματος· αἱ κατόπιν ὅμως περιόδοι τῆς ἔγειναν εἰς τὰς διορίας, αἱ ὅποια ἐτέθησαν διὰ τὸ τακτικὸν τοῦ δρόμου της.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον τετράδιον.)

Δ'

ΓΕΩΠΟΝΙΑ.

Ἐκ τῆς γῆς καὶ τῶν γενομένων καὶ τρεφομένων ὑπ' αὐτῆς πορίζομεθα πᾶν ὅ,τι εἶναι χρήσιμον εἰς θεραπείαν τῶν χρεῖων μας· τὴν εἰς ἐργασίαν ἐπιτηδείαν ὑλὴν, τὰ εἰς τροφήν ἡμῶν καὶ τῶν χρεῖσιν

(1) *Ides ἐνθ. ἀνωτ.*

μων εἰς ἡμᾶς ἡμέρων ζώων, τὰ πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ ἄλλην χρῆσιν ὅποιανδήποτε, κατασκευαζόμενα ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, ὅλα τὰ ποριζόμεθα ἐργαζόμενοι τὴν γῆν. Διὰ τοῦτο οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζαν αὐτὴν μητέρα καὶ τροφὸν τῶν ἄλλων τεχνῶν, καὶ κάμμιαν ἄλλην δὲν ἐνόμιζαν ἀξίαν καὶ πρέπουσαν εἰς ἐλευθέρους ἀνδράς εἰρηνικὴν τέχνην παρὰ τὴν γεωργικὴν. Διότι αὕτη ὄχι μόνον πορίζει ἀφθονα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν, ἀλλ' εἶναι προσέτι καὶ ἡ πρώτη τῶν κοινωνικῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν πρὸς πολιτισμὸν καὶ ἐξημέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτηδεύων.

« Ο ἀπὸ τῆς γῆς βίος, λέγει τις τῶν παλαιῶν, ἐξημερίνει τὰ ἦθη, γεννᾷ τῆς ἡσυχίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης τὸν ἔρωτα εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐμπνέει ἐν ταύτῳ εὐτολίμιαν πολεμικὴν πρὸς ὑπερσπίσιν τῆς ἰδιοκτησίας, ἀποκόπτων πᾶσαν ἀδικὸν ἐπιθυμίαν τῶν ἀλλοτρίων. Ἡ ἐπιμέλεια τῆς γῆς, λέγει ὁ Σακράτης, εἶναι ἐνταυτῷ μία ἡδυπάθεια καὶ αὔξησης τοῦ οἴκου, καὶ ἀσκήσις τῶν σωματῶν εἰς τὸ νὰ δύναται τις νὰ πράττῃ ὅσα πρέπουσιν εἰς ἐλευθερον ἄνδρα. Συνδιδάσκει δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἡ γεωργία εἰς τὸ νὰ συμπεσθῶσιν ἀλλήλους εἰς τὰς χρείας τῶν καὶ δικαιοσύνην τοὺς μαθητῶν, διότι ἡ γῆ προξενεῖ πρὸς πολλὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς περιποιουμένους αὐτήν. Διὰ ταῦτα νομίζεται ἐνδοξότατον εἰς ὅλας τὰς πολιτείας αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγελματός, ὅτι διδεδίκεται εἰς τὸ κινῶν πολίτας ἀρίστους καὶ εὐνοϊκωτάτους [1] ».

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν παράγει τίποτε τεχνικὸν ἀπ' αὐτοματισμῶν, ἀλλ' ἐξευρίσκων τοὺς τρόπους διὰ τοῦ νοῦς, καὶ ἐκτελῶν τὴν πράξιν ὠδηγούμενος ὑπὸ τοῦ λόγου, ἔπεται ὅτι πᾶσα τέχνη ἀνθρώπινος πρέπει νὰ ἔχη τὴν θεωρίαν τῶν πράξεων αὐτῆς εἰς τὰς ἀρχὰς τινος ἐπιστήμης· ἀρα καὶ ὁ πράσων τὴν τέχνην, τότε ἐμπορεῖ νὰ τὴν πράσῃ καλῶς, καὶ νὰ κατασκευάζῃ καλὰ τεχνητὰ, ὅταν ἦναι ἔμπειρος καὶ τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως. Ἡ γεωργικὴ εἶναι κλάδος τῆς ἀγρικῆς οἰκονομίας, ἢ τῆς γεωπονίας. Αὕτη περιλαμβάνει α', τὴν καθαυτὴν γεωργικὴν, ἢ γον τὴν φυτοκομίαν· β', τὴν ζωοκομίαν· γ', τὰς περὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν τέχνας· δ', τὴν κατ' ἀγρούς οἰκοδομικὴν, καὶ ε', τὰ περὶ τὸ συναλλάγμα τῶν ἀγρικῶν προϊόντων. Ἐπεται λοι-

[1] Πλούταρχ. εἰς βίον Νουμά, καὶ Πενόφ. Οἰκονομικ. κεφ. ε' καὶ ε'.

πὸν νὰ ἐξεύρωσιν ὁ γεωπόνος καὶ ὁ γεωργὸς τὰς κυριωτέρας ιδιότη-
τας τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, τῆς γῆς κλ. ἢ γον νὰ γνωρίζωσι τὰς
γενικὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιστημῶν τῆς Ζωολογίας, Βοτανικῆς, Γεωλο-
γίας, κ.τ.λ. ἀλλέως δὲν εἶναι τρόπος ν' ἀπολαμβάνωσι τὸ δυνατόν
ὄφελος αὐτοῖ, οὐδὲ νὰ ὠφελῶσι καὶ τὴν κοινωνίαν, παράγοντες καλὰ
καὶ ἀφθονα τὰ προϊόντα τῆς τέχνης τῶν.

Διὰ τοὺτους τοὺς λόγους ἐστοχάσθημεν καλὸν νὰ ἐκθέτομεν εἰς
τὸ παρὸν πῶνημα, πρῶτον ἐν ἄρθρον περιέχον ἐκ τῶν βοθητικῶν
γνώσεων τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς, καὶ κατόπιν νὰ δίδωμεν ἄλλο ἴδιον
γεωπονικὸν, νομίζοντες ὅτι οὕτω θέλομεν γενεῖ ὠφελιμώτεροι γενεῖκως
εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κτηματίας, καὶ εἰς τοὺς γεωργοὺς
ὠδηγούμενους ὑπ' ἐκείνων εἰς τὰς ἐργασίας τῶν.

I. K.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ.

Περὶ χρήσεως καὶ καλλιέργειας τοῦ Ἀραβοσίτου.

Τὸ ἀραβόσιτον εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῶν σιτηρῶν φυτῶν κατα-
ταχθῆν ὑπὸ τοῦ Διωναίου εἰς τὴν γενεάν τῶν μονοσίκων τριανθοειδῶν,
ἐπειδὴ ἔχει τὸ ἀρσενικὸν ἄνθος χωριστὰ ἀπὸ τὰ τοῦ θηλυκοῦ. Τὰ
μὲν ἀρσενικὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ κατὰ τὴν κορυφὴν ἐξεργόμενον κλα-
δωτῶν ἀστάχυον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἀνήθη. Τὰ δὲ θηλυκὰ
ἐκβαίνουσι εἰς τῶν φύλλων τὴν ῥίζαν, ὅπου γίνεται ὑστερον ὁ κωνο-
ειδὴς καρπὸς του. Τὸ φυτὸν ἔχει κόμβους ὡς τὸ καλάμιον, καὶ μακρύ-
τατα φύλλα· ὁ καρπὸς του εἶναι κόκκοι, ἔχοντες τὴν ἐμπροσθίαν ἐπι-
φάνειαν ὀμαλὴν καὶ στρογγύλην, καὶ γωνιώδη τὴν ὀπισθεν, διὰ τῆς
ὁποίας ἐπιφύονται κατὰ στίχους εἰς ἓνα κῶνον ξυλόδη. Ἐχουσι δὲ οἱ
κόκκοι χροῖμα ξανθόχρυσον κυρίως, ἢ λευκόν. Ἐνίοτε εὐρίσκονται καὶ
κόκκινοι ἢ μελανοὶ, ἢ καὶ ποικίλοι· ἀλλὰ τοῦτο γίνεται τυχηρῶς. Οἱ
γεωργοὶ προτιμῶσιν εἰς καλλιέργειαν πρῶτον τὸν ξανθόχρυσον ἀρα-
βόσιτον, ἔπειτα τὸν λευκόν· διότι ἐκείνου τὰ ἄλευρα κάμνουσι νοστι-
μώτερον ψωμίον. Τὸ δὲ σπειρόμενον εἶδος εἶναι δύο λογῶν, ὡς ἐκ τῆς
διαρκείας τῆς βλαστήσεως καὶ καρποφορίας του· τῆς μιᾶς λογῆς βλα-

στάνει και καρποφορεί και ώριμάζει εις δύο μήνας, ὅθεν ονομάζεται διμήνης ἢ πρώιμος ἀραβόσιτος· τῆς δὲ ἄλλης, εις πέντε, ὅθεν λέγεται ἕψιμος· και οὗτος γίνεται εὐρωσπότερος και καρπιμώτερος. Τὸ φυτὸν του λέγουσιν ὅτι γίνεται ἕως 18 πόδας ὑψηλὸν εις τὴν Καρολίαν και Βιργινίαν. Εἰς τὰς ποτιστικὰς πεδιάδας τῆς Πελονηήσου ὑπερβαίνει τοὺς 8 πόδας.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀραβόσιτου εἰσῆχθη εις τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν 17 αἰῶνα, μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς, ὅθεν μετεφέρθη και τὸ φυτὸν τοῦτο ἄγνωστον ὄν πρότερον. Τὸ ὄνομα ἀραβόσιτος (ἢ ἀραποσίτι, μπαρμπάροσταρον) και τὰ παρὰ τοῖς Εὐρωπαϊαῖς σῖτος τουρκικὸς και ἰνδικὸς, ἔδωκαν εις τινὰς ἀφορμὴν νὰ εἴπωσιν, ὅτι ἀπὸ τὸ παλαιὸν ἡμιτφαίριον ἐφέρθη εις τὸ νέον. Ὅπως και ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα, ἐξεύρομεν ὅτι εις κανὲν γεωπονικὸν σύγγραμμα παλαιότερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀμερικὴ ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, δὲν γίνεται λόγος περὶ καλλιέργειας τούτου τοῦ φυτοῦ· ἔπειτα, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἐπιστημοτέρων περιηγητῶν, οἱ πρῶτοι εὐρεταὶ τῆς Ἀμερικῆς Εὐρωπαῖοι δὲν εἶδον ἄλλο παρὰ τὸν ἀραβόσιτον νὰ ἔχωσιν ὡς πρωτίστην τροφήν ὅλοι οἱ λαοὶ, τοὺς ὁποίους ἀπῆντησαν και εις τὰς νήσους και εις τὴν στρεάν. Τὸ μεγαλοπρεπὲς του φυτοῦ ἐστόλιξε τοὺς κήπους τῶν βασιλείων τοῦ Περούβιου ἀπὸ τὰ ἄλευρα τοῦ καρποῦ του αἰ ἐκλεκταὶ παρθένοι, αἰ ὑπηρετοῦσαι εις τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου, ἐζύμοναν τὸ εις θυσίαν προσφερόμενον ψωμίον· κατεσκευάζετο ἐξ αὐτοῦ ἐν οἰνῶδες ποτὸν, τὸ ὁποῖον πίνων ὁ λαὸς εὐθύμει τὰς δημοσίας ἐορτάς· τὸ ἐμεταχειρίζοντο ὡς νόμισμα ἢ συνάλλαγμα εις πορισμὸν ὄλων τῶν ἄλλων ἀναγκαίων πρὸς ζωὴν, και ἐπανηγύριζαν τὸ θέρος αὐτοῦ ἐτησίως, εις δημοσίας ἐορτάς, ὡς και οἱ βαρβαρώτατοι λαοὶ τῶν νήσων και τῆς στερεᾶς τοῦ νέου ἡμισφαίριου.

Ἡ εὐκαρπία τοῦ ἀραβόσιτου εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλητέρα τῆς τῶν ἄλλων σιτηρῶν φυτῶν. Εἰς τὰ καλὴν γῆν ἔχοντα χωράφια δίδει γίλια εις τὸ ἐν· εις δὲ τὰ μετρίαν, τὸ ἥμισυ. Ἐν στρέμμα γῆς σπειρόμενον ἀραβόσιτον χρειάζεται ἐν ὄγδοον τῆς ποσότητος τοῦ σιταρίου, μετὰ τὸ ὁποῖον ἡμῖς νὰ σπαρθῆ, και δίδει ἔπειτα τοῦλάχισον ὑπερ τὸ διπλάσιον τοῦ ὅσου σιταρίου ἤθελε δώσει τὸ χωράφιον. Ἐκτός

τούτου, μαζὶ μετὰ τὸ ἀραβόσιτον εις τὴν αὐτὴν γῆν ἐμποροῦν νὰ σπυρευθευθῶσι κάλλιστα και ἄλλα φυτὰ· οἶον, κουκκία, φασούλια, γεώμηλα, κ.τ.λ. και οὕτω νὰ λάβῃ ὁ γεωργὸς διπλὴν εἰσοδίαν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο και ὁ καρπὸς του, θεωρούμενα ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου και τῶν οἰκιακῶν του ζώων, εἶναι πολυτιμώτατα· διὰ τοῦτο ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἔγεινε κοινοτάτη εις τὰ θερμὰ και συγκερασμένα κλίματα τῆς οἰκουμένης, και ὁ καρπὸς του χρησιμεύει παντοῦ σχεδὸν ὡς πρωτίστη και ὑγιεστάτη τροφή τοῦ γεωργικοῦ λαοῦ.

Ὅλα τὰ εις χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου ἡμερωμένα ζῶα ἐμποροῦν νὰ τραφῶσι μετὰ τὸ φυτὸν τοῦτο και μετὰ τὸν καρπὸν του. Αἱ ὄρνιθες, γῆνες, τὰ νησσάρια ἢ πάπια, αἱ κούρκαί, τρώγουσι μετὰ λαυμαργίαν τὸν ἀραβόσιτον ὡμὸν ἢ βρασμένον, ἢ τὰ ἄλευρα και πίτυρα αὐτοῦ ζυμωμένα· παχύνονται ὀλίγιωρα, και κάμνουσι κρέας τρυφερον και νόστιμον. Οἱ χοῖροι παρομοίως τρεφόμενοι παχύνονται ἐξαιρετα. Τὰ πρόβατα, τὰ εἴδη, τὰ ἄλογα, τρώγουσι και αὐτὰ μετὰ πολλὴν ὄρεξιν τὸν καρπὸν ἀκέρατον, ἢ συντετριμμένον, ἢ διαθρεγμένον. Ἀλλὰ και αὐτὸ τὸ φυτὸν σπειρόμενον πυκνὰ, και ἐκβαλλόμενον πρὶν τῆς ἀνθήσεώς του, δίδεται ξηρὸν, ὡς σανὸς, εις τὰ ἀνωτέρω ζῶα τὸν χειμῶνα. Οἱ γεωργοὶ μετὰ τὸ θέρος συναθίζουσι ν' ἀπολύωσιν εις τὸ χωράφιον τὰ τεραποδάτων, τὰ ὁποῖα τρώγουσι μετὰ πολλὴν ὄρεξιν τὰ φύλλα και τὴν καλαμὴν τοῦ ἀραβόσιτου· ἐμποροῦν ὅμως νὰ κάμωσι κάποιαν οἰκονομίαν εις ταῦτα και διὰ τὸν χειμῶνα. Διότι ὅλα τὰ φύλλα, καθὼς και τὰ στάχυα, τὰ ὁποῖα ἄνω τοῦ κόμβου πρέπει νὰ κόπῃσιν πρὶν ὡριμάσῃ ἐντελῶς ὁ καρπὸς, ὡς θέλομεν εἰπεῖ κατωτέρω, ὁμοῦ μετὰ τὰ ὅσα ἐκβάλλουσι φυτὰ, ὅταν τὰ ἀραιώνωσιν, ὅλα ἐμποροῦν νὰ τὰ φυλάττωσι ξηραίνοντές τα, διὰ νὰ τὰ δίδωσι τὸν χειμῶνα εις τὰ ζῶα των, διαλάσσοντές τα μετὰ τὸ ἄχυρον. Τὰ δὲ ξηρὰ πλέον καλὰμικα και οἱ κῶνοι, ἀφοῦ ἐξορθαλισθῆ ὁ ἀραβόσιτος, ἐμποροῦν νὰ τοῖς χρησιμεύωσιν εις τὴν φωτιάν.

Ὡς πρὸς τὴν τροφήν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀραβόσιτος εἶναι χρῆσιμώτατος και πολὺχρηστος. Τὰ ἄλευρά του μεταχειρίζονται εις ὅλας τὰς μαγειρικὰς χρήσεις, ὡς και τὰ τῶν ἄλλων σιτηρῶν, και εις πολλὰς μάλιστα εἶναι προτιμώτερα τὰ τοῦ ἀραβόσιτου, ὡς θρεπτικώτερα και εὐχωνευτότερα. Διότι αὐτὰ μόνον ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων.

σιτηρῶν δὲν περιέχουσι τὸ ἰζῶδες· συστατικὸν, ἀλλὰ μόνον ἄμυλον πολὺ, λευκίτιν, γλοῖον καὶ τινα ὕλην ζαχαρώδη καὶ ζωτικὴν· διὰ τοῦτο οἱ ἰατροὶ συμβουλεύουσιν αὐτὰ ὡς ὑγιεστάτην τροφήν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς (1). Τὸ ἀλεύριον τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τὸ σμιδάλιον, ὡς γυλῶς κατασκευαζόμενα, δίδονται εἰς τοὺς ἀναλαμβάνοντας ἀπὸ ἀρρώστιαν ἢ τοὺς ἐξασθενηθέντας ἀπὸ μακρᾶ καὶ προλυχνία πάθη, οἷον τοὺς φθισικοὺς, ἢ τοὺς πάσχοντας τὸ στομάχιον καὶ δυσκόως χωνεύοντας τὴν τροφήν· ὁ αὐτὸς γυλῶς μὲ τὸ γάλα κατασκευαζόμενος γίνεται θρεπτικώτατος εἰς τὰ νήπια. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τινῶν ἰατρῶν, οἱ τρεφόμενοι μὲ τὸν ἀραβόσιτον χωρικοὶ δὲν πάσχουσι τὰς ἀρρώστιας τῆς λιθιάσεως καὶ τῆς νεφρίτιδος, εἰς τὰς ὁποίας πίπτουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ τρεφόμενοι συνήθως μὲ οὐσίας ζωϊκὰς καὶ περιεχοῦσας πολὺ ἄζωτον. Ἐν γένει ἐπαρατηρήθη ὅτι οἱ τρώγοντες ἀραβοσίτινον ψωμίον εἶναι εὐρωστοὶ καὶ δυνατοί. Ο ἰατρὸς Λεσπέζος, εἰς μίαν περὶ ἀραβοσίτου διατριβήντου, ἀναγνώσθησαν εἰς τὴν τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων τὸ 1825, λέγει ὅτι καθ' ὅσον ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ χρῆσις τοῦ γεννήματος τούτου ἐκτείνεται εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐπαρχίας τῶν Λανδῶν, ἐλέπεις τοὺς κατοίκους νὰ χάνωσι κατὰ μικρὸν τὴν φλωμότητά των ἑκαίνην τὴν φυσικὴν, καὶ νὰ λαμβάνωσι τὴν εὐρωστον καὶ ῥοδινὴν ἔψιν τῆς ὑγείας.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔχομεν καὶ ἡμεῖς παράδειγμα τοὺς ἰδικούς μας χωρικούς. Εἰς ὅλα τὰ μεσόγεια χωρία τῆς Πελοποννήσου ἐλέπεις τοὺς κατοίκους εὐρωστους καὶ ὑγιεστάτους· αὐτοὶ ἄλλο ψωμίον δὲν τρώγουσι παρὰ τὸ ἀραβοσίτινον· πολλὰ ὀλίγοι ὀλίγον καιρὸν μεταχειρίζονται τὸ σμιγᾶδιον (κριθαροσίταρον). Ἀλλ' ὅμως ἔχουν τὸ κακὸν νὰ τὸ τρώγωσι λειπανάβατον καὶ ζεστόν, ψήνοντές το ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνθρακίαν· τοῦτο δὲ τὸ καταστῆναι δυσχωνευτότερον. Ἀληθινὰ δυσκόως ζυμώνεται καὶ ἀναβαίνει τὸ ἀραβοσίτινον ἀλεύριον, διότι δὲν ἔχει τὸ ἰζῶδες· πλὴν ζυμονόμενον ὡς πρέπει, ἢ καὶ μὲ ὀλίγον προζύμιον ἀπὸ σιτάλευρον ἐνονούμενον, ἀναβαίνει καλῶς, ὥστε καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας νὰ τρώγεται διασωζόμενον ὡπιοῦν βλαρὸν (2).

(1) Ids Annales de la m^{ed} Physiol juill^t 1825.

(2) Νωπὸν ἢ μαλακόν· ἴδε περὶ τοῦ ζυμομάτους αὐτοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος ἀρθρου.

Εἰς τινα μέρη τῆς Ἠπέρου κάμνωσι καὶ ἐπτάζυμον μὲ τ' ἀραβοσίτινον ἀλεύριον. Εἰς ἄλλους τόπους ξένους κατασκευάζουσι πάλιν εἰδός τι παξιμαδίων λεπτῶν, τὰ ὅποια ψήνουσιν εἰς λεπτάς πλάκας σιδηρᾶς· τοιουτοτρόπως ψηνόμενον καλλιον, εἶναι καὶ εὐχωνευτότερον τοῦτο ἀπὸ τὸ εἰς τὴν ἀνθρακίαν. Πολλοὶ δὲ λαοὶ τῆς Εὐρώπης παρασκευάζουσι διαφόρως τὰ ἀλευρά του εἰς τροφήν· ἡ μὲν ἀπὸ τὰς κοινοτέρας παρασκευασίας εἶναι τὸ νὰ κάμνωσι γυλῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πηκτὸν ἢ μάζαν, διαλύοντες τὸ ἀλεύριον εἰς θραστὸν νερὸν, ὅπου θάλλουσι καὶ ὀλίγον ἄλας. Εἰς τινα μέρη κάμνωσι καὶ οἱ ἰδιοὶ μας τὸν γυλῶν τοῦτον διαφόρως ὀνομαζόντες αὐτόν· καὶ τινες προσθέτουσι καὶ τυρίον τριμμένον, καὶ περιγύνουσιν ἔπειτα καὶ βούτυρον. Ἄλλοι πάλιν προτοιμάζοντες ὡς ἀνωτέρω τὸν γυλῶν πηκτὸν, ὡς μάζαν, τὸν κενόνουν εἰς σινίον, ὅπου θάλλοντες βούτυρον καὶ μέλι τὸ ψήνουσιν εἰς κλιβάνιον (φοῦρνον) ὡς πῆταν. Ο Παρμαντιέρος λέγει μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ἐμπορεῖ τις μὲ τὰλευρα καὶ τὸ σμιδάλιον τοῦ ἀραβοσίτου νὰ κάμη πολλὰ ζυμαρικὰ ἐπίσης ψαθυρὰ καὶ λεπτά, ὡς καὶ τὰ γινόμενα ἀπὸ τὸ καθαριώτατον σιτάλευρον. Ψωμίον δὲ κατασκευάζεται ἀναβατὸν, καλὸν, καὶ νόστιμον, καὶ εὐχωνευτον, ἂν βάλῃς ἐξ ἡμισείας σιτάλευρον μὲ ἀραβοσίτινον, ἢ μόνον ἐν τέταρτον ἐκ τοῦ πρώτου. Οἱ χωρικοὶ μας ἠμπόρουν νὰ κάμωσι ἀναβατὸν τὸ ψωμίον των, ἂν ἤθελαν νὰ βάλλωσι καὶ ὀλιγώτερον τοῦ τετάρτου, ἢ κἂν μόνον τὸ προζύμιον ἀπὸ σιτάλευρον. Ὄταν δὲ σμίγεται ἐν τέταρτον ἢ ἐν ὄγδον ἀραβοσιτίνων ἀλεύρων μὲ τὰ σιτάρινα, γίνεται τὸ ψωμίον ῥοδινόν, τραγανόν, νόστιμον καὶ πολὺ καλῆτερον ἀπὸ τὸ ὅποῖον συνεθίζουσι νὰ κάμωσι τινες βάλλοντες ῥεβύθια.

Μὲ τοὺς κόκκους τοῦ ἀραβοσίτου ἐμπορεῖ τις νὰ κατασκευάσῃ διάφορα ποτὰ, καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς τῶν ἄλλων σιτηρῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ, συντρίβοντες καὶ βράζοντες ὀλίγον τοὺς κόκκους, ἔπειτα ἀφίνοντές τους ἡμέρας τινὰς νὰ πάθωσι τὸν ζυμώδη ἀναβρασμὸν, κατασκευάζουσιν ἐν μεθυστικῶν ποτῶν, τὸ ὅποῖον ὀνομαζοῦσι κατὰ τὴν ἐγγχώριον των γλῶσσαν ἄτολον. Ο Παρμαντιέρος, ὅστις κατεγίνηκε μὲ τόσην ζέσιν εἰς τῶν ἀμυλωδῶν καὶ σιτηρῶν τὴν ἐξέτασιν, λέγει μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ζύθου ἐμπορεῖ νὰ ἐμβῇ κάλλιστα ὁ ἀραβόσιτος ἀντὶ τοῦ κριθαρίου καὶ ὅτι φρυγανιζόμενος, ὡς ὁ καφες, δίδει ἐν πο-

τὸν ἀνάλογον μὲ τὸ ἐκείνου. Οἱ ἰδικτοὶ μας γνωρίζουσιν ἐκ πείρας ὅτι ἔχουσι τὴν ιδιότητα ταύτην τὰ σιτώδη, ὅθεν εἰς τὴν ἔνδειαν τοῦ καφέ νοθεύουσιν αὐτὸν μὲ κριθάριον ἢ ρεβύθια. Ὁ κοινὸς λαὸς μας τρώγει τὸν ἀραβόσιτον καὶ ὡς ὀπωρικόν, μαλακὸν ὄντα ἔτι καὶ ἄμεσον, ὡμὸν ἢ ψημένον εἰς τὴν ἀνθρακίαν, ἢ καὶ φρυγανισμένον ἀπλῶς εἰς τὴν πύραν τῆς πυρεστίας ἢ τοῦ κλιβανίου.

Οἱ καυλοὶ τοῦ ἀραβόσιτου περιέχουσι προσέτι καὶ ζαχαρώδη οὐσίαν ἰκανὴν, καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ τῶν σιτηρῶν. Οἱ Μεξικανοὶ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῶν ζάχαρην ἐπικερδῶς· καὶ ἐπὶ Ναπολέοντος, ὅτε διὰ τὸν ἀποκλεισμόν δὲν εἶχεν ἡ Γαλλία κοινωνίαν μὲ τὰς ἀποικίας τῆς, ἐζήτησάν τινες πῶς νὰ κατορθώσωσιν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Γενευαῖος Πίκτετος κατεγίνηκεν εἰς τοῦτο ἰδίως, καὶ κατὰ τὸ 1811 ἐδημοσίευσεν τὰς ὁποίας ἔκαμε δοκιμὰς. Ἐσύναξε τρυφεροὺς καυλοὺς ἀραβόσιτου, ἐνῶ τὰ σπειρία τοῦ καρποῦ ἤρχισαν νὰ γενῶνται, καὶ κατῴρθωσεν νὰ ἐκβάλῃ ἐν συρόπιον γλυκὺ καὶ νόστιμον, τὸ ὅποῖον εἰς τὰ ποτὰ τοῦ καφέ, τοῦ τειοῦ καὶ εἰς τὰς μαγειρικὰς σκευασίας, ἤρμοξε κάλλιστα, καὶ ἠμπόρει ν' ἀναπληρώσῃ τὸ ζάχαρι. Καὶ τὰ στάχυα ἀκόμη τὰ τρυφερὰ καὶ μόλις βλαστάνοντα, τρώγουσι τινὲς νερόθραστα, καὶ ἄλλοι τὰ βάλλουσιν εἰς τὸ ξύδιον κατασκευάζοντες τὰ ὄξυθρὰ (τουρσία), ὡς καὶ τὰ λοιπὰ λαχανικά.

Εἰς τὸν ἀραβόσιτον ἀποδίδονται καὶ τινὲς χρήσεις ἰατρικαί. Ἐκτὸς τῆς θρεπτικῆς ιδιότητος καὶ εὐπεψίας τοῦ χυλοῦ τῶν ἀλεύρων αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ νὰ προφυλάσῃ τοὺς τρεφομένους μ' αὐτὸν ἀπὸ τὴν λιθίαν, ὡς προείπαμεν, λέγουσιν ὅτι ἔχει καὶ ἄλλην ἀρετὴν θεραπευτικὴν μιᾶς νόσου ἀποτροπαίου καὶ συγερᾶς, τὴν ὅποιαν διὰ τοῦτο ὠνόμαζαν οἱ παλαιοὶ μας ἱεράν νόσον. Τινὲς λέγουσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἶναι δραστηριώτατον ἰατρικὸν τῆς ἐπιληψίας, τῆς ὁποίας τὰς ἐπανόθους ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μακραινῇ, ἢ καὶ ν' ἀποκόπῃ τελείως· ἄλλοι ὅμως ἰατροὶ δυσπιστοῦντες ἔτι δὲν παραδέχονται τὸ λεγόμενον, ἕως οὗ νὰ δοκιμασθῇ πάλιν καλῶς καὶ νὰ κυρωθῇ ὑπὸ τῆς πείρας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συνόψει περὶ τῆς εὐχρηστίας τοῦ ἀραβόσιτου· ἄς εἴπωμεν δὲ τώρα ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῆς καλιερ-
γείας τοῦ φυτοῦ αὐτοῦ.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον τετράδιον).

Τὰ αὐγὰ φυλάσσονται πολὺν καιρὸν νωπὰ χωρὶς νὰ κλουδιάσω-
σιν, ἀνίσως ἐμποδίσῃς τὴν εἰς αὐτὰ ἐνέργειαν τοῦ ἀτμόσφαιρικοῦ
ἀέρος. Τοῦτο ἐμπορεῖ τις νὰ κατορθώσῃ διὰ πολλῶν τρόπων, με-
ταξὺ τῶν ὁποίων οἱ εὐκολώτεροι καὶ οἱ εὐθηνότεροι πρέπει νὰ προ-
τιμῶνται. Πολλοὶ ἀλείφουσιν αὐτὰ πρῶτον μὲ λεπτὸν φλοιὸν κηρωτοῦ,
κατασκευαζομένου ἀπὸ ἐλαιόλαδον καὶ κηρίον διαλυόμενα εἰς τὴν
φωτιάν· ἔπειτα γόνουσιν αὐτὰ οὕτως ἀλειμένα εἰς σάκτην. Ἄλλοι
πάλιν δὲν τἀλείφωσι μὲ κἀνὲν λιπώδες, ἀλλὰ μόνον τὰ ζοιβάζουσι
μέσα εἰς κἀνὲν ἀγγεῖον ἢ καλάθιον κατὰ σρώματα σκεπαζόμενα
μὲ σάκτην ἢ μ' ἄχυρα, καὶ τὸ ἀποθέτωσιν εἰς τόπον σκοτεινὸν καὶ
ξηρὸν. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον φυλάσσονται ἀρκετὰ πολὺ καλῆτερα
ὅμως μὲ τὸν ἐξῆς, τὸν ὅποιον ἤρχισαν πρότινος καιροῦ νὰ μεταχει-
ρίζωνται οἱ μὲ μεγάλας ποσότητας αὐγῶν ἐφοδιάζοντες τοὺς Πარი-
σίους. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ θουτήσῃς τὰ αὐγὰ εἰς
ἑραστὸν νερὸν. Ἐχεις ἐν κακκάδιον ἐπάνω εἰς τὴν φωτιάν, καὶ ὅταν
ἀναθράσῃ τὸ νερὸν, θουτᾶς εἰς αὐτὸ τὰ αὐγὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς κα-
λάθιον, καὶ τὰ ἀφήνεις μόνον ἐν λεπτόν· ὁ τόσος ὀλίγος καιρὸς ἀρκεῖ
νὰ πῆξῃ γύρω τοῦ αὐγοῦ ἕνα μικρὸν φλοιὸν τοῦ ἀσπραδίου του· οὗτος
δὲ ἐμποδίζει τὴν ἐξάτμισιν καὶ τὴν διὰ τῆς προσεγγίσεως ἐνέργειαν
τοῦ ἀέρος, ὅστις κάμνει τὸ αὐγὸν νὰ κλουδιάξῃ. Μετὰ ταῦτα τὰ θέτεις
εἰς ἑαρέλιον ἢ σενδούκιον κατὰ σρώματα, καὶ τὰ σκεπάζεις μὲ σά-
κτην ἢ μὲ λεπτὰ ἄχυρα, ἢ μὲ πριονίδια ξύλου, ἢ κάλλιον μὲ ἄμμον
ξηρὰν, καὶ ἀποθέτεις τὸ ἀγγεῖον καλῶς κλεισμένον εἰς τόπον σκο-
τεινὸν, δροσερὸν καὶ μὴ ἔχοντα ὑγρασίαν, μηδὲ ἀποφοράς ἀέρων
προερχομένων ἀπὸ σίψιν· καθὲ δύο ἡμέρας δὲ γυρίζεις τὸ ἀγγεῖον,
ὥς τὸ κάτω μέρος νὰ ἔρχεται ἐπάνω. Ἀνίσως ζεματήσῃς, ὡς εἴπα-
μεν ἀνωτέρω, ἅμα γεννώμενον τὸ αὐγὸν, καὶ τὸ ἀποθέσῃς εἰς ἀρμόδιον
τόπον, διαφυλάττεται τόσον καλὰ, ὥς μετὰ πολλοὺς μῆνας, ἐξαναθου-
τῶν πάλιν αὐτὸ εἰς ἑραστὸν νερὸν ἄλλα δύο λεπτὰ, θελεῖς εὐρεῖ
γευόμενος αὐτὸ ὅτι ἔχει σχεδὸν τὴν αὐτὴν ποιότητα μὲ τὰ νωπὰ
τὰ πρὸ δύο ἡμερῶν γεννημένα. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾖναι, τὰ αὐγὰ
ζεματιζόμενα, ὡς εἴπαμεν ἀνωτέρω, φυλάττονται ἰκανὸν καιρὸν δια-

σώζοντα τὴν ποιότητα καὶ τὴν γεῦσιν, τὰς ὁποίας εἶχον ἐκβαλλόμενα ἀπὸ τὸ βρασθὲν νερόν, καὶ γίνονται χρήσιμα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰ μαγειρικὰς χρείας. Ἄλλοι πάλιν διὰ τὰ φυλάττων ἀπὸ τὴν ἐξάτμισιν τὰ θάλλουσι μέσα εἰς ἀσβεστόνερρον ἢ εἰς καθαρὸν καὶ κρύον νερόν· πλὴν ἐπακρητήθη ὅτι ἡ γεῦσις τῶν οὕτω φυλασσομένων ἀλλοιύνηται μετὰ τινος ἡμέρας.

Ἐν γένει πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι, διὰ νὰ διασώζωνται τὰ αὐγὰ ἀναλλοίωτα πολὺν καιρὸν, χρειάζεται νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν· ἐὰν μίαν σαλαγματίαν νεροῦ πέσῃ ἐπάνω εἰς νεώτατον αὐγὸν καὶ μείνῃ ὀλίγον καιρὸν, διότι ἔχει τὸ κέλυφος (τόσφοιον ἢ τὸ ξώφλοιον) πόρους, ἐμπορεῖ νὰ φεῖρῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ αὐγοῦ, τὸ ὁποῖον ἤγγιξε διὰ μέσου τῶν πόρων· β', ἀπὸ τὸν πάγον· διότι καὶ ὁ πάγος ραίξει τὸ κέλυφος, φεῖρει τὸ ἔνδον καὶ τὸ προδιχθεῖται εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὴν ζωϊκὴν σπῆσιν εἰς τὴν σιγμὴν, ὅτε λιώνει ὁ πάγος· γ' τέλος, πρέπει νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τοῦ ἀέρος τὴν ἐνέργειαν, ὅστις κάμνει ἐξάτμισιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ταχέϊαν καὶ πολλήν, ἀναλόγως μὲ τὸς ὑποίους ἔχει πόρους τὸ κέλυφος, μὲ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι ἀποθεμένα τὰ αὐγὰ, καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους εἰς τὴν ὁποίαν ἐγενήθησαν. Εἶναι δὲ παρατηρητέον ὅτι προφυλάσσονται εὐκολώτερα καὶ διαρκούσι πλείω καιρὸν τὰ αὐγὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν παλαιῶν οὐρίνα, ἢ τῶν γεννώμενα ὑπὸ ὀρνίθων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐβατεύθησαν ἀπὸ ἀλέκτορα (1).

I. K.

(1) Ὁ Ἀριστοτέλης (περὶ Ζῴων, β', σ', 2) ὀνομάζει αὐτὰ κινέουσα καὶ οὐρίνα, καὶ ἄλλαι οὐρίνα. Ἐπειδὴ δὲ ἀπ' αὐτὰ τὰ αὐγὰ μὴ ὄντα γόνιμα, ἂν τύχουσιν εἰς ὄρνιθα ἐπωάζουσαν, δὲν ἐκβαίνουσι πωλῖα, ἀλλὰ ἡ θερμότης τῆς κινέουσης ἐξατμίζει καὶ φεῖρει αὐτὰ, ὥστε σπόμενα ἀναδιδῶσι τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνου δυσωδίαν, ὀνομαζόμενα καὶ αὐτὰ τὰ μὴ ἐκλεπόμενα, οὐρίνα (ἄριστ. ἐνθ' ἀνωτέρω 4), καὶ ὅσα προσέτι παθαίνουσι τὴν αὐτὴν σπῆσιν ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἐξατμίζομενα (ὁ αὐτὸς περὶ Ζῴων, γεν. Γ', 2). Οἱ Χίται ὀνομαζούσιν ἐπὶ τὰ οὕτω χλασμένα ἢ σαπημένα αὐγὰ οὐρίνα, τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι Ἕλληες λέγουσι κλούβια (καὶ τινες κλούβια). Τὸ πρῶτον ὄνομα ἐδόθη, νομίζω, ἀπὸ τῶν παλαιῶν, ὡς ἐκ τῆς δυσωδίας ἐχούσης ὁμοιότητα μὲ τὴν ἐξερχομένην ἀπὸ τὰ πολυκαιρινὰ καὶ σαπημένα κάτουρα τῶν ζῴων. Τὸ δὲ δεύτερον εἶναι πεποιημένον· διότι διὰ τῆς ἐξατμίσσεως φουραίνονται τὰ ὑγρὰ καὶ ἐλιγροστεύουσι φερόμενα, ὥστε καὶ κλουκλουκίζουν μέσα εἰς τὸ αὐγὸν διατεινόμενον πλοῖον τοῦ αὐτίου. Λέγομεν δὲ μεταφορικῶς καὶ οὐρίον ἄνθρωπον, τὸν εὐθὴ καὶ κλούβιον κεφάλιον, τὸν ἀνόητον, ὡς νὰ μὴ ἔχῃ τρόπον τινὰ τὸ κρανίον πληρέστατον ἀπὸ ἐγκεφάλου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΙΑΣ.

Αρ. 584.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεῖαν

Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπῆς,
Ἐφορος καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, καὶ Ἐφορος τοῦ
Κεντρικοῦ Σχολείου, κ.τ.λ.

Δεκατέσσαρες μῆνες παρήλθον, ἀφότου ἡ Κυβέρνησις πύδωκε νὰ μὲ τιμηθῇ με τὴν ἐφορίαν τῶν διαφορῶν καταστημάτων, τὰ ὁποῖα ἐσυστήθησαν εἰς τὴν Αἴγινα, διὰ νὰ καταρτίζονται ἡ νεολαία εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν, καὶ οὕτω νὰ προπαρασκευασθῇ ἡ μέλλουσα μόνιμος καὶ ἀληθινὴ τοῦ ἔθνους εὐδαιμονία. Ὅθεν ἦτον χρέος μου νὰ παρουσιάσω πρὸ δύο μηνῶν τὴν περὶ τῶν διαφορῶν τῶν καταστημάτων ἀναφοράν μου ἄλλ' ἔκρινα εὐλογον νὰ ἀναβάλω τὸ πρᾶγμα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἐνιαυτοῦ, διὰ νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ καθυποβάλλονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν αἱ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως εἰς αὐτὴν ὑφειλόμεναι ἐκθέσεις.

Ὀρφανοτροφεῖον.

Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον περιεῖχε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1829 ἔτους 495 ὑποτρόφους.

Πολλὰ οἰκογένεια κλαίουσαι ὡς θανατωμένα ἢ ὑποδουλωμένα τὰ τέκνα των, εὐτύχησαν νὰ τὰ εὑρωσιν ἐλευθερωμένα καὶ παραδεδωμένα εἰς τοῦτο τὸ διὰ τὴν ἀθώαν καὶ δυστυχῆ νεολαίαν ἀνεγερθὲν ἄστυον. Ἐξ αὐτῶν ἄλλαι μὲν ἀπὸ φιλοστοργίαν νικώμεναι, ἄλλαι δὲ, ἀφότου ἡ εἰρήνη τῆς ἐπαλήγαγε πάλιν εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας των, εὐρύουσαι τοὺς πόρους νὰ θρέψωσι τὰ ἴδια των τέκνα καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψωσιν εἰς τὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνεγειρόμενα σχολεῖα, μᾶς τὰ ἐξήτησαν. Τὸ ζήτημὰ των ἔγενε παραδέκτον, καὶ ἀπεδώκαμεν εἰς αὐτὰς 98 παῖδια.

Ἡ συγκατάθεσις, αἱ παραινέσεις, αἱ ἐλαφραὶ τιμωρίαι καὶ μὴ σωματικαί, αἱ μόναι συγχωρηθέναι εἰς τὸ κατῆχημα, δὲν ἴσχυσαν νὰ σωφρονίσωσιν ἄλλα τινὰ ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν κατ' εὐτυχίαν παιδία· ὅθεν ἐπειδὴ ἡ μετὰ τῶν ἄλλων ὀρφανῶν διαίτα καὶ εἰς αὐτὰ ἐγένετο ὀχληρὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἐπικίνδυνος, ἀπεβλήθησαν καὶ

ἀπεστάλησαν εἰς τὰς πατρίδας των συστημένα εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἀρχάς.

Οἱ ἐξωσθέντες οὗτοι, ἐννέα ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἔγειναν αἴτιοι μιᾶς σωτηρίου προσβολῆς εἰς τὰ λοιπὰ παιδιά. Ὅλοι σχεδὸν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Αἴγιναν, καὶ παρουσιασθέντες γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι εἰς τὰς θύρας τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἐδέοντο νὰ συγκαταλεχθῶσι πάλιν εἰς τοὺς ὑποτρόφους, ὁμολογούντες τὴν μεταξὺ τῆς παρελθούσης καὶ παρούσης αὐτῶν καταστάσεως διαφορὰν εἰσηκουσθήσαν, καὶ διὰ τῆς καλῆς των διαγωγῆς εἰδείξαν τὴν ἀληθινήν αὐτῶν μεταμέλειαν.

Ὅλοι οἱ νέοι δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς κλίσεις, οὔτε ὅλοι θέλουν ἢ μέλλουν νὰ ὠφελήσῃσι μὲ τὰ γράμματα τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἐναρμόνιον ὅλον συμπληροῦται ἀπὸ τὰς ἀμοιβαίας τῶν μερῶν χρείας. Ἡ σοφία καὶ ἡ εὐθύτης τῆς Κυβερνήσεως μὴ διακρίνουσα τὰ μειράκια ταῦτα ἐκ τοῦ λαμπροῦ ἢ ἀσήμου γένους αὐτῶν, ἀλλὰ θεωροῦσα ὅλα μὲ τὴν αὐτὴν ἀγάπην ὡς ἰσότιμα τῆς πατρίδος τέκνα, κάμμιαν ἄλλην μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰν δὲν γνωρίζει παρὰ τὴν ὁποίαν προσδιορίζουσιν αἱ αὐτοπροαιρέτως ἐκφραζόμεναι κλίσεις ἐνὸς ἐκάστου, συνομολογούμεναι ἀπὸ τοὺς τυχόν σωζομένους πλησιεστάτους συγγενεῖς του. Ἐντεῦθεν εἰς ἄλλους μὲν ἐδόθησαν οἱ τρόποι, διὰ νὰ τελειοποιηθῶσιν ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἰς τὰ γράμματα, ἄλλοι δὲ ἐνηγκαλίσθησαν τὰς μηχανικὰς τέχνας, μάλιστα τὰς εἰς πάντα τόπον, πρὸ πάντων ὁμῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα συμφορωτάτας, τὴν Γεωργικὴν καὶ Ναυτικὴν. Ἐκ τῶν πρώτων συγκατελέγησαν ὡς ὑπότροφοὶ τῆς Κυβερνήσεως,

Εἰς μὲν τὸ ἐν Ναυπλίῳ Κεντρικὸν Σχολεῖον τοῦ Πολέμου, προκόπτοντας κατ' ἐξοχὴν, ὡς μανθάνομεν μὲ χαρὰν μᾶς μεγάλην	6
Εἰς δὲ τὸ ἐν Αἴγιῳ Κεντρικὸν Σχολεῖον	5
Εἰς δὲ τὸ ἐν Πύρῳ Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον	1
	<hr/> 12

Ἐκ τῶν δευτέρων κατετάχθησαν,

Εἰς μὲν τὸ ἐν Τυρινῷ Τοπικὸν Ἀγροκοπιεῖον	15
Εἰς δὲ τὴν Ναυτικὴν, εἰς τὰ ἐθνικὰ πλοία	65
Εἰς δὲ τὴν χρυσοκοπικὴν, εἰς Σύβαν	2
Εἰς δὲ τὴν σκευοτεχνικὴν καὶ ἄλλας βαναύσους εἰς Αἴγιναν	9
Εἰς τὸ φαρμακοπωλεῖον ἐν Ἰδρα	1
Εἰς διαφόρους τέχνας, εἰς Ναύπλιον	12
Εἰς τὴν Τυπογραφίαν, εἰς Ναύπλιον	2
Εἰς τὴν Τυπογραφίαν, εἰς Αἴγιναν	4
	<hr/> 122

Ἄν ἡ ἀνατροφή τῶν πρώτων ἀπαιτῆ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἔξωδα πολὺ μεγαλύτερα παρὰ ὅσα ἐξώδευεν ἀνατρέφουσα αὐτοὺς εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, μεγαλύτερα ὁμοίως χρειάζονται καὶ εἰς τὴν

ἀνατροφήν τῶν δευτέρων· διότι καὶ εἰς αὐτοὺς εἶναι ἀναγκαῖα καὶ βιβλία καὶ διδασκαλοὶ, διὰ νὰ διαπεράσῃσι τὸ μικρότερον στάδιον τῆς παιδείας, ἥτις ἀρμόζει εἰς τὸ παρ' αὐτῶν ἐκλεχθέν ἐπιτηδεῦμα.

Μὲ λύπην μου ἀναγκάζομαι ἐδῶ νὰ σημειώσω ὅσους τῶν ὑποτρόφων ἤρπασεν ὁ θάνατος· τοῦτοι εἶναι 33. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐνδέχεται νὰ φανῆ, ὅτι υπερβαίνει, ὡς καὶ υπερβαίνει τῷ ὄντι, τὸν μέσον πιθανὸν ὄρον τῶν ἐτησίων θανάτων, κατὰ τοὺς πίνακας τῶν ἐιολογιστῶν· ἀλλὰ πρέπει πρώτον νὰ λογαριασῶμεν αὐτοὺς τοὺς θανάτους ὄχι εἰς τὸν ἐνιαυτὸν, ἀλλ' εἰς 14 μῆνας 'ε', ὄχι εἰς μόνους τοὺς 495, αἵτινες ὑπῆρχον εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον κατὰ τὸ 1829, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς 167, οἵτινες διαδοχικῶς κατετάσσοντο εἰς αὐτὸ ἕως εἰς τὰ τέλη τοῦ 1830· γ', ὅτι εἰς τοῦτο τὸ διάστημα περιλαμβάνονται δύο χειμῶνες, εἰς τῶν ὁποίων ἔτυχε ψυχρότατος ὡς πρὸς τὸ κλίμα μᾶς δ', ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶναι μᾶλλον ὑποκείμενον εἰς τὸν θάνατον κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς του· ε', τέλος πάντων, ὅτι τὰ παιδιά ταῦτα ἦσαν λειψάνα δεινῶν παθημάτων καὶ πολυχρονίου δουλείας, καὶ ὅτι τὰ πλεῖστα μᾶς τ' ἀπέδωκεν ἡ Αἴγυπτος, πάσχοντα τὴν ἐνδημικὴν τῆς νόσον, τὴν ὀφθαλμίαν.

Ἐκ τῶν ἀνω εἰρημένων συνάγεται, ὅτι ἀπὸ τοὺς 495 ὑποτρόφους τοῦ Ὀρφανοτροφείου 255 ἐξήλθον εἰς τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι τῆς σήμερον· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἰσῆλθον ἄλλοι 167, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν νῦν ὑποτρόφων σύγκειται ἀπὸ 407, τουτέστιν 88 ὀλιγωτέρους παρὰ τοὺς τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Διακρίνοντες δὲ τὰ μειράκια κατὰ τὰς διαφόρους διδασκαλίας θέλομεν ἰδεῖ ὅτι

Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον ἔχει μαθητὰς	300
Τὸ Ἑλληνικὸν	
Τὸ τῆς Ἀριθμητικῆς	40
Τὸ τῆς Ἱστογραφίας	40
Τὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς	30
Τὸ τῆς Γυμναστικῆς σχεδὸν ὅλους.	32

Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον διοργανίσθη ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου κατὰ τὸν νέον Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου. Παρ' ἐκτὸς τῶν ἄλλων μαθημάτων εἰσῆχθη προσέτι καὶ τὸ τῆς Γραμμικῆς Ἱστογραφίας.

Μάθημα κοινὸν εἰς ὅλους, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἐξώθεν ἀκροατάς, εἶναι τὸ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ τῆς Κατηγήσεως, ἐσχάτως διορισθέν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις εἶναι πεπεισμένη, ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐσυντήρησεν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ γλῶσσαν καὶ πατρίδα, καὶ ἀρχαίως ἐνδόξους ἀναμνήσεις, καὶ ἐξαναχάρισεν εἰς αὐτοὺς τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν, τῆς ὁποίας καὶ εἶναι στύλος καὶ ἐδραίωμα.

Εισήχθησαν εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τινες τέχνηαι μηχανικαὶ πρὸς γυμνασίω τῶν ἐν αὐτῷ κατοικούντων ὑποτρόφων ὅθεν καταγίνονται

Εἰς τὴν βιβλιοδετικὴν	4
Εἰς τὴν ραπτικὴν	5
Εἰς τὴν ἐλευργικὴν	2
Εἰς τοὺς ὁποίους προσθέτομεν 4 τῆς Τυπογραφίας.	

Ἡ Κυβέρνησις προβλέπουσα, ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ μαθάνουσι οἱ ὑπότροφοι τὰς τέχνας, ἀλλὰ καὶ ὅτι πρέπει νὰ τὰς βάλλωσιν εἰς πράξιν, διὰ νὰ πορίζωνται ἐξ αὐτῶν ἐντίμως τὰ πρὸς ζωὴν, διέταξε, χάριν τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου διδασκόμενων αὐτὰς, νὰ ἀποταμιεύεται κατὰ μέρος δι' ἕνα ἕκαστον κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα εἰς Φοινῖς, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἐν κεφάλαιον, τὸ ὅποιον θέλει τοὺς χρησιμεύσει, ἀφοῦ ἐκμάθωσι τὴν τέχνην, εἰς πορισμὸν τῶν ἐπιτηδείων εἰς αὐτὴν ἐργαλείων.

Θεωροῦντες τοὺς ὑποτρόφους ὡς ἐκ τῶν τόπων τῆς γεννήσεώς των εὐρίσκωμεν ὄντας εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον,

Περὶ μὲν τὰ τέλη τοῦ 1829 ἔτους,	Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ 1830 ἔτους,
Πελοποννησίους 140	116
Στερεοελλαδίτας 175	178
Νησιώτας 25	15
Πασιδύους 155	95
495	407

Τοὺς τελευταίους τούτους υἰοθέτησεν ἡ Κυβέρνησις, ἥ διότι οἱ πατέρες αὐτῶν ἀπέθανον εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, ἥ διότι, ὡς ὁμόθηρσκοι, ὁμογενεῖς καὶ ὁμοιοπαθεῖς ἐπεκαλοῦντο τὴν ἀντίληψίν της.

Τοιαύτη εἶναι τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἡ κατάστασις ὡς πρὸς τοὺς ὑποτρόφους ὡς πρὸς τὴν διοίκησιν ὅμως καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν διὰ τ' ἀνωτέρω σημειωθέντα μαθήματα 7 διδασκάλων, εἶναι διωρισμένοι

Εἰς Οἰκονόμος καὶ ὁ Γενικὸς Ἐπιστάτης	2
Ὁ Ἐφημέριος	1
Ὁ Ἴατρος	1
Οἱ ἤδη εἰρημέναι τεχνίται	3
Ἐπιστάται, Γραμματικὸς, Φροντιστής, Ἰματοφύλαξ, Νοσοκόμοι, Μάγειροι, Τραπεζοκίμοι, Φρεσάντης, Κηπουρὸς, Πλύστραι, Ἀρτοποιός, Θυρωρὸς καὶ ἄλλαι ὑπηρεταί	39

Ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ εὐτρεπισμὸν τοῦ καταστήματος δὲν παρεμελήθησαν εἰς τοῦτο τὸ μεταξύ. Τὸ κινήτων καὶ ἀκινήτων ὑλικὸν τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ Σχολείου ἀνεκαινίσθη καὶ διατάχθη ἀκριβῶς κατὰ τὸν νέον Οδηγὸν τῆς μεθόδου. Ἡ ἐκκλησία ἐπλουτίσθη μὲ ἱερατικὰς στολάς, ἱερὰ σκευὴ, βιβλία καὶ εἰκόνας ἐν ἐργαστάσιον βιβλιοδετοῦ μὲ τὰς χρειώδεις μηχανὰς ἐσκευάσθη ἐν κλισοκοπιεῖον μέγα εἰς μαρμαρῶν, καὶ μία δεινροστοιχία ἐφουτευθῆ εἰς τὴν

αὐλήν· τὰ ἐκτὸς τοῦ οἰκοδομήματος ἐσκιάζθησαν μὲ δένδρα ὄχετὸς διὰ τοὺς ἀποπάτους ὑπεσκάφη ἕως εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ δὲ τοῦ οἰκοδομήματος ἕως εἰς τὴν θάλασσαν ἐπεριτειγίσθη καὶ ἐπεριταφρεύθη τὸ ἤδη γεωργηθὲν χωράκιον, διωρισμένον εἰς κήπον, διὰ νὰ ἐνασχολῶνται εἰς αὐτὸν καὶ νὰ διασκεδάζωσι σωφρόνως οἱ ὑπότροφοι. Πρὶν τελειώσω τὰ περὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου, σημειῶνω, ὅτι εἰς τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τοῦ Σχολείου παρευρίσκονται προσέτι καὶ 65 ἕτεροι μαθηταὶ ἔξωθεν ἐργόμενοι.

Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον.

Ἀνεγείρουσα τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον ἡ Κυβέρνησις, ἐνόησεν εὐθύς, ὅτι δὲν ἤμποροῦσαν ὅλοι οἱ νέοι, ὅσοι παρήκωσαν προσωρινῶς εἰς τὴν Αἴγιναν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἢ συνέδραμον ἐκ διαφόρων μερῶν ἀπὸ φιλομάθειαν, νὰ ὠφελιθῶσιν ἀπὸ τὰς νέας διδασκαλίας, ὡς ἐστερημένοι τῶν στοιχειῶδων γνώσεων. Διὸ κατέστησε, μεταξύ τοῦ Ἀλληλοδιδασκτικοῦ καὶ τοῦ Κεντρικοῦ, τὸ Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον διδάσκουσι δύο διδασκαλοὶ εἰς δύο τάξεις τὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς Ἱστορίας, καὶ τὴν Ἀριθμητικὴν.

Ἀφοῦ ἄρχισεν ἡ τελευταία ἐξαμηνία, εἶχεν ἡ πρώτη τάξις μαθητὰς	77
Ἐξ αὐτῶν ἐπρόβλεψθησαν εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν	10
Ἐπέμειναν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον	1
Ἀνεχώρησαν δια τὰς πατρίδας των	25
μένουν	41
Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν ἄλλοι	45
Ὁ δευτέρα τάξις εἶχε μαθητὰς	86
Ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Αἴγιναν	35
μένουν	22
Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν ἐπιπλέοντα	113
ὅμοῦ	28
	141

Ὅθεν τὸ Προκαταρκτικὸν Σχολεῖον περιέχει μαθητὰς 227

Εἰς τὸ Κεντρικὸν Σχολεῖον διδάσκουσι τρεῖς διδασκαλοὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ἱστορίαν καὶ τὰ Μαθηματικά.

Εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα καταγίνονται ὅσοι οἱ μαθηταὶ χωρὶς ἐξαιρέσεων.

Κατ' ἀρχὰς τοῦ τελευταίου ἐξαμήνου ἐσυμπεσοῦντο εὐτα εἰς	117
Μετέβησαν εἰς τὸ Παιδικὸν Σχολεῖον τῆς Ναυπλίας	2
Ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πατρίδας των	13
μένουν	102
Ἄντ' αὐτῶν κατεστάθησαν νεόλυδοι	20
τὸ ὅλον	122

Διαιροῦντες κατὰ τὰς πατρίδας τοὺς μαθητὰς τοῦ Προκαταρτικ-
κοῦ καὶ Κεντρικοῦ Σχολείου ἔχομεν·

Πελοποννησίους	84	. . . . .	ὄλι ἰμοῦ	349
Στερεοελλαδίτας	110			
Νησιώτας	91			
Προσφύγους, ἀποδήμους	64			

Χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω μὲ ἄκραν ἐγαλλίασιν τῆς ψυχῆς μου, ὅτι ὑπάρχουσι μαθηταὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιοι διὰ τὴν χρηστοθήθειαν καὶ φιλομάθειάν των, ἂν καὶ ἀκμάζοντες τὴν ἡλικίαν καὶ μακρὰν τῆς πατρικῆς ἐπαγρουπνήσεως ὄντες. Ἐδείχθησαν ἄξιοι εἰς τὰς ἐξετάσεις, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπέδωκαν εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν. Λόγιοι ἄνδρες μέλλουσι νὰ ἀναδεχθῶσι μετ' ὀλίγον τὴν σύνταξιν Λεξικῶν καὶ Ἐγκυκλοπαιδείας. Ἡ ἀξιέραστος νεολαία μας ἐν τοσοῦτῳ ὠφελήθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀπὸ τὰ καλλήτερα συγγράμματα, ὅσα αἱ περιστάσεις ἐσυγχωροῦσαν νὰ ἐκλεξώμεν, καὶ παρεδόθη τὸν Πλατικὸν τοῦ Ἰσοκράτους, τοὺς Χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου, λόγους τοῦ Λουκιανοῦ, τὴν τοῦ Πλάτωνος Ἀπολογία τοῦ Σακράτους, καὶ τὸν κατὰ Λεωκράτους λόγον τοῦ Λυκούργου. Καὶ τοιοῦτοι εἶναι ἀναντιρρήτως οἱ ἐνδοξοὶ συγγραφεῖς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς ὁποίους ὄχι μόνον διαλάμπει ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης, καὶ τοῦ λόγου ὁ ἐντελής χαρακτήρ, ὄχι μόνον θαυμάζεται τὸ ὕψος τῶν ἐνοσιῶν, ἀλλὰ καὶ μαυθάνει ἡ νεολαία νὰ ὀρᾷ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ πρὸς τὸν ἔρωτα τῆς πατρίδος. Τοῦτον τὸν ἔρωτα, ὅστις ἐπροξένησε τοσοῦτων αἰῶνων δόξαν, ἡ Κυβέρνησις χαίρεται νὰ ἐμπνέῃ καὶ νὰ τρέφῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῆς νεολαίας, μολοντί ἄλλ' ἀντ' ἄλλων τινῶν ἄλλοι διασαλπίζουσι, οἵτινες ἐν ξένοις ζῶντες, καὶ φανταζόμενοι κινδυνεύουσαν τὴν πατρίδα, μᾶς συκοφαντοῦσιν, ὅτι εἰς τὰ σχολεῖά μας ἀπηγορεύθη ἡ παράδοσις τῶν γενναιοτέρων καὶ φιλελευθερωτέρων συγγραμμάτων μας, ὥσάν νὰ ἦτον ἡ παρὰ τούτων ἱστορομένη φρόνιμος ἐλευθερία ὁμοία μετὰ τὴν ὀχλαγωγίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι, παρακινούμενοι ἀπὸ σκοποῦς ἀξιοκατακρίτους ἢ ἀπὸ ἀπειρίαν τολμηρὰν, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀπλουστέρους.

Τοὺς ποθοῦντας τὴν παιδείαν καταπολεμεῖ συγγνώατα ἡ πτωχεία. Μετ' ὅλην τὴν ἐνδειαν τοῦ Ταμεῖου ἡ Κυβέρνησις ἐπαρηγόρησεν αὐτοὺς ψηφίσασα 45 ὑποτρόφους ἐκλελεγμένους κατὰ δικαίαν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας καὶ τῶν ἐποίκων Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἴδιον τῶν εὐεργετούντων εἶναι τὸ νὰ υπερβαίνωσι τὰ ὑποῖα ἔθεσαν εἰς ἑαυτοὺς ὅρια, εἰς τοὺς 45 προστετέθησαν ἄλλοι 10, καὶ περίπου ἄλλους 30 διετάρχηθον ἐγὼ νὰ περιβάλλω δι' ἐκτάκτου βοήθειας.

Ἀλλ' ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις φροντίζει τοσοῦτον καὶ περὶ τούτου τοῦ περισπουδάστου πράγματος, ἔτυχε καὶ συμβεβηθῆ. Ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλάς εὐγνωμονοῦσα κηρύττει εὐεργέτην καὶ πολίτην αὐτῆς, ἀφ' οὗ ἐβοήθησε τὸ ἔθνος ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, συνεργεῖ καὶ τώρα φιλοτίμως καὶ εἰς τὴν τῆς παιδείας διάδοσιν, ἥτις εἶναι τὸ καλλίστον ἄθλον αὐτῆς ταύτης τῆς ἐλευθερίας.

Τὸ πρὸς χρῆσιν τοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου διωρισμένον οἰκοδόμημα, μολοντί ἐσωτερικῶς ἐπεσκευάσθη καὶ ἐστολίσθη, ἦτον πολλὰ στενόν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν· διὸ μετεβλήθη εἰς Προκαταρτικὸν Σχολεῖον, καὶ διὰ συνδρομῆς τοῦ Κυρίου Εὐνάρδου, ἐκτίσθη τὸ νέον οἰκοδόμημα ἀπλῆς δωρικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ ὑποίου τὸ πρόσωπον σχηματίζεται ἀπὸ μίαν στοῦν, αἱ δὲ πλευραὶ στολίζονται μετ' ἀετώματα. Τὸ εὐρυχωρότερον τῶν δύο ἀκροατηρίων χωρεῖ ὑπὲρ τοὺς 200 μαθητὰς, καὶ εἰς τοὺς τοίχους διαπρέπουσιν αἱ προτομαὶ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ῥητόρων, ἱστορικῶν, φιλοσόφων, διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ νέοι πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς σωματικὰς εἰκόνας τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ πνέει ἀθάνατος εἰς τὰ παρ' ἡμῶν θαυμαζόμενα πονήματά των.

Τὸ δεῦτερον καὶ μικρότερον ἀκροατήριον τοῦ οἰκοδομήματος τούτου φυλάττεται διὰ τὸ Πρότυπον Σχολεῖον τῆς Ἀλληλοδιδασκατικῆς. Διότι, ἐπειδὴ ἡ μέθοδος, αὕτη εἶναι ἡ πάνδημος, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σύντομος ὁδὸς ἢ φέρουσα πρὸς τὴν παιδείαν, ἡ Κυβέρνησις ἐστοχάσθη ὅτι, ἐνῶ ἀνεγείρονται σχολεῖα ἀλληλοδιδασκατικὰ εἰς τὰ πλεόν μεσόγεια καὶ πλεόν ἐκτοπισμένα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐν ταῦτῳ πρέπει νὰ ἐτοιμάζωνται δι' αὐτὰ καὶ διδάσκαλοι ἄξιοι. Πρὸς τοῦτο τὸ τέλος δι' ὅσους νέους φθάνουν εἰς τὸν εἰκοστὸν χρόνον τῆς ἡλικίας των, καὶ εἶναι προπαρασκευασμένοι μετὰ τὰς ἀναγκαίας γνώσεις, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναδεχθῶσι τὸ ἐπάγγελμα τούτου, ἐδιώρισεν ἕνα καθηγητὴν, ὅστις χρεωστῆ εἰς τοὺς μορφῆν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διδασκαλίας τῆς κατὰ τὸν Ὁδηγὸν τοῦ Γάλλου Σαραζίνου. Τοῦ Προτύπου τούτου Σχολείου, τὸ ὁποῖον εἶχε συστηθῆ ἄλλοῦ δι' ὀλίγον καιρὸν, δύο εἶναι αἱ μέχρι τούδε ἀποπερατωθεῖσαι τριμήνου περιόδοι· εἰς τὴν πρώτην ἦσαν 17 μαθηταὶ, καὶ εἰς τὴν δευτέραν 15, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ πλείότεροι ἦσαν ἄνδρες, καὶ τινες ἱερωμένοι ὅλοι δὲ οὗτοι ἔλαβον βοήθειαν χρηματικὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ τέλος τῆς β' περιόδου ἤδη ἐγγίζει· ἐκ τῆς πρώτης εἶναι οἱ σταλθέντες διδάσκαλοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἀνδρου, τῆς Τήνου, τῆς Ἰου, τῆς Μήλου, τῆς Μικρομάνης καὶ τοῦ Κρανειδίου.

Ἴδου πόσα πράττει ἡ Κυβέρνησις, διὰ νὰ παρεκτείνῃ τὸν πολι-

τισμόν τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ τὴν κάμψιν ἐπαισθητὴν εἰς πάντα ἄνθρωπον τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἀξίαν, καὶ τὴν ὑψώσιν βαθμηδὸν εἰς ἐκείνην τὴν γνῶσιν τῶν δικαίων του, ἐν ταύτῳ δὲ καὶ τῶν καθηκόντων του, χωρὶς τῆς ὁποίας εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν τὰ πάντα εἶναι σύγγυσις καὶ πλάνη.

Ἀλλὰ τὰ γράμματα αὐξάνουσι καὶ τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν· διὸ ηὐδίκησεν ἡ Κυβέρνησις νὰ γένωσι μέτοχα αὐτῶν καὶ τὰ κοράσια, διὰ τὴν ἔγξιν προικα καὶ τὴν παιδείαν, ἥτις μόνη δύναται νὰ καθωραϊζῇ τὰ καθαρὰ καὶ αὐστηρὰ ἦθη καὶ τὰς οἰκιακὰς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι ἰδιάζουσιν εἰς τὰς Ἑλληνίδας. Ἡ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο διορισθεῖσα διδασκάλισσα εἰς Αἴγινα ἔχει 30 μαθητριάς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων συναγεται, ὅτι εἰς τὴν Αἴγινα συναριθμοῦνται ὅλοι ὁμοῦ 883 μαθηταί, εἰς τοὺς ὁποίους, ἐν προστεθῶσιν οἱ 50 τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου τῆς κοινότητος τῶν Ψαριανῶν, μετροῦμεν περίπου 915 μαθητάς, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπερ τοὺς 500 τρέφει ἡ βοήθει ἡ Κυβέρνησις.

Ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἡ τυπογραφία εἶναι οἱ δύο ὄχτοι οἱ μεταδίδοντες τῆς παιδείας τὰ νάματα. Μέρος ἀπὸ δωρεὰς καὶ μέρος ἀπὸ κατ' ὀλίγον γενομένης ἀγορᾶς, ἐσυναχθησαν ἤδη 1018 τόμοι διαφόρων συγγραμμάτων. Αἱ δωρεαὶ αὗται ἔγεναν ἔγκαιροι βοήθοι τῆς καὶ χρημάτων καὶ γνώσεων οὔσης στερημένης νεολαίας μας· διὰ τοῦτο ἀπ' αὐτὴν μὲν καθ' ἡμέραν εὐλογοῦνται καὶ μακαρίζονται οἱ γενναῖοι δωρηταί, ἀπὸ δὲ τὴν πατρίδα ἔλαβαν καὶ λαμβάνουσι δημοσίως καὶ ἐπισήμως τὰς ὀφειλομένας χάριτας. Καὶ ἐπειδὴ τῶν δωρηθέντων τούτων συγγραμμάτων πολλότατα εἶναι τὰ ἀντίτυπα, ἡ Κυβέρνησις ἐρημνεύουσα καὶ ἐκτελοῦσα ἐν ταύτῳ τὴν πρὸς τὸ κοινὸν ὄφελος θέλησιν τῶν ἀξιαγίστων δωρητῶν, διέταξε φρονίμως τὸ μὲν τρίτον νὰ διανεμηθῇ δωρεὰν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑπικρατείας· τὸ δὲ νὰ φυλαχθῇ διὰ τὰς τυρούσας ἀνάγκας· τὸ δὲ λοιπὸν νὰ πωληθῇ πρὸς κτήσιν ἄλλων βιβλίων. Ὅθεν ἀντὶ τὴν σκορπισθῶσι τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ νὰ πέσουν εἰς χεῖρας τῶν τυρόντων, ἀνήκουσι τώρα εἰς ὅσους δύναται νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι μὲ ὄφελος· ὅσα δὲ νέα βιβλία ἀγοράσωμεν μὲ τὴν ἐκ τῶν πωλουμένων συναχθησομένην τιμὴν, θέλουσιν θεωρεῖσθαι ὡς νέον δῶρον ὀφειλόμενον εἰς τοὺς πρώτους δωρητάς. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πώλησιν θέλουσα ἡ Κυβέρνησις νὰ συμβιβάσῃ τὸν σκοπὸν τῶν εὐεργετῶν μὲ τὸ κοινὸν ὄφελος, ἐπρόσραξε νὰ σμιοκρυνθῇ σχεδὸν κατὰ τὸ ἕμισυ ἡ τιμὴ τῶν δωρηθέντων βιβλίων· ἐκ τούτου εὐκολα διεδίδθησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη. Μὲ ταῦτα καὶ μὲ ἄλλα ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἦδη παραγεθῆντα εἰς τὴν

Εὐρώπην συγγράμματα θέλει αὐξηθῆ ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη, καὶ θέλουσιν παλινοστήσει, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν πατρίδα των οἱ παλαιοὶ μας συγγραφεῖς, καὶ συνδιαλέγεσθαι μετ' ἡμῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν νέων καὶ ψυχαγωγίαν τῶν προβεβηκότων. Εἰς ταῦτα τὰ συντεθέντα τὴν ἀρτιούσατον βιβλιοθήκην μας τυπωμένα βιβλία προσετέθησαν μέχρι τοῦδε συναχθέντα 24 παλαιὰ χειρόγραφα εἰς μεμβράναν καὶ βαμβακοχάρτην, τὰ ὁποῖα κατὰ ἀληθειαν εἶναι ὀλίγα· ἀλλ' ἀρκετὰ, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν πόσον βραχύς εἶναι ὁ καιρὸς τῆς συλλογῆς αὐτῶν, καὶ πόσα ἐσφετερίσθη ἡ ἀπληστία τῶν ἀναζητούντων αὐτὰ ξένων, καὶ πόσα ἐφθάρησαν ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν καὶ βαρβαρότητα.

Πλησίον τῆς βιβλιοθήκης ἀρχίζει ἤδη νὰ συναπαρτίξεται μικρὰ συλλογὴ ὀρυκτολογικῆ καὶ γεωλογικῆ, ἥτις, ὅταν συμπληρωθῇ, θέλει σχηματίσει τὴν σειρὰν τῶν δειγμάτων τῶν διαφόρων οὐσιῶν, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἀγνώστων μὲν εἰς τοὺς ἀρχαίους σοφοὺς ἐξ αἰτίας τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους μικρῶν προσῶν εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὅχι δὲ καθ' ὅλα γνωστῶν καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους, τῶν ὁποίων ἡ περιέργεια δὲν ἠμπόρεσεν ἀκόμη νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν γῆν τῆς πατρίδος μας.

Ἔως περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους τούτου ὑπῆρχε μία Τυπογραφία εἰς τὴν Αἴγινα μὲ στοιχεῖα καὶ πιστότητα μὴ ἐξαρκοῦντα εἰς τὰς καθημερινὰς χρεῖας τῶν πρὸς τύπωσιν διοριζομένων δημοσίων ἐγγραφοῦν. Διὰ τοῦτο ἐσύστησεν ἡ Κυβέρνησις εἰς Ναύπλιον μίαν ἰδίαν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς τυπογραφίαν· ὅλην δὲ τὴν εἰς Αἴγινα ἀρτίκε διὰ τὰ σχολεῖα, ἀφοῦ τὴν ἐπρόκεισε μὲ νέας ὠρτίους χαρακτῆρας διαφόρου μεγέθους τῶν τοῦ Διδάτου, ὅσοι ἐξαρκοῦσιν εἰς τὴν στοιχειοθεσίαν 14 φύλλων, καὶ μὲ 6 πιστότητα, καὶ μὲ τ' ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα.

Ἐκτὸς τοῦ Διευθυντοῦ 16 ὑπάλληλοι εἶναι εἰς τὴν Τυπογραφίαν, ἐργάται δηλαδὴ καὶ πρωτόπειροι· πολλοὶ ἴσως ὡς πρὸς τὰς παρούσας ἀνάγκας μας, ἀλλ' ἀναγκαῖοι, ἐὰν συλλογισθῇ τις, ὅτι ἐκ τῆς προσθήκης τῶν νέων χαρακτῆρων αἱ ἐργασίαι θέλουσιν αὐξηθῆ, καὶ ὅτι συμφέρει νὰ προετοιμάσωμεν ἐργάτας δι' ὅσας τυπογραφίας θέλουσιν ἴσως ἀπαιτήσῃ καὶ τὰ διάφορα ἄλλα μέρη, προϊόντος βαθμηδὸν τοῦ ἀναγεννωμένου πολιτισμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν τούτῳ ἐξέδωκεν εἰς τούτον τὸν χρόνον ἡ Τυπογραφία μας, ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῆς Γαλλικῆς, τὰ Χρέη τοῦ Πασιάρχου, καὶ τὸν Ὄργανισμὸν τῶν Δικαστηρίων μετὰ τῆς Πολιτικῆς καὶ Ἐγκληματικῆς Διαδικασίας, τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀργεῖ Συνελεύσεως, καὶ ἄλλα πάλαι δημοσία, ὁμοῦ φύλλα

Ἐκτὸς τούτων,

27, 085

Περίληψιν περὶ τῆς Ἀλληλοδιδασκτικῆς μεθόδου, παρὰ I. Π. Κοκκῶν,

3 Λόγους του Λουκιανού εις χρῆσιν του Κεντρικού Σχολείου,
 Προσευχητῆριον,
 Σύνοψιν τῆς ἱερᾶς ἱστορίας Διὰ τὰ Ἀλληλοδιδασκτικὰ
 Κατήχησιν, φύλλα
 Ὁδηγὸν του Σαραζίνου. 6,50σ
 μεταφρασμένον

ἑμοῦ φύλλ. 33,585

Ἄλλ' ἂν ἡ Κυβέρνησις τὰ πάντα κινήσῃ πρὸς τὴν μέλλουσαν τῆς πατρίδος εὐδαιμονίαν, μορφόνουσα τὴν νέαν καὶ αὐξανομένην γενεάν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ σοφίαν, δὲν ἐλησμένησεν ὅτι πρὸς τὴν κτήσιν τῶν δύο τούτων τελευταίων ἀγαθῶν ἰσχυρότατα ἐλατήρια εἶναι αἱ λαμπραὶ ἀναμνήσεις τῆς φιλοκαλίας, καὶ τῆς εὐφύας, καὶ τοῦ πολιτικοῦ μεγαλείου τῶν προγόνων μας. Ταῦτα στοχαζομένη διέταξε τὴν σύστασιν ἐνὸς Ἐθνικοῦ Μουσείου, διὰ νὰ συλλεγθῶσιν εἰς αὐτὸ ὅσα λείψανα ἐμυθύνουσαν νὰ διασφραδῶσιν ἢ νὰ γένωσιν ἔρμαιον τῶν ξένων, ἀναβάλλουσα εἰς εὐτυχέστερον καιρὸν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν γῆν, ὅσα αὐτῇ οἰκτείρουσα καλύψει εἰς τοὺς κόλπους τῆς.

Ἔως τῶρα τὸ Μουσεῖον περιέχει:

Ἀγγεῖα ζωγραφισμένα διαφόρων σχημάτων, μεγέθους καὶ ἰδιότητων	1090
Λυχνοὺς	108
Ἀγαμέττια	24
Ἀλάσαστρα	34
Ἄλλα κεράμια	16
Ἀγγεῖα ὕαλινα	19
Σπονδεῖα, ὅπλα καὶ διάφερα ἄλλα σκεύη γάλκινα	137
Ἐπιγραφαί	71
Ἀγάλματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνέραια	24
Ἀνάγλυφα	14
Τεμάχια γλυπτικῆς	53
Νομίσματα	359

Ἐν Αἰγίνῃ, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1831.

A. ΜΟΥΣΤΟΞΤΑΗΣ.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαι-
 δεύσεως Γραμματεῖαν

Ὁ Ἐπιθεωρητῆς τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον Διδακτικῶν
 Καταστημάτων.

Ἀφοῦ ἀνέφερα ἰδίως περὶ τῆς καταστάσεως τῶν διδακτικῶν καταστημάτων τῶν καθ' ἑκάστην ἑπαρχίαν τῆς Πελοποννήσου, καλὸν νομίζω νὰ ἐκθέσω ἤδη συνοπτικῶς τὰ περὶ αὐτῶν, ὥστε καὶ ἡ Γραμματεία αὕτη εὐκόλως νὰ υποβάλλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Α. Ε. τὴν περίληψιν τῶν ἀναφορῶν μου.

Τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον διδακτικὰ καταστήματα, ὡς ἐκ τοῦ

ἐγκλειομένου πίνακος γίνεται δῆλον, συμποσοῦνται εἰς 57, συναριθμοῦμένων καὶ τῶν σχολείων τῆς νήσου Ἰδρας, ὅθεν ἔτυχε νὰ διαβῶ. Τὸν ἀριθμὸν τούτων τῶν διδακτικῶν καταστημάτων συμπληροῦσι μόνον τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ, ὅσων οἱ διδάσκαλοι λαμβάνουσι μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου, παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δηλαδὴ ἢ παρὰ τῶν κοινοτήτων. Ὅσοι δὲ, διδάσκοντες κατὰ πόλεις καὶ κωμοπόλεις Ἑλληνικὰ, λαμβάνουσιν ἰδιαιτέρως μισθὸν παρ' ἑκάστου μαθητοῦ, καθὼς καὶ τὰ τῶν κοινῶν γραμμάτων λεγόμενα σχολεῖα, ἀφέθησαν ἔξω τοῦ ἄνω εἰρημένου ἀριθμοῦ, καὶ ἐσημειώθη μόνον τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν. Οἱ ἰδιαιτεροὶ οὗτοι Ἑλληνικοὶ διδάσκαλοι ἀριθμοῦνται ἕως 15. Τὰ δὲ τῶν κοινῶν γραμμάτων σχολεῖα εἶναι πολλὰ· ἐπειδὴ εἰς τὰ περισσότερα χωρία εὐρίσκει τις τὸν ἐφημέριον, ἢ κανένα γέροντα, ἢ ἡμισερόν λαϊκόν, ἐρμηνεύοντα τὰ κοινὰ γράμματα εἰς τινα παιδάκια.

Τριάκοντα ὀκτὼ εἶναι τὰ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα· καὶ ἐξ αὐτῶν δύο μόνον εἶναι ἰδιαιτεροί, 16 τῶν κοινοτήτων, καὶ 20, ἑμοῦ μὲ τὰ τρία τῆς Ἰδρας, εἶναι δημοσία, πληρονομένων τῶν διδασκάλων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Παρ' αὐτῆς ὅλα χωρὶς ἐξαιρέσεως λαμβάνουσι βιβλία, ἀβάκια, πίνακας, κ.τ.λ. καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω 16 τὰ πλεῖον ἐζήτησαν καὶ χρηματικὴν βοήθειαν μνησιαίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἔλαβον τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θέλουσιν βοηθηθῆναι, ἅμα ἐπιθεωρηθῶσιν καὶ γνωρισθῆναι τὴν κατάστασιν αὐτῶν.

Παρεκτὸς τῶν ἄνω εἰρημένων 38 τῶν ὄντων ἤδη εἰς ἐνέργειαν, εἶναι προσέτι ὑπὲρ τὰ 20 κτιζόμενα, ἢ ἡμίκτιστα, ἢ μὴ ἔχοντα διδασκάλους· καὶ ἤθελον εἶσθαι πλεύτερα, ἂν ἡ οἰκοδομὴ αὐτῶν δὲν ἐγένετο πολυέξοδος. Εἰς ὀλίγου καιροῦ διάστημα θέλει ὑπεραυξηθῆναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων, ἀνίσως οἱ τῶν κωμοπόλεων καὶ χωριῶν πολῖται ὀδηγηθῶσιν πῶς νὰ μεταχειρίζονται εἰς σχολεῖα αὐτὰ τὰ συνήθη οἰκοδομήματα τῶν οἰκιῶν των, αἱ ὅποια παντοῦ ἔχουσι σχῆμα ἑτερομήκους τετραπλεύρου, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ μέθοδος.

Ἑλληνικὰ δὲ σχολεῖα εἶναι 19. Ἐξ αὐτῶν μόνον τῶν 4 οἱ διδάσκαλοι πληρόνται ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· εἰς δὲ τῶν λοιπῶν τοὺς διδασκάλους φαίνονται αἱ κοινότητες ὅτι δίδουσι τοὺς μισθοὺς. Πλὴν καὶ τούτων, ὅσα διαρκοῦσι μνημιώτερα, ἢ Κυβερνήσις χορηγοῦσα πόρους γίνεται συντηρητῆς. Διότι ἄλλα μὲν ἔχει προικισμένα μὲ τὸ εἰσόδημα τινῶν ἐκ τῶν ἐθνικῶν φαρτῶν κτημάτων· εἰς ἄλλα δὲ χορηγεῖ μνησιαῖον χρηματικόν, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ κατοικοὶ ἐξοικονομοῦσι καὶ τὸ Ἑλληνικόν καὶ τὸ Ἀλληλοδιδασκτικόν, προσεπιδίδοντες αὐτοὶ εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ τι σιτηρέσιον εἰς εἶδη γεννημάτων, ἐλαίου, κ.τ.λ.

Εἰς τὰ πλείωτα Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Πελοποννήσου παραδίδονται οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς τῶν Ἑλλήνων. Εἰς δύο ἐξ αὐτῶν, ἐξαίρουμένων τῶν ἐν Ναυπλίῳ διὰ τοὺς Εὐελπίδας καὶ Ἀκολούθους, διδάσκονται οἱ μαθηταὶ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικῆς καὶ Λατινικῆς· εἰς ἕτερα δύο παραδίδεται ἡ Γεωγραφία καὶ Ἑλληνικὴ Ἱστορία· καὶ εἰς τὰ πλείωτα, Ἀριθμητικὴ καὶ Κατήγησις. Οἱ διδάσκαλοι ἔχουσι ἰκανὸν ζῆλον εἰς τὸ νὰ διαδώσῃσι κατὰ τὰς δυνάμεις των τὸ ὁποῖον ἔχουσι τάλαντον τῆς μαθήσεως, καὶ οἱ διδασκόμενοι δείχνουν μεγάλην φιλομάθειαν καὶ φιλοτιμίαν· ἀλλ' ἀμφοτέροι στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων βιβλίων. Ο ἰστογραφὸς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ δώσῃ εἰς ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀπὸ ἑν σῶμα τῆς τοῦ Κομητᾶ ἐγκυκλοπαιδείας, καὶ τῶν ἄλλων βιβλίων τῶν εἰς τὸ ἐδῶ Ὀρφανοτροφεῖον σταλθέντων, θέλει θεραπεύσει ὡποσοῦν τὴν παντελῆ αὐτῶν ἔλλειψιν· ἡ συνταξὶς ὅμως μιᾶς ἐγκυκλοπαιδείας ἐκ κλασικῶν συγγραφέων, καὶ λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς ἐστοχάσθη πρὸ πολλοῦ ἡ Κυβέρνησις, μένει πάντοτε ἀναγκαιότατη καὶ κατεπείγουσα. Ὅτε γένωσι ταῦτα, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, βοηθούμενα καὶ προστατευόμενα ἀμέσως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διοργανισθῶσιν ὁμοιότροπως κατὰ τὸ ἐνταῦθα Πρωκταρχικὸν τοῦ Κεντρικοῦ, τότε εἶναι ἐλπίς νὰ ἴδωμεν ταχυτέραν καὶ ἀπονοτέραν τὴν ἐπίδοσιν τῆς νεολαίας μας εἰς τὰ ἐγκυκλῖα μαθήματα. Ο ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων τὰ Ἑλληνικὰ εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα σχολεῖα ὁμοῦ μὲ τοὺς διδασκόμενους εἰς τὰ ἰδιαίτερα ἀναβαίνει εἰς τὸν 988.

Ο νέος Ὀδηγὸς τῆς μεθόδου τοῦ Γάλλου Σαραζίνου, ὁ παραδεχθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, εἰσάγεται κατὰ μικρὸν εἰς τὰ πλείωτα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα τῆς Πελοποννήσου. Τὰ εἰς αὐτὰ παραδιδόμενα μαθήματα συνήθως εἶναι τὸ τῆς γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ἀριθμητικῆς, εἰς τὰ ὅποια ἰκανῶς προοδεύουσιν οἱ μαθηταὶ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων μου ἀναφορῶν. Εἰς τὰ πλείωτα τῶν καταστημάτων τούτων γίνεται τὴν σήμερον καὶ τὸ μάθημα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας· εἰς δύο ἐξ αὐτῶν εἰσῆχθη καὶ ἡ γραμμικὴ ἰγνογραφία· εἰς δύο ἄλλα διδάσκονται οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, καὶ εἰς ἄλλα 3 ἢ 4 μαθάνουσι καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γραμματικῆς. Εἰς τὴν ἰγνογραφίαν εὐδοκιμοῦσιν ἰκανῶς οἱ παῖδες· καὶ τινες ταχέως ἐπροώδευσαν, ὥστε νὰ σχεδιάζωσιν εὐκόλως καὶ ἀκριβῶς σχημάτων καὶ σφερίν εἰκόνας. Τὸ συντελεστικώτατον τοῦτο μάθημα εἰς τὴν τελευτώσει τῶν τεχνῶν εἶναι ἐλπίς νὰ εἰσαχθῆ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰ πλείωτα ἀλληλοδιδασκτικὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος. Οἱ εἰς τὸ Πρύτυπον τῆς μεθόδου διδασκόμενοι μαθητοδιδάσκαλοι καὶ ἡ ἤδη τυπομένη μετάφρασις τοῦ περὶ Γραμμικῆς Ἰγνογραφίας συγγράμματος

τοῦ Γάλλου Φραγκιέρου, θέλουσι εὐκολύνει τὴν διάδοσιν καὶ τούτων τῶν γνώσεων εἰς τὴν νεολαίαν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλληλοδιδασκόμενων ὁμοῦ μὲ τοὺς εἰς Ναυπλίον, Ἄργος καὶ ἀλλαχοῦ μαθητευομένους τακτικῶς συμποσοῦται περὶ τὸν 3150.

Τῶν δὲ μαθητευομένων τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα κατὰ τὴν πάλαιαν μέθοδον ἐσημείωσα τὸν ἀριθμὸν, καὶ τοὺς διδάσκοντας αὐτὰ ἐθεώρησα, ὅθεν διέβην. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀναβαίνει εἰς τὸν 1187, ὡς φαίνεται εἰς τὸν ὑποσυναπτόμενον πίνακα. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς προεῖπον, εἰς τὰ πλείωτα χωρία εἶναι τοιοῦτοι γραμματοδιδάσκαλοι, ἐμποροῦμεν, χωρὶς ὑπερβολῆς καὶ δίχως κινδύνου τοῦ νὰ λανθασθῶμεν, νὰ προσθέσωμεν ἐτι τὸ ἡμισυ τοῦλάχιστον τῶν σημειωθέντων διὰ τὰ λοιπὰ χωρία, ὅθεν δὲν διέβην. Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκομεν ὅτι ὅλοι οἱ μαθητεύομενοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, Ἰδραν καὶ Πόρον, εἶναι 5918.

Στοχάζομενός τις τὸν ἀριθμὸν τῶν σχολείων καὶ τῶν μαθητευομένων κατ' ἐπαρχίας, καὶ συγκρίνων αὐτὸν μὲ τὸ πλῆθος τῶν εἰς ἐκάστην ἐνοικούντων, ἐμπορεῖ ἐκ τούτου νὰ συμπεράνη πιθανῶς, ὅτι τῶν μὲν οἱ κάτοικοι ἔχουσι πλείωτεραν φιλομάθειαν, τῶν δὲ, ὅτι ἀδιαφοροῦσι πρὸς τὴν παιδείαν· πλὴν ἐμπορῶ πρὸς τοῦτο νὰ εἶπω μετὰ βεβαιότητος ὅτι, καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον, πολλὰ ὀλίγοι ἀνθρωποι εὐρίσκονται τὴν σήμερον ἀδιαφοροῦντες τῶ ὄντι πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέχνων των. Ἀν δὲ τινες ἐπαρχίαι εὐρίσκονται ἔχουσαι ὀλιγώτερα κατ' ἀναλογίαν τοῦ πλῆθους καὶ τῆς ἐκτάσεώς των σχολεῖα, τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῆ, ποῦ μὲν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι ἔλλειψιν οἱ κάτοικοι τῶν ἀναγκαίων μέσων, ποῦ δὲ εἰς τὴν ὑπερφιλαντίαν καὶ τὸν φθόνον ὀλίγων τινῶν ἰδιοτελῶν, οἵτινες, θέλοντες ὡς μονόφθαλμοι νὰ θασιλεύωσι τῶν τυφλῶν, ψυχραίνουσι τὸν ζῆλον τῶν ἀπλουστέρων, διαβάλλοντες εἰς αὐτοὺς τὴν παιδείαν. Ἡ δικαία καὶ χριστιανικωτάτη ἀρχὴ, τὴν ὁποίαν ἡ Σ. ἡμῶν Κυβέρνησις ἔλαβεν ὡς βάσιν τοῦ νὰ διαδώσῃ εἰς ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς Ἕλληνας τὴν στοιχειώδη καὶ προπαιδείαν, θέλει σηκώσῃ ἀπὸ τὸ μέσον, τὸ δυσαναλογικὸν τοῦτο· ἡ δὲ πατρικὴ αὐτῆς κηδεμονία εἰς τὴν ἐξ ἴσου προεκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος θέλει ἀποκόψει καὶ τῆς αἰσχροῦς ὑπερφιλαντίας τὸν φθόνον καὶ τὰς διαβολὰς.

Ἐν γένει ὁ ζῆλος τῶν γονέων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέχνων των εἶναι ἐνθερμος· ἡ φιλομάθεια τῶν νέων μεγάλη, καὶ ὁ ἔρωσ τῶν ἀνδρῶν πρὸς τὴν σπουδὴν διακαέστατος. Πατέρες ἀμαθεῖς καὶ ἀπλοῖκοι συντρέγουσι μὲ πολὺν ζῆλον εἰς τῶν σχολείων τὴν σύστασιν, διὰ νὰ μὴ ἀφήσωσι, λέγουσι, τὰ τέκνα των, ὅτε τὸ ἔθνος των εἶναι ἐλευθερον, τυφλὰ, ὡς ἔμειναν αὐτοὶ ὑπὸ τὴν δουλείαν. Νεανίαι ἡβῶντες

ίστανται πρόθυμοι κατὰ γορείας μετὰ τὰ παιδάρια εἰς τ' ἀλληλοδιδακτικὰ, διὰ νὰ μάθωσιν ὅ,τι καὶ ἐκεῖνα· καὶ ἄνδρες νεόνυμφοι, κατεχόμενοι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς παιδείας ἢ ὑπὸ τῶν τοῦ παστοῦ θελημάτων, συγκαθιῆνται ἐξ ἴσου μετὰ τοὺς παῖδας εἰς τὰ θρανία τῶν σπουδαστηρίων, διὰ νὰ διδαχθῶσι καὶ αὐτοὶ τοὺς λόγους καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν εὐκλεῶν προπατόρων των.

Ὅταν στοχασθῶμεν ὅτι πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν κατεπατεῖτο ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν ἡ γῆ τῆς Πελοποννήσου· ὅτι οἱ χωρικοὶ μάλιστα ἀνήγειραν τὰς κατακαυμένας καλύβας των· ὅτι αἱ πόλεις μας ὅλαι ἐν γένει φέρουσιν ἔτι τοῦ ἔχθρικοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου τὰ τραύματα καὶ τὰς τέφρας· ὅτι στεροῦμεθα ἀπάντων· ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡμῶν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἔχει νὰ δημιουργήσῃ τὰ μέσα καὶ νὰ μορφώσῃ καὶ τοὺς ἐνεργητὰς αὐτῶν, πρέπει, νομιζῶ, νὰ εὐχαριστηθῶμεν καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν θείαν Πρόνοιαν διὰ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὑποίαν εὐρίσκονται τὴν σήμερον τὰ τῆς δημοσίου ἡμῶν ἐκπαιδεύσεως· καὶ νὰ λάβωμεν τὰ παρόντα ἀγαθὰ ὡς ἀγαθοὺς ἀγαθῶν ἄλλων μεγαλύτερων εἰς τὸ μέλλον προδρόμους.

Ἡ ἀνάγκη ἐπιμέλεια τῆς Σ. ἡμῶν Κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἠθικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀναγέννησιν· ὁ ἐνθερμος ζῆλος καὶ οἱ ἀγῶνες αὐτῆς πρὸς τὸν φωτισμὸν τῶν νέων μας· ὁ πόθος τῶν πατέρων πρὸς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν τῶν τέκνων των· τὸ ἀγγίον καὶ φιλομαθὲς τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας· ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ συνδρομὴ τέλος ὅλων τῶν ἀνδρῶν, ὅσων ἡ καρδία δὲν εἶναι ἀναίσθητος εἰς τὴν εὐκλειαν τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, οὐδ' εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς σημερινῆς, θέλουσιν ἀποδώσει ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, ὅσα πολλοὺς αἰῶνας ἡ δουλεία καὶ ἡ ἀπαιδεύσις τὸν ἐστέρησαν, καὶ καταστήσει αὐτὸν ἐφάμιλλον μετὰ τοὺς νῦν φωτισμένους λαοὺς τῆς Εὐρώπης.

Ἐν Αἰγίνῃ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1830.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον
Διδακτικῶν Καταστημάτων
Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗΣ.

Ἄρ. 1810.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Πρὸς τὸν Ἐξοχότατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία.

Ἐξοχώτατε,

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος ἔτους ἔλαβε τὴν τιμὴν ἡ Γραμματεία αὐτὴ νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Υ. Ἐξουχότητος τὴν ἀναφορὰν τοῦ Προέδρου τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ Διευθυντοῦ τῶν ἐν Αἰγίνῃ ἐθνικῶν

καταστημάτων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπληροφορήθητε τὴν κατάστασιν τῶν διαφόρων τούτων καταστημάτων, τὰ ὅποια ἐσύστησε καὶ συντηρεῖ ἡ πατρικὴ σας κηδεμονία.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπαρουσίασε καὶ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Σχολείων, ὅστις ἐπισκεφθεὶς αὐτοπροσώπως τὰ καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον διδακτικὰ καταστήματα, κατὰ τὰς ὁποίας ἔλαβε διαταγὰς τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, δίδει θετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν σχολείων τούτων καὶ τῆς καταστάσεώς αὐτῶν.

Ὁφείλουσα δὲ συγχρόνως ἡ Γραμματεία νὰ καθυποβάλῃ τὴν γενικὴν ἔκθεσιν ὅλων ἐν γένει τῶν κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν διδακτικῶν καταστημάτων, ἐνησυχολήθῃ ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ νὰ συντάξῃ γενικὸν πίνακα, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς εἰρημένας ἀναφορὰς καὶ τοὺς μηνιαίους ἐλέγγους τῶν σχολείων, τοὺς ὁποίους τελευταῖον ἔλαβεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπαρχίας· καὶ τοῦτον ἡδὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Υ. Ἐξουχότητος.

Εἰς τὸν γενικὸν τούτον πίνακα προτάττονται τὰ συστηθέντα καὶ συντηρούμενα ἀμέσως παρὰ τῆς Σ. Κυβερνήσεως διδακτικὰ καταστήματα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου, καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν δὲν γίνεται λόγος εἰς τὰς ὑποβληθείσας ἀναφορὰς.

Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον.

Τὸ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Πόρου Ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον ἐσύστηθη ἀπὸ τῆς 30 τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου· οἱ διορισθέντες δύο διδάσκαλοι διδάσκουσι τοὺς μαθητευομένους τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ἱερὰν κατῆχησιν καὶ ἱστορίαν, τὴν περὶ τὰς ἱεροτελεστίας τάξιν, καὶ ἀφοῦ προχωρήσωσι, τὴν λογικὴν, ῥητορικὴν καὶ τὴν θεολογίαν ὁμοῦ μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν θείων γραφῶν, καὶ τὴν μεθοδικὴν διδασκαλίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, κατὰ τὸ ὅποιον ἐπαρουσίασαν νεωστὶ πρόγραμμα.

Τὸ κατῆχημα τοῦτο ἔχει ὑποτρόφος τῆς Κυβερνήσεως 15. Ὁ ἠγούμενος, ὅστις ἔχει καὶ τὴν οἰκονομίαν, μετὰ τῶν μοναστῶν καὶ τῶν ἄλλων ὑπηρετῶν τοῦ καταστήματος ἀριθμοῦνται εἰς δέκα.

Κεντρικὸν Στρατιωτικὸν Σχολεῖον.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κεντρικοῦ Στρατιωτικοῦ Σχολείου ἀριθμοῦνται 60, ἐξ ὧν εἶναι παῖδες στρατοῦ 16. Δέκα διδάσκαλοι διδάσκουσι τοὺς Εὐέλπιδας τὰ μαθήματα, ὅσα σημειοῦνται εἰς τὸ πρόγραμμα, τὸ ὅποιον καθυπέβαλεν εἰς τὴν Υ. Ἐξουχότητα διὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ καταστήματος, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, τὸ Σπουδαστικὸν Συμβούλιον.

Αί κατά τόν Σεπτέμβριον γινόμεναι δημόσιοι εξετάσεις ἐνώπιον τῆς Υ. Ε., παρόντων τσοσούτων θεατῶν, μαρτυροῦσι τὰς προόδους τῶν νέων τούτων εἰς ὅλα τὰ μαθήματα.

Οἱ Ἀκολουθοὶ, εἴκοσι ὄντες τὸν ἀριθμὸν, σπουδάζουσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Γαλλικὴν, καὶ τὰ Στοιχεῖα τῆς Μαθηματικῆς.

Τυπογραφία Ναυπλίου.

Ἡ ἐν Ναυπλίῳ Τυπογραφία, διὰ τὴν ἀναφέρω καὶ περὶ τοῦ καταστήματος τούτου ἐν παρόδῳ, τελειοποιηθεῖσα κατὰ τὸν παρελθόντα Οκτώβριον, ἐξαρκεῖ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος καὶ τῶν Κυβερνητικῶν πράξεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τύπωσιν βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὅποια θέλει πορίζεσθαι εἰς τὸ ἐξῆς μέρος τῶν ἐξόδων, καὶ τῶν μισθῶν 22 ἐργατῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τοῦ Ἐπιστάτου, καὶ τοῦ Ἐκδότου τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος.

Ἐπεται μετὰ ταῦτα εἰς τὸν γενικὸν πίνακα ὁ κατάλογος τῶν κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν Ἑλληνικῶν καὶ Ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων, καὶ εἰς τὴν ἀντικειμένην στήλην ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων. Ἐκτὸς τῶν σχολείων τούτων, δεκαοκτὼ ἄλλα τελειοῦνται καὶ κτίζονται, παραχωρουμένων ἐθνικῶν κτιρίων καὶ τόπων, καὶ χορηγουμένων χρηματικῶν βοηθημάτων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τοὺς πολίτας.

Πολλὰ ἐπαρχίαί τῆς Πελοποννήσου εἶναι στολισμέναι σήμερον μὲ λαμπρὰς οἰκοδομὰς σχολείων, ἀνεγερθέντων ἐκ βῆθρων, καὶ συντηρουμένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· ἡ πρώτην οἰκίαν Στερεῶν Ἑλλὰς, βλέπει τώρα τὰ τέκνα τῆς παιδευόμενα εἰς δημόσια διδασκτήρια· εἰς διάστημα ἑνὸς χρόνου ἔχει δέκα δημόσια σχολεῖα, συστηθέντα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ συντηρούμενα· καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον τοῦ Μεσολογίου πόλιν διδάσκει σήμερον εἰς τὴν πατρικὴν καθέδραν ὁ Κύριος Ι. Παλαμᾶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰς δὲ τὸν Σαλαῶνα ὁ Κύριος Χ. Παμπούκης.

Εἰς τὰς ἐπαρχίας Λεβαντίας, Ταλαντίας, Μεγαρίδος, Μαλανδρινίου καὶ Λιδωρικίου καταβάλλονται τὰ θεμέλια δημοσίων σχολείων, ἀφ' ὧν ἐχορήγησεν ἡ Κυβέρνησις πρὸ πολλοῦ χρηματικῶν μέσων, ἀναλαμβάνουσα ἐν ταύτῳ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων, καθὼς καὶ πολλῶν ἄλλων.

Εἰς Ἰδραν καὶ Σπέτσας ἐγείρονται λαμπρὰ κτίρια σχολείων διὰ τῆς χορηγίας τῆς Κυβερνήσεως· τὸ τοῦ Πόρου εἶναι ἔτοιμον ἤδη τὴν δευτὴν τριακοσίους μαθητὰς· τὸ τῆς Σαλαμίνας ἀριθμεῖ 150 παῖδας ἐντοπίων καὶ παροίκων· αἱ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὅσαι δὲν εὐτύχησαν ἄχρι τοῦδε τοιαῦτα καταστήματα, εὐρίσκουν πρόθυμον τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀπαρτίσθαι καὶ εἰς οἰκοδομὰς καὶ εἰς μισθοδοσίας διδασκάλων.

Ἐκτὸς τῶν ἐν Αἰγίνῃ, Ναυπλίᾳ, καὶ Πόρῳ καταστημάτων τῆς Κυβερνήσεως, 32 ἄλλα συντηροῦνται, ἢ λαμβάνουσι κατὰ μῆνα χρηματικὰς βοηθείας ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως· σημειοῦνται δὲ εἰς τὸν γενικὸν πίνακα ἔξωθεν διὰ τοῦ στοιχείου Κ. Εἰς ἰδιαιτέρον δὲ βιβλίον φαίνονται αἱ κατὰ μῆνα μισθοδοσίαι τῶν διδασκάλων, καὶ τὰ μηνιαῖα ἔξοδα τῶν σχολείων διὰ τὴν προμηθειαν τῶν ἀναγκαίων.

Ἐν γένει δὲ τὰ κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν σχολεῖα, καθὼς φαίνονται εἰς τὸν κατάλογον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν καταστημάτων τῆς Κυβερνήσεως, εἶναι·

	Σχολ.	Μισθ.
Τῆς μὲν Πελοποννήσου Ἑλληνικά	19	478
— — — Ἀλληλοδιδασκτικά	36	2970
Τῶν δὲ νήσων Ἑλληνικά	15	1073
— — — Ἀλληλοδιδασκτικά	33	2930
Τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, Ἑλλ.ν.	1	40
— — — Ἀλληλοδιδασκτικά	4	329
Τῆς Ανατολ. Ἑλλάδος, Ἑλλ.ν.	1	40
— — — Ἀλληλοδιδασκτικά	3	407
Καταστήματα τῆς Κυβερνήσεως	7	883
— — — Ἀλληλοδιδασκτικά	4	387
	Κεφάλαιον 123	9717

Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ διδασκόμενοι παῖδες μερικῶς, διὰ τὴν ἄλλειψιν σχολείων, τὰ κοινὰ γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, ὄντες μόνον εἰς τὴν Πελοπόννησον περὶ τὰς δύο χιλιάδας, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Κυρίου Ι. Κοκκίνου.

Ὁ ἀριθμὸς λοιπὸν τῶν σχολείων ἐπηύξησεν ἀπὸ τὸν παρελθόντα χρόνον, καὶ ὁ τῶν μαθητῶν ὑπερβαίνει κατὰ τρεῖς περίπου χιλιάδας· θέλει δὲ αὐξήσει ἐντὺς ὀλίγου παρὰ πολὺ, τελειωθέντων τῶν ἀνωτέρω οἰκοδομῶν.

Ταῦτα περὶ τοῦ ὕλικου τῶν σχολείων.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν καὶ τῶν προόδων τῶν μαθητῶν, ἀφ' οὗτοῦ ἐκωνομίσθη ἡ μέθοδος, καὶ ἄρχισαν νὰ ὀργανίζωνται ὁμοιομόρφως ὅλα τὰ σχολεῖα, κατὰ τὸν Ὁδηγὸν τῆς μεθόδου, ὁ ὅποιος εἰσήχθη καὶ εἰσάγεται εἰς τὰ ἀλληλοδιδασκτικά σχολεῖα διὰ τῶν προσπαθειῶν τῆς Κυβερνήσεως, προμηθευθέντων καὶ τῶν ἀναγκαίων ὀργανικῶν μέσων, ἢ πρόοδος τῶν παιδῶν ἔγινε πλέον ἐπαισθητή.

Ἀφ' ὅσα ἐπεσκέφθη σχολεῖα αὐτοπροσώπως ἡ Υ. Ε., ἀπὸ τῆς μηνιαίας ἀναφορᾶς τῶν διδασκάλων, καὶ τὰ ὑποδείγματα τῆς γραφῆς, τὰ ὅποια οἱ διδάσκαλοι οὗτοι διευθύνουσι, καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς ἐπαρουσίασε, παρατηρεῖται πύσον ἐβελτιώθη τὸ πρακτικὸν τῆς μεθόδου, καὶ ευκολύνθη ἡ πρόοδος τῶν διδασκόμενων.

Δὲν ἠμέλησεν ἐν τσοσούτῳ ἡ Κυβέρνησις τὴν σύστασιν Ἑλληνικῶν

σχολείων, και την συντήρησιν των υπαρχόντων, χορηγοῦσα χρηματικά βοηθήματα, ἢ πληρонуσα τοὺς μισθοὺς κατὰ μῆνα τῶν διδασκάλων· ἐπρονόησε δὲ ἐν ταύτῳ νὰ προπαρασκευάσῃ διὰ τὰ βοηθητικά μέσα. Ἐφθασαν ἤδη διάφορα βιβλία, τὰ ὅποια ἐπρομήθευσε διὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὀρφανοτροφείου εἰς σύνταξιν τῶν ἀναγκάων εἰς τὰ σχολεῖα βιβλίων· ἐν τοσούτῳ μία συλλογὴ ἐγκυκλοπαιδικῶν μαθημάτων τοῦ μακαρίτου Κομητᾶ εἰς τόμους 16 διανέμεται εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα, στερούμενα πάντῃ τῶν ἀναγκάων βιβλίων και τῶν δωρηθέντων ἀπὸ διαφόρους φιλοκάλους ὁμογενεῖς τῶν ἐν Εὐρώπῃ γίνεται ἡδὴ κατάλογος, διὰ νὰ διανεμηθῶσιν ἐκ τούτων εἰς τὰ σχολεῖα ἀντίτυπα· πρόκειται δὲ και περὶ συντάξεως λεξικοῦ προχειροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, εὐπορίστου εἰς τοὺς μαθητευομένους.

Ἡ προμήθεια λοιπὸν τῶν ἀναγκάων μέσων, ὁμοῦ με τὸν ὁμοίμορφον ὀργανισμόν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, θέλει εὐκολύνει τὴν πρῶτον τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας και εἰς τὴν πάτριον γλώσσαν, διὰ τῆς ὁποίας θέλουσιν προπαρασκευασθῆ εἰς ὑψηλότερας γνώσεις.

Ὅστις ἐνθυμηθῆ τὴν παρελθούσαν τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, τὴν ἀπορίαν τοῦ ἔθνους, τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἐξ ἀνάγκης ἀπαντᾷ ὅστις ἀναλαμβάνει τὸ μέγα ἔργον τῆς ἠθικῆς και πολιτικῆς ἀγωγῆς ἔθνους ἀναγεννωμένου, οὕτως μόνος δύναται νὰ ἐκτιμῆσῃ ἀξίως τὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεως, και ὅσα κατόρθωσεν ἡ Υ. Ε. μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς δημοσίου ἐκπαίδευσως, και νὰ ἔλπισῃ ὅτι θέλετε ἐκπληρώσει τὸ μέγα τοῦτο χρέος, τὸ ὅποιον ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Κυβερνητικὴν Ἀρχὴν ἀπὸ αὐτὸ τὸ γενικὸν συμφέρον τῶν κυβερνωμένων και τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1831.

Ο ἐπὶ τῶν Ἐκκλησι. και τῆς Δ. Παιδεύσεως Γραμματεὺς
Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΑΟΣ.

ΕΙΔΗΣΙΣ.

Εἴχαμεν σκοπὸν νὰ δώσωμεν και εἰς Ἐ κεφ., ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ποικίλα ἢ σύμμικτα, ἄρθρα τινὰ ἀξία τῆς περιεργείας ἢ τῆς φιλομαθείας τῶν ἀναγνοστῶν μας· ἀλλ ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα τὰ εἰς τὰ παρόντα τετράδια ἔτυχον ὀλίγον διεξοδικὰ, ἀναγκάζομεθα ν' ἀναβάλωμεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκδόσεως τῶν ποικίλων εἰς τὰ κατόπιν, εὐχαριστούμενοι (και ἐλπίζοντες ὅτι και οἱ ἀναγνώσταί μας θέλουσιν εὐχαριστηθῆ) ὅτι ἐδώκαμεν δεκκοκτὶ σελ. πλειότερας τῶν ὄσων ὑπέσχεθημεν.